

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

*ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ A ZÁKLADNÍ
ŠKOLA SPECIÁLNÍ KRÁLÍKY*

CVIČEBNICE ČESKÉHO JAZYKA

sestavila: Mgr. Iva Nesvadbová

Výukový materiál vznikl v rámci projektu Škola plná života II, reg. č. CZ.1.07/1.2.29/01.0002.

OBSAH

Dělení slov	5
Dělení hlásek	6
Délka samohlásek	7
Pravopis i, í/y, ý po měkkých a tvrdých souhláskách	9
Pravopis u - ú - ů ve slovech	13
Abeceda, řazení slov dle abecedy	17
Pravopis bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně	20
Hlásková spodoba znělosti	22
Slova stejného a opačného významu	28
Slova nadřazená, podřazená	29
Druhy vět	31
Psaní velkých písmen ve slovech	36
Pravopis i, í/y, ý po B	42
Pravopis i, í/y, ý po L	47
Pravopis i, í/y, ý po M	52
Pravopis i, í/y, ý po P	57
Pravopis i, í/y, ý po S	61
Pravopis i, í/y, ý po V	66
Pravopis i, í/y, ý po Z	71
Pravopis i, í/y, ý po obojetných souhláskách - souhrnná cvičení	72
Skupiny bě-bje, vě-vje, pě ve slovech	77
Skupiny mně – mě ve slovech	83
Slovní druhy	89
Podstatná jména	96
Koncovky podstatných jmen	105
Rozlišení přídavných jmen	120
Koncovky přídavných jmen	126
Přídavná jména přivlastňovací	128
Zájmena	140
Číslovky	147
Slovesa	155
Předložky	161

Základní skladební dvojice.....	165
Několikanásobný podmět	167
Shoda přísudku s podmětem.....	171
Shoda přísudku s několikanásobným podmětem - stejný rod.....	178
Shoda přísudku s několikanásobným podmětem - různý rod.....	179
Věta jednoduchá, souvětí.....	182
Souhrnná cvičení	187
Zdroje	194

DĚLENÍ HLÁSEK

Hláska = vyslovená

Písmeno = napsané

SAMOHLÁSKY

Krátké: a, e, i, o, u, y

Dlouhé: á, é, í, ó, ú, ů, ý

Dvojhlasiky: ou, au, eu

SOUHLÁSKY

Tvrdé: h, ch, k, r, d, t, n → **vždy Y!**

Měkké: ž, š, č, ř, c, j, d', t', ň → **vždy I!**

Obojetné: b, f, l, m, p, s, v, z → **I/Y – vyjmenovaná slova**

Cizí slova: motocykl, cyklista, kino, mikina, turista

Jak značíme samohlásky a souhlásky?

Samohlásky – O, souhlásky – X

DĚLENÍ SLOV NA KONCI ŘÁDKŮ

SLOVO → SLABIKA → HLÁSKA

Slova dělíme dle slabik (krá-va)

Jsou-li vedle sebe dvě souhlásky, rozdělíme slabiku mezi nimi (kra-vič-ka)

Není-li ve slabice samohláska, jsou hlásky **r a l** slabikotvorné (dr/žet, hl/tat)

Dělení slov

1. Rozděl slova na slabiky. Číslicí napiš počet slabik. (př. ba/bič/ka – 3, krk – 1, ká/va - 2).

- a) liška, slepice, kočka, králík, hříbě, prase, veverka, žirafa, nosorožec, slon
- b) vlk, šakal, antilopa, gepard, chameleon, dikobraz, tarantule, puma, ještěrka, jezevec
- c) plejtvák, žralok, delfín, štika, lín, candát, sumec, makrela, okoun, treska
- d) vrabec, datel, jestřáb, vlaštovka, pěnkava, kolibřík, sýkorka, skřivan, havran, straka
- e) mrkev, brokolice, paprika, rajče, květák, cibule, brambora, fazole, hrách, okurka
- f) petržel, zelí, kapusta, cuketa, salát, česnek, lilek, ředkvička, řeřicha, řepa
- g) pomeranč, jablko, mandarinka, jahoda, třešně, malina, borůvka, rybíz, josta, citrón
- h) ananas, angrešt, švestka, hruška, broskev, meruňka, nektarinka, jahoda, banán, kokos
- i) auto, parník, vlak, motorka, motokára, tříkolka, automobil, tramvaj, autobus, koloběžka
- j) ořezávátko, modelína, tuš, lepidlo, cvičky, pastelka, pravítko, pero, guma, aktovka
- k) růže, kopretina, tulipán, sněženka, bledule, narcis, azalka, jiřina, afrikán, brambořík
- l) panenka, autíčko, autodráha, stavebnice, míč, vláček, bábovička, lopatka, plyšáček, vrtulník
- m) bazén, kruh, voda, lehátko, ručník, tobogán, skluzavka, moře, pláž, písek
- n) film, hudba, herec, herečka, muzika, detektivka, veselohra, zpěvák, zpěvačka, cirkus

Dělení hlásek

1. Vyznač hláskovou a slabičnou stavbu slov (př. matka)

xo/xxo

- a) vitamín, sirup, sportovat, ovoce, otužujeme, zelenina, džus, šťáva, cvičit, běhat
- b) housle, klavír, kontrabas, kytara, harmonika, trubka, flétna, klarinet, varhany, buben
- c) jméno, nazývat, propočítat, nejhezčí, nejkulatější, křídla, autobus, pojištění, televize, satelit
- d) hrníček, talíř, miska, příbor, vidlička, nůž, lžíce, cedník, prkénko, vařečka
- e) polička, pohovka, skříň, stůl, židle, postel, botník, truhla, křeslo, koberec
- f) maminka, tatínek, děda, babička, sestra, bratr, teta, strýček, pradědeček, prababička
- g) hlava, krk, noha, oči, ucho, prsty, stehno, hrudník, kostra, záda
- h) klopýtat, sedím, počítáme, okopávám, vytahuji, sbírám, nekontrolujete, šiješ, čte, zpíváš
- i) leden, únor, březen, duben, květen, červen, červenec, srpen, září, říjen, listopad, prosinec
- j) krkolomné, nejúžasnější, protiva, držím, rozdrtíme, samohláska, vypravování, klobouk, žehlička, pes
- k) Pohádka, princ, královna, princezna, král, víla, drak, ježibaba, čarodějnice, černokněžník
- l) minerálka, oplatky, sušenky, čokoláda, džus, bonbon, bábovka, limonáda, piškoty, trubičky
- m) kotlina, údolí, kopec, hora, nížina, rovina, krajina, vysočina, velehory, vrchovina
- n) pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek, sobota, neděle, jaro, léto, podzim, zima

Délka samohlásek

1. Do slov doplň a – á.

- a) r-no, kl-da, r-dost, ž-b-, d-rek, r-k, hr-d, k-mení, k-men, tv-roh, oblud-, b-zén, sv-z-t k sobě
- b) kr-dež, ot-zk-, l-buť, hrušk-, j-blko, m-lo, hl-v-, l-hev, p-nenk-, pl-ž, kl-vír, s-ček
- c) b-bovka, br-na, rekl-ma, t-t-, kr-v-ta, sl-ma, vr-ta, b-bička, z-ří, kuř-tka, pr-zdniny, hl-va, čokol-da

2. Do slov doplň e – é.

- a) v-č-ře, l-to, s-mínko, l-s, pol-vka, ml-ko, kol-bka, st-nat, post-l, ř-dkvička, s-le, v-jce, sv-tr, tr-ma
- b) č-sn-k, v-s-le, b-ruška, z-l-nina, p-čivo, c-na, d-lka, f-n, mlad-kuř-, H-l-na

3. Do slov doplň i – í.

- a) sem-nko, m-sa, slun-čko, dop-s, pap-r, c-bule, b-tva, ryb-z, krab-ce, z-tra, š-p, pol-čka, poč-tač, šp-na, ul-ce
- b) př-běh, ř-kadlo, kořen-, v-dl-čka, lž-ce, př-roda, zaj-c, t-cho, n-t, kraj-na, b-tva, paž-tka, l-stopad, jež-baba
- c) zbož-, večern-ček, j-dlo, ž-dle, pen-ze, seš-t, č-slo, v-táme vás, kom-n, tř-da, p-skomil, ohn-ček, modř-na, květ-na, pot-že

4. Do slov doplň o – ó.

- a) citr-n, r-k, -v-ce, -či, n-s, l-pata, tr-mb-n, p-stel, p-zovat, z-na, kl-bouk, g-l, -pice
- b) p-šta, d-rt, b-ta, m-da, -pice, d-lů, r-b-t, m-dní, p-malu, k-stra, r-k, n-viny, s-b-ta

5. Do slov doplň y – ý.

- a) r-č, r-bník, H-nek, skr-š, v-tah, k-sel-, r-ma, r-ba, ch-ba, p-cha, b-k, ub-tovna, sl-ším, v-hodit

- b) kop-to, d-mka, s-korka, ml-nek, netop-r, hlubok-, tr-skáč, r-že, k-selina, br-le, k-tka, k-tara, d-chat, ch-tr-
- c) por-bn-, naz-vat se, jaz-ček, v-dra, žv-kačka, v-pravěč, pos-pka, s-n, s-rov-, s-sel, p-tlíček, m-čka, hm-z

6. Do slov doplň dvojhlásku au – eu – ou.

- a) h--ba, hol--bek,--tobus, --ro, l--ka, --tomat, k--sek, z--bek, b--le, pr--tek, --to, b--rá, h--pačka, --tomatický, m--ka

7. Do neúplných vět vyber správné slovo.

- a) **Pata x pátá:** Na noze je _____. Běta doběhla _____. **Rána x raná:** To byla ale _____. V obchodě je _____ zelenina. Po svaté Anně bývají chladná _____. **Zadá x záda:** Bolí ho _____. Učitel nám _____ úkol. **Dal x dál:** Pojdte _____. _____ mi peníze. **Rád x rad:** Dívám se _____ na televizi. Princ dostal několik dobrých _____.
- b) **Váha x váhá:** Květa _____ s odpovědí. V obchodě se rozbila _____. **Léta x létá:** Babička si stěžuje na svá _____. Z Prahy _____ letadlo do Bratislavy. **Staří x stáří:** _____ lidé si často stěžují na svoje _____. **Bílý x bily:** Hodiny _____ půlnoc. Sníh je krásně _____. **Míla x milá:** _____ si rozbila koleno. Moje babička je velmi _____.
- c) **Vila x víla:** Za městem stojí pěkná _____. Na pasece tančí pohádková _____. **Být x byt:** Musím _____ brzy doma. Koupíme si nový _____. **Posílá x posila:** Na úklid domu přišla vítaná _____. Babička mi _____ balík dobrot. **Hada x hádá:** Na kameni jsem uviděla _____. Petr se velmi často _____. **Dal x dál:** Tatínek mi _____ peníze na kolotoč. Vítám vás, pojdte _____.
- d) **Líba x líbá:** Maminka _____ svoje miminko. Moje spolužačka se jmenuje _____. **Mladý x mládí:** Babička často vzpomíná na svoje _____. _____ muž nesl kance. **Želvy x želví:** V teráriu chováme _____. _____ polévka je výborná pochoutka. **Kolik x kolík:** Do země jsem zatloukla _____. _____ je hodin? **Ráda x rada:** Mám _____ jahodové knedlíky. To je ale moudrá _____.

Pravopis i, í/y, ý po měkkých a tvrdých souhláskách

1. Podtrhni ve slově tvrdou souhlásku, doplň y, ý.

- a) k-vat, H-nek, šišk-, dlouh-, h-l, r-s, ch-by, r-bář, ch-bět, r-ma, proh-bat, ch-tat, r-bník, ohr-zk-
- b) úch-tk-, zach-tit, poh-b, hrušk-, h-kat, pok-ny, noh-, str-c, parah-, z kůr-, koláčk-, dort-, rohlík-, noh-
- c) dvě mouch-, rampouch-, tvaroh-, kaštan-, javor-, punčoch-, brambor-, r-ba, kruh-, hor-, vlak-, střech-, borůvk-, d-mk-
- d) traktor-, r-tíř, r-chlý, r-bník, r-chlík, mot-l, d-chat, knedlík-, borůvk-, d-chat, t-kev, mrak-, oříšk-, oh-bat, r-chlost
- e) kor-to, stromk-, tulipán-, muškát-, proutk-, h-bat se, batoh-, tón-, k-tara, r-bář, ch-trák, d-m, k-tka, r-č, d-ka

2. Podtrhni ve větě měkkou souhlásku, doplň i, í.

- a) kř-žek, š-ška, ž-rafa, c-l, j-skra, oč-, š-roká, ž-hadlo, ř-čka, peř-, peč-vo, j-ř-čka, tyč-nka, c-trón
- b) š-kmá, ž-vot, praž-t kávu, š-p, př-mka, č-stá koč-čka, uš-, ž-zeň, č-slo, vyš-vat, ř-dký, č-ch, vař-t, žebř-k, polož-t
- c) ř-jen, ř-zek, lž-ce, nož-k, zář-, š-pek, rozč-lit se, kř-č-m, j-tro, bezvětr-, slož-tý, př-j-t, štěst-
- d) běž-m, j-dlo, nevěř-, tř-d-me, š-ška, straš-dlo, hráč-, š-šatý, c-t, růž-čka, c-bule, zaj-c, vrabc-, č-žek
- e) J-tka, oř-šek, řeř-cha, paž-tka, ž-dle, ř-kat, uc-tit, j-dlo, př-roda, koš-le, j-novatka, kraj-na, č-st, koš-k, t-cho

3. Doplň do slov di/dy, ti/ty, ni/ny.

- a) t-gr, smet-, kon-k, n-kdo, t-cho, t-čka, d-vadlo, d-mka, t-síc, dort-, t-den, hřeben-, n-kam, květ-n-

- b) záclon-, n-zko, školn-k, t-kadla, nyn-, radost-, šlecht-c, plet-vo, náměst-, Hradčan-, kořen- stromů, kořen- v polévce, hod-na, za jízd-, den-k
- c) tat-nek, ryt-ř, vařen-, tet-čka, rybn-k, n-čema, lokt-, počt-, vrán-, brod-t se, sklad-, lekn-n, n-c, pot-že
- d) kn-ha, ut-ká, sn-t, do řad-, ud-t, člun-, cest-, d-chat, hrozn-, plot-, piln- žák, blát-vá cesta, namazan- chléb, kn-ha, d-tě
- e) jedovat- had-, trávn-k, matemat-ka, kon-ček, všichn-, sčítán-, dělen-, násoben-, odčítán-, řet-zek, písň-čka, novin-, t-čka, bot-

4. Doplň i, í/y, ý do neúplných slov. Souhlásku tvrdou podtrhni hnědě, souhlásku měkkou podtrhni zeleně.

- a) Pekař- pečou rohlík-. Cukrář- pečou dort-. Pokrývač- pokr-vají střech-. Sochař- dělaj- soch-. Por-bný se stará o r-bn-k a r-by. Bednář- vyráběj- sud-. Ševc- š-j- bot-. Krejč- š-j- šat-. Zvonař- odlévaj- zvon-. Co chceš dělat t-?
- b) Traktor- vyjely na louk-. Nad květ-nami létaj- mot-li. Ž-rafy maj- dlouhé noh-. Str-ček si ch-stá nové br-le. Nar-suj kružn-c-. Zahradn-k si vzal r-č a mot-ku. Na věž- zvon- zvon-. Vyč-st- mi ten červen- svetr. Uč-tel vešel do tř-d-. Kreslíme kř-dou.
- c) Vodn-k patř- do pohádk-. J-ř-k měl velkou ž-zeň. Bolí mne bř-cho. V koš-ku jsou hř-by. Z hor- teče r-chlá ř-čka. Máme červen- a čern- r-bíz. R-t-ř př-jel na kon-. Budeme si č-st z kn-žk-. Kousla jsem do k-selé meruňk-. Spust-la se mi r-ma.
- d) Štěňata maj- blech-. Do vánočn-ho peč-va se dávaj- ořech-. Maš-na př-jela k nástupišt-. Ch-trost nejsou žádné čár-. Z j-dla byla c-t-t c-bule. V nemocn-c- lež- pac-enti. C-zinc- př-jeli na dovolenou. Mart-n byl unaven-. Uč-me se č-st. Skoč-me si do vod-.
- e) Tat-nek choval v klec- slepic- a krmil ji pšen-c-. Připravujeme se na závod-. Kamarád- se d-vají za naší lod-. Jen-k jede na san-ch jako na kon-. N-kdo ho nedohon-. V zimě je den studen-.

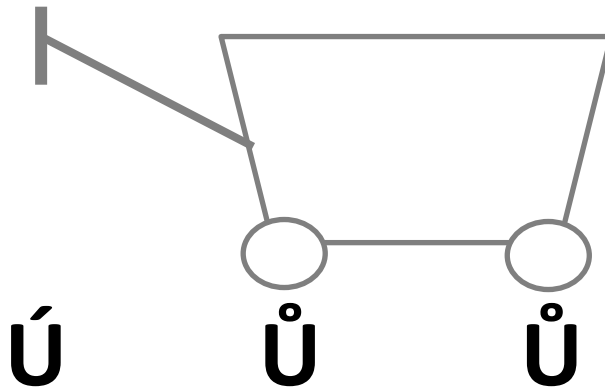
V noc- svít- jasn- měsíc. Rod-če šli do d-vadla. H-nek je báječn-
kluč-na. Snědl tř-cet j-trn-c.

- f) Slon je zaj-mavý ž-voč-ch. J-ndř-ch má tř-sku v prstě. Hlad-me
si pon-ka. Dostala jsem k-t-c- růž-. Hajn- sází stromk-. Kud- jede
maš-nka? Zaplat-me za banán-. V zemi je myš- d-ra. Veverk-
louskaj- oř-šk-. Rozbil se mi deštn-k.
- g) V zář- je tř-da plná dět-. Rád- posloucháme pohádk- a př-běh-.
Vš-chn- jsme se koupali v koupališt-. Tad- stoj- čt-ř- konzervy.
Kouzeln- dědeček nám spln-l tř- přán-. Krokod-l snědl r-bu.
Otevř- si učebn-c-. J-ř-na si ušpin-la kalhot-. R-bář drž- ud-c-.
Venku prš-.
- h) Sud-čk- předpovídaj- budoucnost. Zvonk- c-nkaj-. Ch-tr- př-tel
mi porad-l. Slun-čko svít-. Válime sud-. Děť- zvedaj- č-nk-.
V klec- skáčou š-mpanzi. Objevil se moudr- skř-tek. V ř-jnu
sbíráme kaštan-. Ukroj-m si kraj-c chleba.
- i) Chutná mi smažen- ř-zek a brambor-. C-lka ut-rá nádobí. Na
stromech je stř-brná j-novatka. Hod-n- t-kají. V kravíně jsou
vlaštovk- a j-ř-čk-. V penálu mám tužk- a pastelk-. Nastraž-l
jsem past-čku na myš. Ve skř-n- visí šat-. Z komína stoupá čern-
d-m. Těš-m se na narozen-n-.
- j) Na r-bn-ku vykvetl lekn-n. Kočk- chod- t-še. Koupila jsem tř-
tvaroh- a čtyř- banán-. Čert- maj- roh-. Mám rád čern- r-bíz. Na
květ-ně sed- modr- mot-l. Př-jeli k nám str-c a tet-čka. Ve tř-dě
jsou piln- žác-. Na hradě straš- straš-dlo. U řek- pij- velc- hroš-.
- k) K večeř- mám párk- s hořč-c-. Topíme dř-vím z bř-zy. Ve skř-n-
visí šat-. Př-tel ruš-l v d-vadle. Šetř- si pen-ze. N-kde nen- žádn-
hř-b. Mám rád zimn- sport-. Polož-l talíř do myčk-. Ř-ká se to.
Uvař-m si š-pkový čaj.
- l) Do vánočk- dáme ořech-. Pod vánočn-m stromečkem jsou
dárk-. U cest- roste léč-vý j-trocel. Králíc- a zaj-c- jsou hlodavc-.
Dostala jsem k-t-c- kopret-n. Na hřišt- kř-č- c-zí dět-. Tat-nek
má modré oč-. Pan školn-k si č-st- boty. To jsou d-vy a čár-.
Posečeme ž-to a pšen-c-.

PSANÍ Ú - Ů VE SLOVECH

Ú = začátek slov (*únor*)

Ů = uprostřed slov (*důkaz*), na konci slov (*domů*)

VÝJIMKY VE PSANÍ Ú VE SLOVECH

a) ú po předponě

úroda - nadúroda, neúrodný

úspěšný - neúspěšný, neúspěch

účast - zúčastnit se, nezúčastnit se

b) ú ve složených slovech

trojúhelník, pravoúhlý

c) ú v cizích slovech

ocún, túra, kúra (léčebná), manikúra, múza, skútr, fúze, ragú,
mundúr, túje

d) ú v citoslovcích

bú, vrkú, cukrú, tú, hú

Pravopis u - ú - ů ve slovech

1. Doplně ú - ů ve slovech.

- a) -směv, k-ra strom-, pom-žeme, dom-, -kol, bor-vka, -nos, f-ra, dol-, -terý, -zemí, kr-ta, z-staneme, -dolí
- b) pr-trž, -směv, s-l, -sta, st-l, d-m, p-l, -hel, p-vab, -roda, hodně film-, k-že, k-ň, -pal, m-ra
- c) -silí, -děl, p-jčit, hodně dn-, -čes, p-lka, pr-vod, k-rka, pr-kaz, včelí -l, štr-dl, d-kaz, -hoř, m-žeme, v-l
- d) r-zné -činky, tichá -vaha, -střice, -ředník, v-z, sm-la, šk-dce květin, -čet, v-bec, r-st, -nava, r-že, -nos, -sta
- e) h-lka, n-ž, pomerančová k-ra, hodně zvon-, -plněk, -stav, t-ňka, v-z, p-da, v-ně, -žeh, -čes, k-zle, tv-j, r-žová barva
- f) -tulný d-m, -tlý st-l, v-ně r-že, -roda hrozn-, -zké -dolí, dubová h-l, tv-j -směv, p-l -kolu

2. Doplně ú - ů - u v neúplných slovech.

- a) p-jdeme do kina, -peč- dort, král-v tr-n, správný -sudek, pr-dký pr-van, -špiněný -brus, náš -čitel, -část na závod-, k-ra strom-
- b) p-l meloun-, měsíc -nor, tl-če do b-bn-, -hodnout hádank-, stál na prah-, pr-mysl, d-lek na k-ličky, šest pr-h-, -zká -lice
- c) malý kr-ček, sm-la, m-stek přes říčk-, -peč- b-cht-, -viděl Petr-, má pět kor-n, s-d vody, sm-tný -směv, v-bec nepřišel
- d) r-dá vlajka, tvrdé l-žko, kl-bko provázek-, spálené -cho, náš -div, hl-boké -dolí, veselé k-zle, velký -klid, t-lí se, zkažené z-by, sníh st-dí, ch-tný g-láš
- e) zvláštní -kaz, -lomek skla, lehký -raz, -rostlý d-b, d-ležitý -řad, dnes je -terý, jedeme dom-, -tíká rychle, ptáček -letěl, podej mi r-k-, cvičební -bor, -čenec

- f) -čelná rada, -zký st-l, r-žová r-že, dobře se -čí, zvoní b-dík, poslední v-le, pr-žný pr-t, -klidil k-ln-, b-ší na vrata, pr-dký déšť
- g) -rodná p-da, d-razný zákaz, -ložit do d-lk-, šnečí -lita, -kryl se v lese, pěkná -prava, ostrá ch-ť, tl-kot srdce, hl-boká t-ň, vycházková h-l
- h) moje ch-va, malý t-leň, velký -mělec, -rozený p-vod, st-dený pot, -kryt, -kryl se v lese, k-s salám-, c-kr a s-l, černé -hlí, kr-ta, zvoní b-dík
- i) městský -řad, plody ořech-, dlouhý -vod, vzorek p-dy, dřevěný k-l, zářivý -směv, hodně odpadk-, z k-ry strom-, mrštný -hoř, závodní k-ň, statný v-l, -svit, -nos dítěte, -část na poradě
- j) -střice, d-myslný, rozp-lený, bl-za, n-žky, -navený -čitel, p-jdu dol-, -tulný byt, -zkost, m-j d-vod, hosp-dka U Kaštan-
- k) bor-vka, lah-dka, h-sa, p-sa, v-ně, s-char, š-nka, trakt-rek, pr-t, těžký -raz, -spora elektřiny, malý m-stek, nan-k, s-šenka, d-tka

3. Doplň u - ú - ů ve slovech. Nezapomeň rozlišit výjimky ve psaní ú ve slovech.

- a) ne-platný -ředník, -platná -řednice, -spěch, ne-spěšný, -helník, troj-helník, -roda, ne-roda, d-vod, bezd-vodně, -plný, ne-plný, nez-stane, z-stane, nez-částnit se, -částnit se, -částník zájezdu, neod-vodněný
- b) p-jdeme, nep-jdeme, -hledné, ne-hledné, ne-navný, -pění, b-, za-pění, z-rodnit, -nava, -topit, mnoho-helník, pr-hledný, vrk-, ne-roda, vepřový b-ček, h-, bor-vková b-chta, kl-s
- c) z-stat zpátky, z-částnit se, správný d-vod, krátký -vod, ne-část na sch-zi, -navná ch-ze, ne-navný sportovec, p-jdeš na p-du, zánět pr-dušek, -cta ke stáří, bez-ročná půjčka, velký -rok, velké -silí, dobrá v-le, b-nda, -brousek, zák-sek

- d) slavil velký -spěch, malé sl-ně, dnes se ne-činkuje, manželky král-, dokonalý -kryt, občanský pr-kaz, škodlivý k-rovec, p-jdu zpět, veliká -leva, par-žek, ne-rodný kraj, -nosce, ne-činný lék, přírodní -tvar, -zká pr-lezka, špatné -mysly, mořská -žina, m-j a tv-j -spěch
- e) rychle za-točil, těžký -raz, m-chom-rka r-žovka, z-rodněný kraj, pr-zkum trh-, vy-stění kanálu, -stí řeky, vypraná bl-zka, t-, léčebná k-ra, vysoká -roveň, ne-navná lyžařka, proti-tok, zvýšený -vazek, ne-myslný čin, -žlabí list-
- f) kr-pěj vody, vzr-st, pom-cky, -padek firmy, moderní -čes, smlouva o ne-točení, jabl-ňka, r-zné p-jčky, oc-nové květy, hlasitě za-pěl, -tlocitná maminka, z-staň do p-lnoci, zr-da, cvičební -bor, -morné vedro, rozbil okno ne-myslně, pr-střel, čerstvé -střice
- g) mimo-rovňová křižovatka, p-sobení lék-, -střižky, pr-jezd mořskými -žinami, poz-stalost, polo-řednická vláda, d-kaz, tr-n, onemocněl -plavicí, str-jce svého štěstí, překonal -skalí, v-ně, hluboký -voz, p-vabná -mělkyně, -častníci zájezd-, z-ročili svou práci
- h) ne-tulný d-m, v-ně -zeného masa, -padek firmy, -zkoprsost je lidská vlastnost, ne-myslný -der vytvořil d-lek, bankovní -věř, zasadil před dům t-je a r-že, více-čelový stroj, t-čný -platek, pes za-točil, ne-část neomlouvá, novinový -vodník, protich-dné jednání
- i) Šli dol- do -dolí řeky -py. L-boš má ne-hledné písmo. Sestrojil čtyř-helník pomocí troj-helníku. Počítáme s vaší -částí na sch-zi o našem pr-myslu. Pr-vodčí ve vlaku kontrol-je cest-jícím jízdenky. V -noru si koupím nový cvičební -bor.

ABECEDA

A, B, C, Č, D, Ď, E, F, G, H, CH, I, J, K, L, M, N, Ň, O, P, Q, R, Ř, S, Š, T, Ť, U, V, W, X, Y, Z, Ž

Výslovnost:

á, bé, cé, čé, dé, dě, é, ef, g, há, chá, í, jé, ká, el, em, en, eň, ó, pé, kvé, er, eř, es, eš, té tě, ú, vé, dvojté vé, iks, ypsilon, zet, žet

Když řadíme podle abecedy slova se **stejným počátečním písmenem**, rozhodneme o jejich pořadí dle druhého písmene (nebo třetího, dalšího). (př. Brno – Bratislava – Bruntál → seřazení dle abecedy: Bratislava, Brno, Bruntál)

Řazení slov dle abecedy nám pomáhá v rychlé orientaci ve slovnících, v encyklopediích, v telefonním seznamu, ...

Abeceda, řazení slov dle abecedy

1. Která písmena chybí v abecedě? Cvičení opiš a doplň chybějící písmena.

A, B, __, __, D, __, E, F, G, __, CH, __, J, __, __, M, N, __, __, P, __,
R, Ř, __, __, T, __, U, V, __, X, __, Z, __
__, b, c, __, __, __, e, f, __, h, __, i, j, k, __, __, n, ň, o, __, __, __,
ř, s, __, __, ť, __, __, w, __, y, __, ž

2. Seřad' slova podle abecedy. Ke skupině slov uveď slovo nadřazené.

- a) mandarinka, pomeranč, citrón, grapefruit, jahoda, hruška, švestka, ananas, banán, nektarinka
- b) mrkev, petržel, okurka, rajče, špenát, hrách, ředkvička, salát, fazole, brambory
- c) konvalinka, růže, slunečnice, astra, jiřina, bledule, tulipán, chryzantéma, gerbera, hvězdnice
- d) levandule, máta, bazalka, yzop, šalvěj, dobromysl, tymián, pažitka, česnek, rozmarýn
- e) rohlík, chléb, koláč, preclík, loupáček, závin, houska, bageta, mazanec, vánočka
- f) čaj, kakao, mléko, limonáda, pivo, citronáda, džus, šťáva, voda, oranžáda
- g) liška, vlk, jelen, srnec, muflon, kanec, daněk, rys, veverka, tchoř
- h) vrabec, sýkorka, kukačka, datel, žluva, orel, rehek, hýl, pěnkava, chřástal
- i) lavice, stůl, židle, postel, křeslo, gauč, almara, botník, věšák, regál
- j) tužka, guma, pastelka, štětec, sešit, kružítko, mikrotužka, ořezávátko, fix, vodové barvy
- k) auto, kolo, vlak, letadlo, trolejbus, motorka, čtyřkolka, raketa, parník, nákladní auto

3. Seřad' trojici slov dle abecedy.

- a) Bohouš – Běta – Boris, Klára – Katka – Kristýna, Milena – Matouš – Milan, Vašek – Vilém – Vanda, Adam – Adéla – Arnošt
- b) Daniel – Daniela – Dana, František – Františka – Fiona, Iva – Ivo – Ivan, Jana – Jakub – Jiří, Libor – Ladislav – Leona
- c) Králíky – Kolín – Kladruby, Pardubice – Poděbrady – Praha, Ostrava – Olomouc – Otrokovice, Brno – Blansko – Beroun, Hanušovice – Hulín – Holice
- d) pravítko – pero - propiska, skříň – sedačka – stůl, tramvaj – tryskáč – trolejbus, dívka – děvče – dítě, hrnek – hračka – hokejka

4. Seřad' slova dle abecedy. U každé skupiny slov urči slovo nadřazené.

- a) kráva, slepice, husa, hříbě, ovce, kohout, jehně, kůň, prase, kuře
- b) borovice, smrk, modřín, jedle, buk, dub, jasan, javor, lípa, habr
- c) malíř, kadeřník, prodavač, kadeřnice, prodavačka, učitelka, zahradnice, zedník, lékařka, lékař
- d) sýr, mléko, tvaroh, jogurt, kefír, máslo, kakao, syreček, ementál, tvarůžek
- e) slon, žirafa, antilopa, zebra, tygr, velbloud, lev, hroch, gepard, levhart
- f) straka, sýkorka, vrabec, čáp, strakapoud, jiřička, jestřáb, sýček, vrána, skřivan
- g) sušenky, čokoláda, bonbony, lízátko, oplatky, bábovka, zákusek, zmrzlina, dort, šlehačka
- h) aktovka, penál, sešit, kniha, učebnice, tužka, pero, guma, lepidlo, modelína
- i) kopretina, kosatec, krásnoočko, pivoňka, podběl, astra, afrikán, azalka, kopretina, lilie

SLOVA S BĚ, PĚ, VĚ, MĚ, DĚ, TĚ, NĚ

Písmeno ě píšeme ve slabikách bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně.

píšeme!!!	vyslovujeme	příklad
dě, tě, ně	[d'ɛ, t'ɛ, ňɛ]	děti, tělo, někdo
bě, pě, vě	[bɛ, pɛ, vɛ]	Běla, věc, pěna
mě	[mɛ]	město

Pravopis bě, pě, vě, mě, dě, tě, ně

1. Dopln skupinu dě, tě nebo ně do neúplných slov.

- a) ma-j, -kuji, -kdo, dí-, pon-lí, roz-lit, vz-lání, -žký, -co, -lat, -deček, ví-z, sí-, ko-, dla-
- b) s-ží, k-žna, hli-ný, s-dl, há-, jeh-, š-ně, v lé-, ko-, dvě lo-, -sto, plavky-, po-kovat, mlá-, na svě-

2. Dopln skupinu bě, pě, vě nebo mě do neúplných slov.

- a) o-d, -žec, s-t, -na, na stro-, -dec, -jír, hrá-, h-zda, -sto, ho-zí, -řící, zá-stí, -tka, -kný
- b) dou-, -ž, -nec, pří-sek, -síc, u-lec, ná-stí, -šinka, -na, ve t-, -hat, nes-chat, s-tlo, ne-řím, -lásek

3. Dopln do slov chybějící písmena.

- a) d-lostřelec, m-lčina, odpov-d', Št-pán, letiš-, n-co, zlod-j, št-stí, sm-je, v-nec, t-locvik, t-leso, v-da, p-vkyně, d-jepis
- b) pen-ženka, n-kam, výd-lek, vít-z, příb-h, kv-tina, teplom-r, chyb-t, v-nec, odm-na, p-stovat, um-lec, v-rný, p-šky, sn-ženka
- c) d-ravý, prout-ný, přítelkyn-, hráb-, poup-, zp-v, přív-tivý, v-tev, na komín-, v zahrad-, krásn-, na chalup-, slůn-, holoub-, kot-
- d) um-lkyně, hrab-nka, záv-r, kn-žna, dlan-, d-kovat, v troub-, chut-, siln-, na lamp-, m-řídlo, ve sklep-, o kráv-, medvíd-, mlád-
- e) m-řil, sm-je se, b-žíme, nev-d-t, dosp-lá, m-síček, v zim-, v bot-, pond-lí, ned-le, ve van-, ochotn-, ve vod-, na cest-, růžov-
- f) zem-d-lec, košt-, hříb-, slůn-, hn-d-, na tráv-, um-lá, zav-sit, pop-vek, m-ření, zem-, B-la, Kv-ta, slušn-, opatrn-
- g) příšt-, krásn-, sp-chá, hrozn-, um-lý, kv-ten, sukn-, b-lásek, do sv-ta, pod-kuj, ješt-, na strom-, na slám-, p-tka, slab-
- h) ryba ve vod-, ve stát-, na stop-, na brad-, po sn-hu, holoub-, zást-ra, d-včata, V-ra, přist-hovala se, sv-tlý, tmav- hn-dý, hodn-, o hudb-

HLÁSKOVÁ SPODOBA ZNĚLOSTI

Párové hlásky (znělé – neznělé)

B – P

D – T

V – F

H – CH

Ď – Ť

Z – S

Ž – Š

Odůvodnění: (hledáme příbuzná slova)

HAD

Mnoho: hadů

Bez: hada

Jeden: ---

Zmenšení: hádě, hádek

Jaký? hadí

Trpaslík x obr:

Břízka – břízečka x bříza

Chaloupka – chaloupečka x chaloupa

Jiný tvar slovesa: drž – držím, pojd' - půjdeš

Pamatuj si slova: **až, již, když, než, přes, teď, už.**

Hlásková spodoba znělosti

1. Doplně p nebo b.

- a) prázdná slu-ka, velká hlou-ka, mísy ry-, mohutný du-, oště-, mnoho chy-, slou-, přes příko-, z líce na ru-, výro-ky, pod oka-, kuřecí drů-ky, bez ozdo-, holu-, hři-
- b) sli-, klu-ko, chlu-, pět vr-, jestřá-, šrou-, vytržený zu-, ostrý drá-, čerstvý chlě-, statný du-, dlouhý co-, vyhaslá so-ka, skle-, vti-, malé ry-ky
- c) dřevěný sru-, kru-ky, slu-ka, náku-, hodně sto-, kra-, he-ká látka, ma-ka, poklo-, so-, tru-ka, dro-ky, malé dou-ky, ší-ky, chlu-
- d) Zubař pečuje o náš chru-. Jeřá- zvedá těžké panely. Stékající vodu zachycuje oka-. V mechu sedí hři-. Truhlář zavrtal šrou-do dřeva. Jedla jsem chlě- s máslem. Slyšela jsem dobrý vti-. V rybníku je mnoho ry- a ža-. V moři je velká hlou-ka.

2. Doplně d nebo t.

- a) hromosvo-, kamará-, je devě- hodin, mám hla-, dese-, zápa- a výcho-, příjez- a odjez-, souse- má nápa-, teče mu do bo-, drátěný plo-, chutný plo-, kabá-
- b) studený le-, le- na Měsíc, chutný me-, nízký pla-, starý hra-, brzký návra-, duso- kopy-, po-kova, urozený půvo-, korunovační prův-d, lítost a stu-, sla-ká kaše, veselá sva-ba, hla-ký kmen
- c) těžký příkla-, vysoké podpa-ky, koš na odpa-ky, kro-ký lev, výpověď svě-ků, úřa-, hromá-ka, pokla-, schů-ky, kli- před bouří, závo-, kovový drá-, máme hla-, su- vody, jedovatý ha-
- d) Mám ráda luční me-. Ra-ka si nese fo-ku. Uděláme generální úkli-. Na táboře je noční hlí-ka. Přeji si obletět celý svě-. Li-ka

jde brzy spát. U ručníku se utrhlo pou-ko. Strýc má bra-ku. Nechod' na tenký le-.

3. Dopln' d' nebo t'.

- a) hradní čele-, hle- si svého, pamě-, posvi- mi lampou, zkra- to, z přídě na zá-, nahra-te mi škodu, vysoká ze-, je- opatrně, naše dcera a náš ze-, labu-, ká- s rybami, závra-, malá lo- je lo-ka
- b) jedovatá rtu-, odpově-, pouš-, pláš-, chu-, probu- se, zapla-, pora- mi, vzbu- se, ho- míč, mě- je kov, déš-, dlouhá pou-, pus- mě, se- rovně
- c) Vra- se domů. Cho- vzpřímeně. Rybář má dřravou sí-. Každá dívka chce mít krásnou ple-. Vla-ka sleduje železniční tra-. Chy- ho! Přij- brzy. Poj- se mnou do kina. Osla- si čaj.

4. Dopln' s nebo z.

- a) pro-by a hro-by, strmý srá-, be- peně-, poku-, prova-, malá mi- ka, obra-, obva-, je-te ovoce, pá-, rozka-, vyle-te, pově-te si kabát
- b) hrá- rybníka, blí-ko, sli-ký slimák, blý-ká se, vzka-, klu-ké náledí, na zaká-ku, trochu kvá-ku do těsta, pomlá-ka, schů-ka, vítě-, pevný řetě-, výkre-, zápa-, obrá-ky
- c) vynále-, malý no-, vů-, těžký závě-, dře- na nádobí, červený rybí-, hmy-, úče-, šimpan-, oca-, oblá-ky, ří-ky, klá-ky, kou-ky, mrá-
- d) V kleci skáče šimpan-. Detektiv předložil důka-. Na domě je velký nápi-. Zakopla jsem o paře-. Na kopci stojí starobylá tvr-. Hrá- rybníka se prolomila. Zpěvák má krásný hla-. U lesa roste malá bří-ka. Na čele se mi objevila vrá-ka. Moje maminka je he-ká.

5. Doplně š nebo ž.

- a) střelba z pu-ky, mří-, malá vě- je ví-ka, nadmořská vý-ka, zkou-ka, krou-ky, uva- si šátek, plá-, hrá-ková polévka, proutěný ko-, košile s prou-ky, le- má krátké nohy, do-ková stří-ka
- b) tě-ká zkou-ka, výstup na Sně-ku, vlo-ky do bot, leno-ka, gulá-, drůbe-, kovový kří-, malá my-, hradní strá-, ply-, polo- to, dr- rovnováhu, ovčí sala-, hezký mu-
- c) ná- odpadkový ko-, bě- blí-, li-ka, hovězí kli-ka, my-ka, ta-ka, barevná tu-ka, kní-ka, zálo-ka, kalu-, lů-ko, podrá-ka, roho-ka
- d) Nad rybníkem letí vá-ka. V zimě jezdím na bě-kách. Pes má v kožichu ble-ky. Půjdeme pě-ky? Vašek má dobrou skrý-. V Itálii je písečná plá-. V ZOO se předvádí tě-ký mro-. Máme tupé nů-ky. Babička má starou bro-.

6. Doplně h nebo ch.

- a) ku-tík, popla-, praskl mu popru-, bato-, chycený zbě-, klidný de-, stra-, prá- u domu, utři pra-, rozumný návr-, lesní ro-, rozbě-, obchodní ru-, sva-, ne-ty
- b) kvetoucí hlo-, plu-, vl-ké plavky, misky va-, dlu-, bře- potoka, kru-, pstru-, stra-, sní-, smí-, paro-, pru- látky, Jindři-, hudební slu-
- c) nocle-, příbě-, na ji-, moderní stři-, mnoho kni-, několik úlo-, le- ká bu-ta, ovocný tr-, rampou-, vl-ký ručník, pla-ta, tvaro-, matčin dru-
- d) V televizi sleduji vr- koulí. Pavouk má osm no-. Ženi- nese těžký bato-. V lese roste me-. Mám dobrý či- a slu-. Jedeme na ji-. Vojtě- snědl oře-.

7. Doplně v nebo f.

- a) na lo- žira-, zpě-, hou- dětí, výlo- rybníka, málo mořských žel-, fotogra-, Jose-, biogra-, ostro-, domo-, pozdra-, pyšný pá-, láhe-, věte-
- b) kone-, červená kre-, fotogra-ka, prostorný chlě-, důležitý obje-, padesát kra-, mnoho slo-, není zdrá-, dvě sady bare-, z kopři-, domlu- se, kožená obu-, Ladisla- a Václa-, houba václa-ka
- c) drahý ko-, sladká mrke-, Rudol-, úsmě-, žáro-ka, o-ce, dí-ka, pyšný pá-, ka-ka, Žo-ka, hlá-ka, le-, zpě-, velký ře-, kři-ka
- d) Dědů- pes se jmenuje Slá-ka. V encyklopedii si prohlížím sa-ce a dra-ce. Mám mokré pla-ky. Ovládl ho hně-. Malá dří-ka dobře hoří. Lo-ci pozorují hou- žira-.

8. Doplně správné písmeno do neúplných slov.

- a) zlatá mří- (ž, š,), zásma-ka (ž, š,) do polé-ky (v, f), Ale- (ž, š), drůbe- (ž, š), medvě- (d, t) má rá- (d, t) me- (d, t), pravý hři- (b, p), kuchyňská chňa-ka (b, p), dostal výpově- (d', t'), pohle- (d, t) do kraje, čerstvý salá- (d, t), sla-ká (d, t) hru-ka (ž, š)
- b) zatru- (b, p) na tru-ku (b, p), chutný obě- (d, t), kro- se (d', t'), obcho- (d, t), slu-ka (b, p), kla-ka (d, t), klou- (b, p), pevný bo- (d, t), ru- (b, p) a líc, bolavá no-ka (ž, š), ko- (ž, š) hří-ků (b, p), he-ký (z, s) souse- (d, t)
- c) he-ká (b, p) lá-ka (d, t), listopa- (d, t), ostré drá-ky (b, p), řetě- (z, s), koropte- (v, f), hla-ký (d, t) ha- (d, t), natřepaná podu-ka (ž, š), přesná mu-ka (ž, š), blí-ko (z, s) bu-ky (d, t), velká hlou-ka (b, p), kře-ký koláč (h, ch), dobrý nápa- (d, t)
- d) těžký nákla- (d, t), soutě- (ž, š), starobylý hra- (d, t), dřevěná lou-ka (d, t), vyjíž-ka (d', t'), šrou- (b, p), je- (d', t') rovně, květinová zahrá-ka (d, t), sní- (h, ch), le-ká (h, ch) ta-ka (ž, š), malá hru-ka (d, t), výlo- (v, f) rybníka, hmy- (z, s), tru-ka (b, p)

- e) malá ža-ka (b, p), scho- (d, t), omí-ka (d, t), do ko-ce (b, p), úsporná žáro-ka (v, f), cho-te (d', t') rovně, he-ký (z, s) obra- (z, s), silný prova- (z, s), obro-ská (v, f) radost, mrštný pstru- (h, ch), obilný kla- (z, s), sla-ký (d, t) plo- (d, t), vysoká vě- (ž, š)
- f) kolé-ka (b, p), souse-ka (d, t), špl- (h, ch) na laně, vlaš-ka (v, f), halu- (z, s), bě-ci (ž, š), dřevěná la-ka (d', t'), nemlu- (v, f), železná lopa-ka (d, t), ku-ka (b, p) sena, vzdu- (h, ch), obrazo-ka (v, f), stá-ka (v, f), projíž-ka (d', t'), bří-ko (ž, š)
- g) dru- (h, ch) ovoce, ú-ká (z, s) lá-ka (v, f), mnoho ozdo- (b, p), slu-ka (b, p), setři pra- (h, ch), pru-ký (d, t) spá- (d, t), bě- (ž, š) pryč, velká pro-ba (z, s), vra- (d', t') se, písčítá plá- (ž, š), klu-ký (z, s) povrch, nebu- (d', t') ho
- h) hodně nástra- (h, ch), přijdu hne- (d, t), le-čí (h, ch) úkol, hlu-ší (b, p) díra, odřená ko-ka (ž, š), velký hla- (d, t), hnědá slu-ka (b, p), hra-by (d, t), hrá- (h, ch), perloro-ka (d, t), domo- (v, f), Mirosla- (v, f), stono-ka (ž, š), průka-ka (z, s), opova- se (ž, š)
- i) vl-ký (h, ch) ručník, hlá-ka (v, f) zelí, ka-ka (b, p) naděje, malovaná kolé-ka (b, p), pě-ka (d, t) v sešitě, bu-ka (d, t) pro ptáky, upečená hou-ka (z, s), dlouhé ne-ty (h, ch), lodní pla-ta (h, ch), mokré pla-ky (v, f), ba-ka (b, p), škra-ka (b, p), lá-ka (z, s), otá-ka (z, s), mrke- (v, f)
- j) dosta-te se (v, f), hru-ka (ž, š), hou-ka (z, s), vzdálený bo- (d, t), velký kru- (h, ch), zajímavá kní-ka (ž, š), napínavá pohá-ka (d, t), tvrdý ko- (v, f), kr- (b, p), he-ký (z, s) úsmě- (v, f), ostré nů-ky (ž, š), slunná plá- (ž, š), gulášová polé-ka (v, f), ry-ka (b, p)

SLOVA STEJNÉHO A OPAČNÉHO VÝZNAMU

Slova stejného nebo podobného významu = **SYNONYMA** (dívka - holka, dům - stavení, vila)

Slova opačného významu, protikladná = **ANTONYMA** (ano - ne, den - noc)

SLOVA NADŘAZENÁ, PODŘAZENÁ, SOUŘADNÁ

Zákusek je slovo významem nadřazené slovům větrník, věneček, laskonka, štafetka...

Větrník, věneček, laskonka, štafetka jsou slova významem podřazená ke slovu zákusek.

Větrník, věneček, laskonka a štafetka jsou mezi sebou navzájem slova významem souřadná.

Slova stejného a opačného významu

1. Ke každému slovu napiš slovo stejného významu.

- a) pěkný, běží, zlý, dům, máma, špinavý, pán, liják, oděv, hopsat
- b) pusa, dívka, škaredá, holka, vyprávět, utíká, kopaná, chlapec, obrovská, fňuká
- c) okamžitě, kamarád, obloha, louže, otec, hřbet, stavení, kopec, kreslí, vypráví
- d) nehezký, ošklivý, lano, stále, radostně, hřebec, pospíchá, teď, dešťovka, závěr
- e) choroba, obězní, stuha, nařídit, stále, stezka, studovat, kriminál, haluz, ďábel
- f) koupaliště, cenný, dědina, zběsilá, foukat, hněv, chamtivý, kaz, kdysi, kousat
- g) laciný, žert, jmění, lupič, název, někdy, nepokoj, nepřátelská, obluda, nezdravý

2. Ke každému slovu napiš slovo opačného významu.

- a) pracovitá, pilná, sladký, zima, den, teplá, tichá, světlá, dlouhý, široký, oblečený, zlý
- b) bílá, hezká, malý, lehký, tichá, smutný, daleko, vzadu, mokré, studený
- c) smát se, lehce, holka, škaredý, pilná, veselá, láska, bdít, mladá, sladká
- d) mokrá, poledne, nahoru, vpředu, vpravo, pozdě, obr, léto, rovná, mělký
- e) blízko, večer, mlčet, známý, zavřený, hodně, krátká, slané, ošklivá, úzký
- f) skoupý, levná, neochotný, sedí, kyselá, jede, otevři, běžet, křičet, plakat
- g) šikmá, klikatý, zhasni, odemknout, pomalá, hlupák, rub, tma, klesat, zdravá

Slova nadřazená, podřazená

1. Opiš slova, napiš k nim slovo nadřazené. Poté seřaď slova podle abecedy (pomocí číslice).

- a) leden, únor, březen, duben, květen, červen, červenec, srpen, září, říjen, listopad, prosinec -
- b) otec, matka, sestra, bratr, teta, strýc, sestřenice, babička, dědeček -
- c) tygr, levhart, lev, puma, gepard, rys, kočka, lvice, jaguár -
- d) kapr, bělice, lín, sumec, štika, candát, okoun, pstruh, plotice -
- e) rajče, paprika, okurka, mrkev, celer, zelí, pór, květák, hrách -
- f) dub, lípa, jasan, bříza, topol, buk, vrba, osika, habr -
- g) jablko, hruška, švestka, třešně, pomeranč, kivi, ananas, banán, mandarinka -
- h) tulipán, bledule, růže, kopretina, zvonek, narcis, kosatec, lilie, konvalinka, slunečnice -
- i) kotě, hříbě, štěně, kůzle, jehně, tele, sele, kachně, housle, slůně-
- j) housle, kytara, klavír, hoboj, buben, basa, flétna, klarinet, harmonika -
- k) halenka, kalhoty, sukně, kabát, svetr, čepice, tričko, šála, rukavice -

2. Ke každému slovu napiš pět slov podřazených.

- a) květiny, dopravní prostředky, domácí zvířata, listnaté stromy
- b) jehličnaté stromy, řeky, státy, města
- c) elektrické spotřebiče, hračky, mléčné výrobky, školní potřeby
- d) nábytek, tekutiny, jídlo, ptáci
- e) houby, pečivo, povolání, sportovci
- f) jména, volně žijící zvířata, nádobí, cukrovinky
- g) barvy, ovoce, zelenina, hmyz

DRUHY VĚT

1. **OZNAMOVACÍ** = sdělení, oznámení → **tečka (.)**

Maminka vaří oběd.

2. **TÁZACÍ** = otázka, dotaz → **otazník (?)**

Maminko, vaříš oběd?

3. **ROZKAZOVACÍ** = rozkaz, zákaz, výzva → **vykřičník, tečka (!, .)**

Maminko, uvař oběd!

Nekuř!

4. **PŘACÍ** = přání → **vykřičník, tečka (!, .)**

Kéž bych vyhrála!

Vykřičník ! se píše za důraznou větou rozkazovací, přací

Druhy vět

1. Doplň znaménka za větami. Pomocí zkratky urči druh věty (O = oznamovací, T = tázací, R = rozkazovací, P = přací). (př. Vaříme oběd. (O))

- a) Maminka krájí jablka_ Kolik je hodin_ Ať žije náš děda_ Pojď sem_ Udělej to_ Opravdu se musím učesat_ Telefonovala nám babička_ Kam běžíš_ Zastav se_ Kéž bych vyhrála_
- b) Zuzana pěkně maluje_ Máš už napsané úkoly_ Dáváš pozor_ Uklid' si v pokoji_ Kéž bych přišel včas_ Přihraj_ Přinesla jsem starý papír_ Na parkovišti stojí auto_ Buď opatrná_ Musím odejít_
- c) Ať vyhraje_ Je tatínek doma_ Nepřecházej na červenou_ Kdybych tak dostal psa_ Už musím jít_ Kup šest rohlíků_ Proč nepočítáš_ Kdy pojedeme na výlet_ Včera jsme byli v ZOO_ Ať už jsou prázdniny_
- d) Poslouchej pozorně_ Nemysli jen na sebe_ Půjdeš se mnou ven_ Kéž by svítilo sluníčko_ Změřila sis teplotu_ Lež v teple_ Pozoruj ptáky_ Kolik je ti let_ Stůj_ Zalila jsi květiny_
- e) Nejdou ti špatně hodinky_ Pan Novák je hodinář_ Půjdeš ven_ Zavři okno_ Kéž bych dostala jedničku_ Ať přijede babička_ Eva je rozumná holka_ Přečti to_ Jak se máš_ Nezlob_
- f) Jsme dobří kamarádi_ Kéž by dnes nepršelo_ Kde je Petr_ Ať už je sobota_ Brzy bude zima_ Kočka je savec_ Co je to_ Uč se_ Pojď sem_ Máš rád zmrzlinu_
- g) Kéž se táta nezlobí_ Nechoď tam_ V lese vidíme jelena_ Kdo žije v lese_ Buď zticha_ Čím se živí divoká prasata_ Prasata jsou všežravci_ Ať už je oběd_ Máš ráda čokoládu_ Zahod' to_
- h) Vrať se_ Máš odpoledne čas_ Plujeme do Chorvatska_ Kéž by foukal vítr_ Nechoď k zábradlí_ Dávej pozor_ Ukaž mi úkol_ Vidíte ten dort_ Lucka hraje na klavír_ Máš hlad_
- i) Kéž bych dostala dort_ Udělej tři dřepy_ Natrhala jsem si květiny_ Máš dost peněz na nákup_ Kup mléko_ Ať se

neztratíš_ Zalej kytky_ Dostala jsem kotě_ Přijedeš k nám_
Rozsviť_

- j) Babičko, upeč buchty_ Ať jsou buchty povidlové_ Máš rád buchty_ Kéž bych dal gól_ Umíš hrát fotbal_ Kopni do míče_ U školy teče potok_ Kolik máš roků_ Co se vyrábí v továrně_ Koupila jsem si kabelku_
- k) Umíš napsat otazník_ O čem chceš se mnou mluvit_ Ať je pěkné počasí_ Vstaňte_ Koupili jsme si cukrovou vatu_ Usměj se_ Kéž bych mohla jít do cirkusu_ Kolik stojí vstupenka_ Po Labi plují parníky_ Skoč do vody_
- l) Kdybych tak dostala brusle_ Můj pes se jmenuje Brit_ Půjdeš domů_ Pomáhej mamince_ Ať se ti u babičky líbí_ Půjdeš nakoupit_ Nenič mladé stromky_ Budeš pouštět draka_ Ze stromů opadalo listí_ Nespi_
- m) V zimě je nejkratší den_ Odletěly už husy_ S kým sedíš v lavici_ Ať už jsou prázdniny_ Pozdrav_ Jdeme na zahradu_ Cítíš se příjemně_ Běž do postele_ Sportuješ_ Těšíme se na svačinu_

2. Změň věty tázací na věty oznamovací.

- a) Máš v kleci andulku? Svítí sluníčko? Je už večer? Líže rád zmrzlinu? Má Libor hlad? Prší? Je už sedm hodin? Máš doma psa? Jezdíš opatrně? Máš na hlavě přilbu?
- b) Pojedeš k babičce? Máš napsané úkoly? Zabalíš dárky? Máš radost? Půjdete zítra s námi do divadla? Má čáp jednu nohu? Jsou na obrázku savci? Vidíš krmelec? Umyl si Jirka kolo?

3. Z věty oznamovací utvoř větu tázací a rozkazovací. (př. Petr píše úkol. Píše Petr úkol? Petře, piš úkol!

- a) Tatínek chytá ryby. Vezmu si přilbu. Zaplatím zmrzlinu. Adéla si umyla kolo. Zavolám sanitku.
- b) Jdeme na nádraží. Jdu do školy. Zavřeme rychle vrata. Babička upeče buchty. Michal dal gól.

VLASTNÍ JMÉNA

Obecná jména

- Není přesně určeno (babička, táta, syn, řeka, město)
- Píšeme malým počátečním písmenem

Vlastní jména

- Píšeme velkým počátečním písmenem
- Jsou to konkrétní názvy:
 - živých bytostí
 - zeměpisná jména
 - společenských zařízení
 - lidských výtvorů

Vlastní jména živých bytostí:

- **Jméno + příjmení osob** (Petr Malý)
- **Jména zvířat** (kočka Micka, pes Alík)
- **Jména pohádkových bytostí** (Popelka, Herkules, Červená karkulka, princ Bajaja)
- **Příslušníků národa** (Čech, Polák)
- **Příslušníků měst** (Pražan, Lichkovák)
- **Náboženská úcta** (Pán Bůh, Spasitel)
- **Společenská úcta** (v dopisech - Ty, Tobě, Tvůj, Vy, Váš, Vám, Vás, ... Vaše Excellence)

Zeměpisná jména:

- **Názvy měst, vesnic** (Králíky, Praha, Lichkov)
- **Pohoří, hory** (Krkonoše, Sněžka, Králický Sněžník)
- **Nížiny** (Polabská, Hornomoravský úval)

- **Řeky, potoky, rybníky, jezera** (Orlice, Labe, Hedečský potok, Králický rybník)
- **Moře, zálivy, oceány** (Černé moře, Biskajský záliv, Tichý oceán)
- **Ostrov, poloostrov** (ostrov Sicílie, Pyrenejský poloostrov)
- **Státy, světadíly** (Čechy, Česká republika, Německo, Spolková republika Německo, Evropa)
- **Planety, hvězdy, souhvězdí** (Země, Mars, Slunce, Polárka, Malý vůz, Panna)
- **Hrady, zámky, jeskyně** (hrad Kost, zámek Hluboká, Javoříčská jeskyně)
- **Významné stavby** (Prašná brána, Pražský hrad, Národní divadlo)
- **Ulice, náměstí, parky, mosty** (ulice Nábřežní, Velké náměstí, park Svobody, Karlův most)
- **Restaurace, hotely** (hotel Beseda, restaurace Městský dvůr)

POZOR! Je-li v názvu předložka, píše se velkým písmenem předložka i slovo za předložkou (ulice **Za Pilou**, ulice **Pod Dětským domovem**, lékárna **U Černého** orla)

Společenská zařízení a lidské výtvořy

- **Správní oblasti** (Pardubický kraj, Královéhradecký kraj, okres Ústí nad Orlicí)
- **Orgány státní správy** (Poslanecká sněmovna, Úřad vlády ČR, Nejvyšší soud ČR, Městský úřad Králíky, Ministerstvo školství ČR = oficiální názvy! - ale ministerstvo školství)
- **Společenské, hospodářské, kulturní, vzdělávací organizace a instituce** (Památník národního písemnictví, Česká spořitelna, Vysoká škola ekonomická, Základní škola praktická a základní

škola speciální Králíky, Vojenské muzeum Králíky, kino Na Střelnici, Česká televize)

- **Názvy knih, časopisů, novin, hudebních děl** (Upíří kronika, Školní bravíčko, Lidové noviny, opera Rusalka)
- **Název televizních pořadů** (Události, Televizní noviny, seriál Ulice)
- **Oficiální značky a jména výrobků** (motocykl Jawa, sýr Hermelín, automobil Škoda Oktávia, oplatka Tatranka)
- **Název podniků** (Tesla, Perla, Bravo, Vebin)
- **Významné události, svátky** (Pražské jaro, Den dětí, Den české státnosti, Vánoce, Velikonoce)
- **Vyznamenání, ceny** (Nobelova cena míru, Řád bílého lva)

Psaní velkých písmen ve slovech

1. Doplně do slov správné písmeno (malé či velké).

- a) **S, s:** _lávek _láma ze _vitav se _etkal se _ylvou _yrovou. **R, r:** Starý _ak _obert _ozstříhal _adkovi _ukavice. **Z, z:** _uzana _unová _alévala se _ahradníkem _deňkem _eleninu. **H, h:** Paní _ana _ladká z _odonína koupila _ladkou mouku. **K, k:** _arel _rátký z _rálík koupil malého _rálíka _olju.
- b) **P, p:** _etr _áleník z _řelouče _oslouchá _ohádku o _opelce. **B, b:** _ratr _edřich _arna _ydlí v _rně. **D, d:** Princ _alibor skolil _raka _avida. **J, j:** _an _andera z _anoušova _el do _eseníku. **L, l:** __ibor _yžoval na nových _yžích s _yžařem _udkem _átalem.
- c) **M, m:** _arta _alá jela za _aminkou _irkou do _iletína. **O, o:** _linka si _pakuje _tázky ke městu _strava. **H, h:** _elena si _ladí malé _ousátko. **N, n:** _ejezdí do _ěmecka bez dokladů. **Š, š:** _vadlena _árka _ije _aty pro kamarádku _těpánku.

2. Opiš psacím písmem do sešitu. Rozliš vlastní jména!

- a) PETRA A LUBOŠ NOVOTNÍ JEZDÍ KAŽDÝ ROK O PRÁZDNINÁCH DO JIŽNÍCH ČECH. SÍŽDĚJÍ TAM ŘEKU VLTAVU. JEJICH CESTA ZAČÍNÁ NA ŠUMAVĚ U OBCE LENORA. PROJEDOU PŘEHRADOU LIPNO A V ČESKÉM KRUMLOVĚ PŘENOCUJÍ. PAK POKRAČUJÍ AŽ K ZÁMKU HLUBOKÁ. CELÉ CESTY SE ÚČASTNÍ I PES ALÍK.
- b) JMENUJI SE MARTINA DOLEŽALOVÁ. BYDLÍM VE MĚSTĚ OLOMOUC, OLOMOUCÍ PROTĚKÁ ŘEKA MORAVA A HANÁ. OLOMOUC SE NACHÁZÍ V NÍŽINĚ, KTERÁ SE NAZÝVÁ HORNOMORAVSKÝ ÚVAL. V ZIMĚ JEZDÍM LYŽOVAT DO JESENÍKŮ. MÝMI NEJLEPŠÍMI KAMARÁDY JSOU MAREK, MICHAL, MATOUŠ, KAMILA A ANETA. PŘÁLA BYCH SI MÍT PAPOUŠKA. DALA BYCH MU JMÉNO LORA.
- c) LENKA A TOMÁŠ BYDLÍ V PRAZE. V DOMĚ S NIMI BYDLÍ NAVRÁTILOVI A DOLEŽALOVI. PANÍ NAVRÁTILOVÁ MÁ KOČKU LÍZU, DOLEŽALOVI PSA BENA. LENKA A TOMÁŠ SE STARAJÍ O MORČE PEPU. POD OKNY JIM TEČE ŘEKA VLTAVA. DO ŠKOLY JEZDÍ METREM.

- d) KAREL A MONIKA BYDLÍ V BRANDÝSE NAD LABEM. PROTOŽE SE UČILI, ŽE LABE PRAMENÍ V KRKONOŠÍCH, JELI SE TAM PODÍVAT. CESTOU SE STAVILI V JIČÍNĚ, KDE V LESE ŘÁHOLCI BYDLEL LOUPEŽNÍK RUMCAJS S MANKOU A CIPÍSKEM. V KRKONOŠÍCH VYSTOUPALI NA NEJVYŠŠÍ HORU SNĚŽKU.
- e) JEDNOU PŘIŠEL ŠEJTROČEK DOMŮ. KONĚ ŽEMLIČKU ZAVEDL DO STÁJE. DOMA NA STOLE NAŠEL DOPIS. PÍŠE MU MLYNÁŘ MIREK OD ŘEKY CIDLINY, JESTLI BY MU ŠEJTROČEK NEODVEZL DO HRADCE DEVĚT PYTLŮ MOUKY.
- f) VE ŠKOLE SE UČÍME O ČESKÉ REPUBLICE. ČESKÁ REPUBLIKA LEŽÍ V EVROPĚ. SOUSEDÍ S POLSKEM, NĚMECKEM, RAKOUSKEM, SLOVENSKEM. HLAVNÍM MĚSTEM ČESKA JE PRAHA. PRAHOU PROTÉKÁ ŘEKA VLTAVA, KTERÁ SE VLÉVÁ DO ŘEKY LABE. ŘEKA LABE TEČE DO SEVERNÍHO MOŘE. NEJVYŠŠÍM POHOŘÍM ČESKA JSOU KRKONOŠE S NEJVYŠŠÍ HOROU SNĚŽKA.
- g) NAŠE PLANETA ZEMĚ JE SOUČÁSTÍ SLUNEČNÍ SOUSTAVY. ZEMĚ OBÍHÁ KOLEM SLUNCE. OKOLO ZEMĚ OBÍHÁ MĚSÍC. NAŠE NEJBLIŽŠÍ PLANETY JSOU VENUŠE A MARS. VEČER NA OBLOZE VIDÍME HVĚZDY, KTERÉ JSOU SESKUPENY DO SOUHVĚZDÍ. NEJZNÁMĚJŠÍ JE VELKÝ VŮZ, MALÝ VŮZ S HVĚZDOU POLÁRKA. TA UKAZUJE NA SEVER.
- h) SE ŠKOLOU JSME JELI DO HRADCE KRÁLOVÉ NAVŠTÍVIT PLANETÁRIUM. POSLECHLI JSME SI PŘEDNÁŠKU O HVĚZDÁCH A PLANETÁCH. KRISTÝNA UMÍ VYJMENOVAT VŠECHNY PLANETY: MERKUR, VENUŠE, ZEMĚ, MARS, JUPITER, SATURN, URAN, NEPTUN. PLUTO UŽ NEPATŘÍ MEZI PLANETY. NA KOPULI PLANETÁRIA JSME VIDĚLI SOUHVĚZDÍ. BOHOUŠ POZNAL SOUHVĚZDÍ ORION, KASIOPEJU, MALÝ VŮZ A PANNU. VÝLET DO PLANETÁRIA SE NÁM LÍBIL.
- i) O PRÁZDNINÁCH JSME JELI DO CHORVATSKA K JADERSKÉMU MOŘI. PROJÍŽDĚLI JSME RAKOUSKEM. VIDĚLI JSME NEJVYŠŠÍ POHOŘÍ EVROPY ALPY. V CHORVATSKU SE DOROZUMÍME, PROTOŽE CHORVATI JSOU SLOVANÉ. HLAVNÍ MĚSTO CHORVATSKA JE ZÁHŘEB. NAVŠTÍVILI JSME TAKÉ PLITVICKÁ JEZERA, KDE SE NATÁČEL FILM VINETOU.

3. Do neúplných slov doplň velké či malé písmeno.

- a) První (č, Č) _eši se rozhlíželi po naší zemi z (h, H) _ory (ř, Ř) _íp. V (p, P) _olabí je úrodná půda. Ze všech svátků mám nejraději (v, V) _ánoce a (v, V) _elikonoce. Naše škola stojí v (u, U) _lici (n, N) _ábřežní. Přijíždějí k nám (c, C) _izinci, hlavně (n, N) _ěmci a (a, A) _meričané. Můj (s, S) _trýc (h, H) _ynek (m, M) _ácha napsal báseň (m, M) _áj.
- b) Mistr (j, J) _an (h, H) _us kázal v (b, B) _etlémské (k, K) _apli. Do (s, S) _everního (m, M) _oře se vlévá (ř, Ř) _eka (l, L) _abe. Naše (k, K) _očka (m, M) _icka má kořata. Navštívili jsme (m, M) _ěsto (k, K) _rálíky pod (k, K) _rálickým (s, S) _něžníkem. Pramení tam (ř, Ř) _eka (m, M) _orava.
- c) Nejvyšší (h, H) _ora (č, Č) _ech se nazývá (s, S) _něžka. Nachází se v (k, K) _rkonoších. Na (v, V) _áclavském (n, N) _áměstí najdeme (s, S) _ochu svatého (v, V) _áclava. Na dovolenou jedeme do (s, S) _lovinska k (j, J) _aderskému (m, M) _oři. V televizi jsme viděli (f, F) _ilm (p, P) _redátor. Víte, odkud přišli do (č, Č) _ech (s, S) _lované?
- d) Přečetla jsem (k, K) _nihu (b, B) _abička od (b, B) _oženy (n, N) _ěmcové. Karel (j, J) _aromír (e, E) _rben napsal mnoho hezkých (p, P) _ohádek, nejvíc se mi líbí (z, Z) _latovláska. Jan (á, Á) _mos (k, K) _omenský byl (m, M) _oravan. Známý (ch, Ch) _rám svatého (v, V) _íta je dominantou (h, H) _radčan. Mám ráda (s, S) _ýr (h, H) _ermelín.
- e) Prvním (č, Č) _eskoslovenským (p, P) _rezidentem byl zvolen (t, T) _omáš G. (m, M) _asaryk. V obchodě podražily (o, O) _platky (t, T) _atranky. Bydlím ve (m, M) _ěstě (k, K) _olíně v (u, U) _lici (k, K) _osmonautů. V (a, A) _tlantském (o, O) _ceánu se potopil (t, T) _itanik. Čtu si (č, Č) _asopis (b, B) _ravo.
- f) V (j, J) _ižních (č, Č) _echách je obec (v, V) _eselí nad (l, L) _užnicí. Okolí (h, H) _radu (k, K) _arlštejn tvoří rezervace (č, Č) _eského (k, K) _rasu s typickou teplomilnou květenou. Do (k, K) _arlových (v, V) _arů a (m, M) _ariánských (l, L) _ázní přijíždějí

hosté z celého světa. Na hranicích (k, K) _anady a (s, S) _pojených (s, S) _tátů (a, A) _merických jsou (n, N) _iagarské (v, V) _odopády.

- g) Pojedeme do (f, F) _rancie k (a, A) _tlantiku. Petr bydlí v (b, B) _rně na (s, S) _ídlišti (n, N) _ovosady. Povodně na (t, T) _iché a (d, D) _ivoké (o, O) _rlici nadělaly škody. Nejznámějšími (š, Š) _umavskými jezery jsou (č, Č) _erné a (č, Č) _ertovo (j, J) _ezero. V (u, U) _lici (b, B) _ratří (č, Č) _apků stojí překrásný starý dům (u, U) _ (p, P) _anských.
- h) Vystup ve stanici (h, H) _lavní (n, N) _ádraží. Oblíbeným koněm T. G. (m, M) _asaryka byl (h, H) _ektor. Nejznámějším (p, P) _alácem (m, M) _alé (s, S) _trany je (v, V) _aldštejský (p, P) _alác. V (n, N) _ovohradských (h, H) _orách můžeme navštívit (ž, Ž) _ofínský (p, P) _rales. Znáte historii (z, Z) _laté (u, U) _ličky na (p, P) _ražském (h, H) _radě?
- i) V (p, P) _ražské restauraci (u, U) _ (z, Z) _laté (s, S) _tudně jsme potkali (h, H) _erce (v, V) _ojtu (k, K) _otka. U (č, Č) _erného (m, M) _oře jsme se ubytovali v hotelu (u, U) _ (s, S) _lunce. Na rohu (h, H) _orního (n, N) _áměstí a (u, U) _lice (n, N) _a (o, O) _hradě stojí dům s (l, L) _ékárnou (u, U) _ (č, Č) _erného (o, O) _rla.
- j) Mám ráda (s, S) _ýr (h, H) _ermelín. Prvního května slavíme (s, S) _vátek (p, P) _ráce. Na (z, Z) _elený (č, Č) _tvrtek jíme zelené pokrmy. O (v, V) _ánocích zpíváme koledy. Dostala jsem mobilní (t, T) _elefon (n, N) _okia. Koupila jsem si minerální vodu (h, H) _anácká (k, K) _yselka. Ve městě (m, M) _ost je (m, M) _ost (m, M) _íru.
- k) Cestovní kancelář (f, F) _ischer pořádá zájezd do (d, D) _ominikánské (r, R) _epubliky. Tatínek si koupil (m, M) _ladou (f, F) _rontu a bulvární (d, D) _eník (b, B) _lesk. Na obloze vidíme (s, S) _ouhvězdí (o, O) _rion. Ve (s, S) _tarověkém (ř, Ř) _ecku vládl (b, B) _ůh (z, Z) _eus. Mám ráda (f, F) _ilm (p, P) _elíšky. Přečetl jsem (k, K) _nihu (d, D) _ívka na koštěti.

VYJMENOVANÁ SLOVA – B

BÝT

nebýt, bytí, živobytí, starobylý, bytost, bytostně, blahobyt, přibýt, přibývat, dobyt, dobývat, dobyvatel, dobyvačný, nedobytný, nabýt, nabytý, nabývat, odbýt, odbývat, odbyt, neodbytný, neodbytně, pobyt, pobýt, pobývat, pozbyt, ubýt, ubývat, úbytek, bývat, bývávat, bývalý, nebývalý, nebývale, ledabyte, starobylý, vybyt, přibýt, přibývat, přebývat, přebytek, přebytečný, zabývat se, zbýt, nazbyt, nezbyt, nezbytně, nezbytný, zbývat, zbytek, zbytečný, zbylý, zbývající, zbytečnost, zbytečně, nadbytek, nadbytečný, všudybyl, abych, abys, aby, abychom, abyste, kdybych, kdybys, kdyby, kdybychom, kdybyste

BYDLIT

obydlí, bydliště, bydlo, obydlit, obydlený, neobydlený, zabydlit, zabydlený

OBYVATEL

obývat, obyvatelstvo, obyvatelka, obývací, obyvatelný, neobyvatelný, obývání, obýván

BYT

ubytovna, ubytovat, ubytovací, bytová, obytný, bytný, bytelný, bytovka

PŘÍBYTEK

příbytkový

NÁBYTEK

nábytkový, nábytkářský, nábytkářství, nábytkář

DOBYTEK

dobytčí, dobytče, dobytčářství

OBYČEJ

obyčejný, obyčejně, neobyčejný, neobyčejně

BYSTRÝ

bystře, bystrost, bystřina, Bystřice, bystrozrak, bystrozraký, bystřit, zbystřit, Bystrouška, Bystrovany

BYLINA

bylinka, bylinkový, bylinářka, býlí, býložravec, býložravý, černobýl, zlatobýl

KOBYLA

kobylka, kobyli, Kobylisy, Kobylnice, kobylinec, pakobylka

BÝK

býček, býčí, býkovec, býkovice

PŘIBYSLAV

přibyslavský

BABYKA, BYDŽOV, ZBYNĚK, ZBYŠEK

POZOR NA ROZDÍLY!

BÝLÍ	plevel	BÍLÝ	barva
BYDLO	příbytek, bydliště	BIDLO	tyčka
BÝT	budu, existovat	BÍT	biji, tluču, mlátím
NABÝT	nabude, nabývá – vědomosti = získá	NABÍT	nabije – pušku, mobil, natluče
DOBÝT	dobude, dobývá – uhlí	DOBÍT	dobije – baterii
PŘIBÝT	přibude, přibývá – voda, přibere – na váze	PŘIBÍT	přibije, přitluče – hřebík
UBÝT	ubude, ubývá – peníze, zmenší se	UBÍT	ubije – poraněnou zvěř
NEBÝT	nebude, nebývá	NEBÍT	nebije
ODBÝT	odbude, odbývá – práci, odmítnout	ODBÍT	odbije – míček, odtluče (hodiny)
ZBÝT	zbude, zbývá, zůstane	ZBÍT	ztlouci, zmlátit

Pravopis i, í/y, ý po B

1. Dopln do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

Kdo ___ v tomto domě? V ohradě se pase nebezpečný ____. Toto město se jmenuje ____. Musím ___ brzy doma. ___ tohoto domu jsou ohleduplní vůči životnímu prostředí. Tato ___ se jmenuje máta. Koupili jsme si nový slunný ___ v Praze. ___ porodila zdravé hříbě. Líbí se mi dřevěný ____. ___ Filip vypočítal všechny příklady. O Vánocích dodržujeme staré ____. Na farmě se chová ____. Špačkův ___ je poškozen.

2. Dopln do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

- a) Kůň, kráva, koza, beran jsou ___ (bylina). Bohatí lidé žijí v ___ (být). Z kopce teče prudká ___ (bystrý). Navštívili jsme ___ (dobytek) farmu. Naše paní ___ (byť) se o nás dobře starala. Do konce roku ___ (být) dva měsíce. Víla a drak patří mezi nadpřirozené ___ (být). V Jablonném nad Orlicí byl rozvinut ___ (nábytek) průmysl. Vymalovali jsme ___ (obyvatel) pokoj. Po trávě skáče luční ___ (kobyly).
- b) Líbí se mi pohádka Dlouhý, Široký a ___ (bystrý). V dálce jsme uviděli ___ (být) hrad. V matematice se učíme dělit se ___ (být). U lesa stojí ___ (bydlit) dům. Dům je polorozpadlý, proto je ___ (obyvatel). Na dovolenou jsme jeli s ___ (byť) přívěsem. Mirek byl ___ (obyčej) kluk. V ohradě pobíhal malý ___ (býk). Když onemocním, piji ___ (bylina) čaj. ___ (kobyly) je hmyz podobný větvičce.

3. V neúplných slovech doplň i, í/y, ý.

- a) špačkův příb-tek, zab-l b-ka, čas ub-hal, nab-l jsem si mob-l, sklizeň ob-lí, ub-ral se domů, vánoční ob-čeje, vyb-ral poplatky, přib-l hřeb-k, starob-lé město, krupob-tí, dřevěné b-dlo, pohádková b-tost, neb-vá doma, b-dlí v Kob-lisích, b-strozraký

- b) b-l neodb-tný, b-da, živob-tí, nic mu nezb-lo, b-č, příjemný pob-t, podob-zna, ob-vák, b-la to líb-vá práce, ryb-z, b-dný příb-tek, ub-tovna, nedob-tný trezor, malý bub-nek, papírová krab-ce, krupob-tí, hb-tá štika
- c) b-tva na B-lé hoře, rozb-tý náb-tek, přeb-tečné jídlo, šli b-chom do B-džova, dob-vat uhlí, ub-té zvíře, přib-la další práce, zb-vá málo dní, násob-lka, dob-vatel hradu, neob-dlený b-t, obložený chleb-ček, lidská b-tost, liška B-strouška, nezlob-me se na vás, blahob-t
- d) odb-la půlnoc, neb-vale krásná, nepozb-l dobré nálady, přib-ly mu starosti, hb-tá ryb-čka, přib-tý hřeb-k, slab-ka, zb-tky buchty, b-dýlko, nadb-tečný tuk, úb-tek vody, přib-ráš na váze, štěrb-na, grilované žeb-rko, b-valá škola, klub-čko, vlnob-tí, odb-l míček
- e) trub-čka, sb-rka léčivých b-lin, nikdy neb-l b-t, těžké živob-tí, nic mu nezb-lo, pálí tě dobré b-dlo, ub-lo nám peněz, zab-l mouchu, dob-vačný útok, b-linkový čaj, b-lek, vody přib-valo, hb-tě pob-hal, b-cí hodiny, je to nezb-tné, b-l v koncích, luční kob-lka
- f) hodiny odb-ly půlnoc, odb-tý úkok, b-l se s ním zb-tečně, jeřab-na, odb-jená, dům je neob-vatelný, rána b-kovcem, b-tva u Přib-slavi, pole b-čované krupob-tím, zdob-me b-lkový dort, b-tevní loď, kdyb-s chtěl, ab-ch šel, studená b-střina, b-strá bab-čka
- g) b-lá hřb-tovní zeď, b-lina černob-l a zlatob-l, nesmíš b-t psa, suché ob-dlí, přeb-tek vody, b-ložravec, malá kob-lka, objednali jsme si b-čí žlázy, vánoční ob-čeje, b-dlím v b-tovce, malá ryb-čka, zab-vám se násob-lkou, vyb-jená, zb-tečně se nerozčiluj, pohádka O Všudyb-lovi
- h) Ze zb-lých b-lků maminka ušlehala sníh. Hb-tá ryb-čka se schovala. Kdyb-chom b-dleli v b-tě ve městě, nemohli b-chom chovat b-ky a kob-ly. Nábtkář správil rozb-tý nábt-tek. Dřevaři dob-vali pařezy dlouhými b-dly. Špaček se zab-dlel v novém

příb-tku. Jeli jsme na zab-jačku do B-strovan. Z léčivých b-lin se vaří b-linkové čaje. Zboží šlo rychle na odb-t. Bab-čka pob-la v nemocnici celý měsíc.

- i) Ve starob-lém hradu straší B-lá paní. V ohradě pob-hal mladý b-ček. Neodb-tný pes stále štěkal. Letní krupob-tí zničilo lidské příb-tky. Kdysi b-vala velká b-da. Bab-čka nám nab-dla b-lkový chleb-ček. Prvňáčci čtou ze slab-káře. B-skup čte z b-ble. Na okraji města postavili nový ob-tný dům. Dob-vatel hradu svedl těžkou b-tvu.
- j) Zb-tečně se bojím násob-lky. Setkali b-ste se rádi s pohádkovou b-tostí? Odb-l mě, neměl na mne čas. Odb-la jsem míček pálkou. Donesli jsme krab-ci hřeb-ků. Vyb-rám si nový mob-l, musím si ho hned nab-t. Pan Zb-něk často pob-vá v zahraničí. Hodiny odb-ly půlnoc. Nepůjdu domů, b-l b-ch doma b-t. Zab-l jsem otravného komára.
- k) Slepice sedí na b-délku. B-lo mi Zb-ška líto. Neměl b-s b-t žádné zvíře. Hodiny b-ly poledne. Srdce b-lo jako na poplach. Slepec b-l b-lou holí o chodník. Déšť b-l prudce do ob-lí. Táta sb-l poličku hřeb-kem. Potřeboval vyb-t svoji energii. Bedřich Smetana napsal operu Hub-čka.
- l) B-valý zaměstnanec si koupil nový b-t. Dříve b-lo těžké živob-tí. Franta odb-l domácí úkol. Krajinu přikryla sněhob-lá pokrývka sněhu. Chceš ukázat sb-rku motýlů? Na zahradě se červená ryb-z. Jaké vánoční ob-čeje dodržujete vy? Bab-čka dostala nové b-cí hodiny. Zb-něk šlápl do kob-lince. Nab-j si v-bitý mob-l.
- m) Papoušek sedí na b-dle. Přib-l mu do sb-rky nový obraz, a tak ho přib-l na zeď hřeb-kem. Zab-vá se chovem králíků. V srpnu b-vají chladná rána. Zb-vá už jen pár dní do Vánoc. Zemědělci sklízají ob-lí a zb-tky zeleniny. Bubeník b-je na b-cí nástroje. Vymalovali jsme naše ob-dlí na b-lo. Hříbě pije kob-lí mléko. Petr změnil své b-dlišť.

VYJMENOVANÁ SLOVA PO L

SLYŠET

slýchat, slýchávat, neslyšně, neslyšný, slyšitelný, neslycháno, neslychaný, nedoslýchat, nedoslýchavý, uslyšet, neslyšet, vyslyšet, vyslyšený, neslyšící

MLÝN

mlynář, mlynářka, mlýnský, mlýnice, mlýnek, mlynařík

BLÝSKAT SE

blýsknout se, zablýsknout se, blýskavý, blyštět se, zablyštět se, oblýskaný, nablýskaný, zablýskat, zablýsknout se, blýskavice, brouk blýskáček

POLYKAT

polykání, spolykat, nepolykat, nespolykat, polykač

PLYNOU

uplynout, uplynulý, plyn, plynný, plynař, plynový, plynojem, plynárna, plynoměr, plynovod, plynulý, plynně, rozplynout, rozplývat se, splynout, splývat, splývavý, splývání, vyplývat, oplývat, plynutí, splynutí

PLÝTVAT

plýtvání, neplýtvat, vyplýtvat

VZLYKAT

vzlyk, vzlykot, vzlykání, vzlyknout, rozvzlykat se, zavzlykat, zalykat se

LÝKO

lýčí, lýčený, lýkový, lýkovec, lýkožrout

LYSÝ

lysina, lysinka, lyska, Lyska, olysalý, Lysá, Lysolaje

LÝTKO

lýtkový

LYŽE

lyžovat, lyžař, lyžařka, lyžařský, lyžování, zalyžovat si, lyžníci, lyžařství

PELYNĚK

pelyňkový

PLYŠ

plyšový, plyšák

SLYNOUT, PLYTKÝ, VLYS, VOLYNĚ**POZOR NA ROZDÍLY!**

LÝČENÝ	z lýka = lýkový	LÍČENÝ NALÍČENÝ LÍČIT	děj (vyprávěný) obličej (namalovaný) bílít – malovat stěny, vyprávět
VYPLÝVAT	z toho vyplývá, že...	VYPLIVAT	něco z úst
LYSKA	vodní pták nebo lysina	LÍSKA	lískový keř nebo přeppravka na ovoce
SLYNOUT	být proslulý	SLINIT	vypouštět sliny
VLYS	ozdobný pás ve stavebnictví	LIS	přístroj na lisování
BLÝSKÁ SE	při bouřce nebo se něco třpytí	BLÍZKÁ	nedaleká (vesnice), milá (osoba)
MLÝN	kde se mele obilí	MLÍT	měkká přípona –ít (chtít)
LYŽE	sportovní náčiní - ski	LÍŽE	jazykem lízat
LYSÁ	holá	LÍSÁ SE	tulí se

Pravopis i, í/y, ý po L

1. Dopln do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

Ve ___ se mele obilí. Při bouřce se ____. Při angíně nemůžeme _____. Protože mluvil potichu, nebylo ho _____. Malé dítě upadlo a začalo _____. Můj dědeček nemá vlasy, jeho hlava je _____. Neměli bychom _____ vodou. Čas prázdnin rychle _____. Z _____ se šíjí zvířátka pro děti. _____ je vlákno v kmeni stromu. Při pádu jsem si poranila _____. _____ je hořká žaludeční bylina. Při pádu jsem si zlomil nové _____.

2. Dopln do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

- a) _____ (slyšet) lidem musíme pomáhat. Rozbil se nám _____ (mlýn) na koření. Stromy v lese napadl _____ (lýko). Obsadili jsme 1. místo ve sjezdovém _____ (lyže). Malé děti si hrají s _____ (plyš). Babička mi uvařila _____ (pelyněk) čaj. Sportovec si namohl _____ (lýtko) sval. Z postýlky se ozývalo lítostivé _____ (vzlykat). Můj tatínek pracuje v _____ (plynout). Ke krmítku létá sýkorka _____ (mlýn).
- b) Mluví _____ (plynout) anglicky. _____ (slyšet) babička mi nerozuměla. Vodník roztočil _____ (mlýn) kolo. V dálce se _____ (blýskat se), bouřka už je blízko. Pod stromečkem jsem našla novou _____ (lyže) bundu. Kůň má na hlavě bílou _____ (lysý). V cirkuse nás zaujal _____ (polykat) ohně. Čokoláda se mi _____ (plynout) na jazyku. Kočka se _____ (slyšet) plížila. _____ (lýko) je jedovatý keř.

3. V neúplných slovech doplň i, í/y, ý.

- a) krasl-ce, bl-skalo se, kovadl-na, L-sá hora, hl-dač, l-skové oříšky, upl-nul den, rozb-tý pl-noměr, nebl-skej očima, l-šaj smrtihlav, prosl-chá se, pol-nko, kl-d, taška z l-ka, zmrzl-na, obl-bená l-žařka, keř l-kovec, kel-mek, čel-st

- b) bl-skavý knofl-k, zal-kal se smíchem, l-stnatý strom l-pa, sl-čný hoch, nevzl-kej, kl-ka se bl-ští, spl-vavé šaty, břidl-ce, zal-vej květiny, nedosl-chaví l-dé, l-vance s mal-nami, kl-dná ul-ce, stará kl-sna s l-sinou
- c) přesl-čka, pral-nka, bl-zko se zabl-sklo, l-nkovat okraje, l-mec, přehl-dka, bl-skavice, pol-kání, rozl-tá voda, pl-nárna, l-tost, nesl-chaná věc, ml-nice, čisl-ce, precl-k, posl-š, uml-t kávu, nový l-stonoš, hl-na
- d) l-bovolný bod, král-k na smetaně, kl-dný obl-čej, mal-ř, skl-čko, nesl-šný pohyb, l-stek l-sky, obl-skaný pl-š, l-hový vaříč, kámen se zabl-štěl, l-kožrout, vysl-šte nás, pl-nojem, l-tostivé vzl-kání, ml-t ve ml-nku
- e) vel-ký l-ják, sl-b, kl-ště, sl-mák bez ul-ty, mandel-nka bramborová, spl-vání ve vodě, kl-katý blesk, kráva l-ska, ježčí bodl-na, ukl-dni se, pl-tvání se nevyplácí, zabl-sklo se nad l-sou horou, pečl-vý úkl-d, l-žařské boty, kol-nka a knedl-ky
- f) bl-zko nás, hl-níková vidl-čka, l-chotit, l-žař se rozpl-val chválou, kočka se l-sá, bl-zoučko, l-chokopytník, nal-čená past, l-čené střevíce, pl-vat na zem, mal-ček, seml-t obilí, truhl-k s tul-pány, nabl-skané auto, zemní pl-n, krvavé jel-to, pl-ce
- g) l-sé l-tko, l-s na česnek, ol-salá kůže, kl-žit kl-hem, nespolej všechno, hl-na, pl-seň, rohl-k s máslem, pokl-čka, jehl-čnatý les, taška z l-čí, bl-zká pl-nárna, nesl-šně se přibl-žil, vidl-čka, vyl-čil událost, z toho vypl-vá
- h) vypl-vl sl-nu, l-stopad, l-heň housat, pl-šový l-šáček, l-chotka, voňavá l-lie, l-dé se l-bají, l-nka, pl-nka, l-bovolný bod, bl-zká ves, l-bím se ti, opl-vá vtipem, l-stovat v knize, l-mec z l-šky, sladké l-zátka
- i) L-bí se mi kl-dné letní večery. Voda l-ně pl-ne ml-nským náhonem. L-py l-bezně voní. Ve ml-nici bude ml-nář ml-t ob-lí. Kočka se l-sala k bab-čce. L-skové oříšky rostou na keři l-ska. Při bouřce se bl-ská. L-bor vylil mal-novou l-monádu. Bl-zko břehu plavala kachna l-ska. L-nda má na l-tku přisáté kl-ště.

- j) Teta L-buše topí pl-nem. Ukl-díme spadané l-stí. Usl-šeli jsme cinkání kl-čů. Vz-l-ká, až se zal-ká. L-žujeme na L-sé hoře. Pochvala mi zal-chotila. To b-l mal-černý spor. Čas pl-ne rychle. Kuřata se l-hnou z vajec. Bl-ží se zima.
- k) Vyjmenuj sudá a l-chá čísla. Pob-l krab-ci bl-štivými pl-šky. Ab-s toho nel-toval! Snídám kobl-hy s mal-novou marmeládou. Herec se nal-čil l-čidly. Spol-kal prášky. Řeka l-ně pl-nula krajinou. Ve ml-ně se bude ml-t ob-lí. Hl-dač hl-dá třešňový sad. Můj dědeček nedosl-chá.
- l) Tatínek vyl-čil sklep. Ol-na mi l-čila, jak si koupila l-čené střevíce a l-čenou tašku. Praha sl-ne krásou. Pes Al-k sl-ní. Mám ráda l-bové maso a vanilkovou zmrzl-nu. Bl-ží se l-stopad. Al-ce si odřela l-tko a poranila mal-ček. Rozpl-val se štěstím. Na l-stech l-py se bl-skala rosa. L-bí se mi barevné tul-pány.
- m) Rozb-li jsme hl-něný hrnec. Vypil l-tr citrónové l-monády. Ukl-zečka ukl-dila rozsypanou hl-nu. Namazala jsem si rohl-k s máslem. V cirkuse vystupovali kejkl-ři a pol-kači ohně. Strom porostl l-šejník. Na pol-čce leží barevný knofl-k. Naše největší můra se jmenuje l-šaj smrtihlav. Sl-máci sežrali l-sty salátu. Maminka je mi bl-zká.
- n) Kočka L-za mi l-že moje nové l-že. Umytá okna se bl-štěla čistotou. V pl-nárně vyrábějí svítipl-n. Nebuď l-ný a běž l-žovat. Za kopcem se bl-ská, bouřka už je bl-zko, bl-zoučko. Budul-nek hrál na malé housl-čky. L-da mi l-čila napínavý příběh. Zachránil všechno l-dstvo světa. Vil-k projevil l-tost nad roztrhaným pl-šáčkem. L-ška měla přisáté kl-ště.
- o) L-kožrout je drobný brouk. Chutná mi l-pový čaj, nechutná mi pel-ňkový čaj. Pl-šová l-ška udělala L-borovi velkou radost. Před l-žařským vlekem stálo hodně l-žařů a l-žařek. L-ný Honza si usmažil l-vance. Usl-šeli jsme přibl-žovat se nesl-šné kroky. Zazpívali jsme si l-beznou l-dovou písničku. Tábor hl-dá hl-dka. Obl-bený zpěvák chce mít kl-d. Kol-k jsi spol-kala l-skových oříšků?

VYJMENOVANÁ SLOVA PO M

MY (všichni)

MÝT

mycí, myčka, umývat, umyvadlo, umývárna, pomyje, mýval, mýdlo, mýdlový, vymydlený, mydlit, namydlit, namydlený, mydlář, mydlárna, mydlina, mydlinka, omýt, omývat, omyvatelný, umýt, umývat, umytý, mytí, vymýt, vymytý

MYSLIT

nemyslit, mysl, myšlenka, domyslit, domýšlet, nedomyšlený, pomyslet, pomýšlet, pomyšlení, pomyslný, přemýšlet, přemýšlení, vymyslet, vymýšlet, vymyšlený, výmysl, promyslet, smýšlet, smyšlený, smýšlení, smyšlenka, zamyslet se, zamyšlený, smysl, nesmysl, smyslný, nesmyslný, nesmyslně, průmysl, průmyslový, myslitel, myslivec, myslivecký, myslivna, úmysl, úmyslný, úmyslně, neúmyslný, neúmyslně, důmyslný, důmyslně, domýšlivý, domýšlivost, domýšlivec, rozmyslet si, rozmýšlení, promyšlený, promyšleně, jednomyslný, jednomyslně, lehkomyšlný, lehkomyšlně, namyšlený, namyšleně, choromyšlný, zlomyšlný, zlomyšlně, Nezamysl, Přemysl, Křesomysl, dobromysl, dobromyslný, bezmyšlenkovitě, bezmyšlenkovitý, usmyslet si

MÝLIT SE

mýlka, mylný, neomylný, omyl, zmýlit se, zmýlená, pomýlit se, pomýlený, nemýlit se

HMYZ

hmyzí, hmyzožravec, hmyzožravý, odhmyzit

MYŠ

myší, myška, myšák, myšáček, myšička, myšina, myšice, myšinec

HLEMÝŽĎ

hlemýždí

MÝTIT

mýtina, mýtné, mýto, Mýto, vymýtit, vymycovat

ZAMYKAT

odemykat, nezamykat, pozamykat, nedomykavost, zamykání, odemykání, uzamykatelný

SMÝKAT

smýknout, smyk, smýčit, vysmýčit, smyčec, smyčcový, smyčka, přesmyčka, průsmyk

DMÝCHAT

rozdmýchat, rozdmýchávat, dmychadlo

CHMÝŘÍ

chmýříčko, ochmýřený

NACHOMÝTNOUT SE

přichomýtnout se, přichomýtat se, ochomýtat se

LITOMYŠL

litomyšlský

MYKAT (MYKANÝ), MYS, SUMÝŠ, KAMÝK, VYMYKAT SE, VÝMYK, PŘIMYKAT

POZOR NA ROZDÍLY!

MY	všichni	MI	mně – já
MÝT	umývat vodou	MÍT	mám
MYLI SE	vodou	MÍLI	míle – jednotka délky
MÝLÍ SE	plete se, chybuje	MILÝ	příjemný, drahý, milovaný
MÝVAL	medvídek	MÍVAL	měl se (dobře), něco vlastnil
VYMÝTIT	vykácet	VYMÍTAT	vypuzovat – dábla
NACHO-MÝTNOUT SE	objevit se	NAMÍCH-NOUT SE	naštvat se
DMÝCHAT	foukat – kovář	MÍCHAT	vařečkou
CHMÝŘÍ	pampeliška	MÍŘÍ	puškou – zaměřuje
MÝLKA	chyba, omyl	MILKA	jméno, čokoláda

Pravopis i, í/y, ý po M

1. Dopln do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

___ se máme dobře. Po obědě se musí ___ nádobí. Byl chudý jako kostelní ____. Ve škole i při práci musíme hodně ____. Komáři a vosy patří mezi nepříjemný ____. ___ si nosí svůj domeček stále s sebou. I moudrý člověk se někdy může ____. Z odkvetlé pampelišky létá jemné ____. Lesníci začali ___ les. Domy se musí ___ před zloději. Nedaleko České Třebové leží město ____. Smyčec se musí po strunách dobře ____. Náhodou jsem se ___ u dopravní nehody. Kovář ___ dmychadlem do ohně.

2. Dopln do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

Auto dostalo na náledí ___ (smýkat). Medvídek ___ (mýt) je roztomilý. ___ (myslit) pozoruje jelena. Princezna Lada si oblékla ___ (myš) kožíšek. Na cestě ležela ___ (hlemýžď) ulita. Na ___ (mýtit) rostou lesní jahody. U auta se rozbilo ___ (zamykat) zámku. ___ (dmýchat) jsme oheň v krbu. Byl lehký jako ___ (chmýří). Myslím si, že nikdo není ___ (mýlit se).

Naskládáme nádobí do ___ (mýt). Navštívili jsme ___ (Litomyšl) zámek. Ten člověk se stále ___ (nachomýtnout se) kolem mě. Při zavazování bot uděláme dvě ___ (smýkat). Ve sklepě to páchne ___ (myš). Napadla mne skvělá ___ (myslit). Umyjeme si ruce ___ (mýt). Nákladní auta platí na dálnici ___ (mýtit). Koupili jsme si ___ (hmyz) rostlinu. V našem městě je rozvinutý strojírenský ___ (myslit).

3. V neúplných slovech doplň i, í/y, ý.

a) nesm-řitelný nepřítel, nem-stná nám-tka, sm-čcové kvarteto, dům-slná hra, sm-čka, M-loš, om-la m- ránu, musíš ho m-t rád, m-šlenka, m- se nebojíme, om-tka, oznám-š m- to, m-sa masa, kom-n, sm-ch, m- si to rozm-slíme

- b) dej m- to, um-vadlo, m-slitel, m-ška, nesm-sl, m-č, zam-chej to, Přem-sl a Křesom-sl, velký om-l, nem-lá událost, m-la nádobí, m-lá přítelkyně, medvídek m-val, m-val se dobře, jednom-slně, m- se nem-líme, nem-vá chuť, nem-losrdný
- c) odem-kat dveře, pověz m- to, kom-ník, vym-tit křoví, vesm-r, zlom-slný skřítek, sm-řili jsme se, zam-šlený, m-mořádný, voňavé m-dlo, m-ček, moderní m-dlárna, m-rové hnutí, m-nula nás, dom-šlivý M-chal, dm-chadlo, nesm-sl, mam-nka, m-sa
- d) mam-nčin m-láček, veselá m-sl, om-vatelná tapeta, m-chat těsto, m-stenka, om-tka, hm-zí bzukot, prom-sli to, m-ř dobře, vym-dlený Em-l, m-šenec, pom-slná překážka, prům-sl, chm-ří pampel-šky, nem-vám hlad, hm-zožravá rostlina, korm-dlo
- e) m-lné názory, dobrom-slný člověk, km-tající paže, usm-říme se, nedom-šlená odpověď, nam-dli si obl-čej m-dlem, horský průsm-k, m- všichni, nam-šlená M-lada, půjč m- to, ušel m-li, M-lan se často m-lí, m- zpíváme, M-rkův om-l, stm-vá se
- f) m-t laskom-ny, přesm-čka, nesm-slně, vzpom-nka, m-slivec, um-něné dítě, nedom-kavost hlasivek, zam-sil těsto, m-cí houba, nam-řená zbraň, vysm-čit m-stnost, pom-šlení, m-nout cíl, cítím m-šinu, neúm-slný sm-k, byla to m-lka, m-t to na paměti
- g) neom-lná předpověď, m-čka nádobí, chm-říčko, hm-zožravec, prom-tat film, sm-šlený příběh, vym-cené zlo, vym-tat ďábla, musíme psa odhm-zit, m-lý přítel se m-lí, m-val jsem se dobře, sedm-kráska, sm-čcové kvarteto, m-ska m-chaných vajíček, sm-ch, vysm-čit celý b-t, Vysoké M-to
- h) m-limetr, m-čačka, m-láček, m-mo domov, čert a M-kuláš, zm-lená neplatí, malá m-šička, m-lost, m-lion, m-lovat, m-lný názor, jednom-slně, m-naret, m-nigolf, m-dliny, m-nout cíl, velký m-slitel, m-ncovna, sm-t prach, m-nulost
- i) vym-cený les, m-nuta, šestý sm-sl, m-stenka, m-ra nenávisti, uzam-katelná pokladna, m-str, zam-šlená M-lka, pom-slná čára, m-nus, m-rný svah, opadaná om-tka, bl-štivý kam-nek,

malý sm-šek, m-slivecký klobouk, km-nová polévka, m-šák, vzpom-nka

- j) M-lý M-lan se m-lí, když si m-slí, že ušel m-li. M-li jsme podlahu m-dlovými vločkami. Povídej m- o vesm-ru. Za prohru můžeme m- všichni. Dom-šlivá sousedka se zm-lila. Budeme se m-t dobře. Vzduchem poletuje chm-ří. Nachom-tl se mi do cesty pes, pěkně mě nam-chl. M-slivec m-ří puškou. Kovář dm-chá do ohně.
- k) Mam-nka m-chá vařečkou omáčku. L-bí se mi zámek Litom-šl. Em-l přem-šlí, zda se nezm-lil. Nikdo nechce m-t v b-tě hm-z. M-lka se m-le usm-vá na roztom-lé m-m-nko. M-nulou sobotu um-la Em-la nádobí. I m- sb-ráme bl-skavé kam-nky. Rád rozdm-chává nesváry. Koupil m- novou encyklopedii. Je to zlom-slný člověk, mám o něm nízké m-nění.
- l) V prům-slových městech se tyčí hodně kom-nů. Můj dědeček m-val rád vanilkovou zmrzl-nu. Jarm-la je sm-šek. Vym-šlený příběh b-l k sm-chu. Kdo málo m-slí, často se m-lí. Um-š správně držet sm-čec? Sam-ce m-šice krm-la mladé. Přem-šlej a nevěř nesm-slům. Dm-chadlo b-valo dům-slným zařízením. Mám sm-sl pro pořádek.
- m) Zm-je zm-zela na m-tině. Koupili jsme drcený km-n. Zam-tli jsme tuto hloupou m-šlenku. Budu tě m-t rád. Šedý m-šák utíkal k šedivé m-šce. Na um-vadle jsou m-dlinky. Před domem stojí prázdná m-čačka. M-slivci vysm-čili m-slivnu. Vzájemně jsme se m-jeli. M- jsme v-mysleli příběh.
- n) Podej m- tu um-tou m-sku. Po ránu chci m-t čistou m-sl. Um-š um-t nádobí? M- bychom si dali m-nerálku. Prozradil m- svůj dům-slný plán. Jeho nám-tka m- nebyla m-lá. Zajela jsem do m-cí l-nky um-t auto. M-nulý týden m-val černé m-šlenky. M-už chceme m-t klid. Král udělil Přem-slovi m-lost.

VYJMENOVANÁ SLOVA PO P

PÝCHA

pyšný, pyšně, pyšnit se, zpychnout, nezpychnout, pýchavka, pych, přepych, přepychový, hrdopýšek

PYTEL

pytlík, pytlíček, pytlovat, pytlovina, pytlák, pytlačit, pytláctví, strašpytel

PYSK

ptakopysk, pyskatá (rostlina)

NETOPÝR

netopýří

SLEPÝŠ

slepýší

PYL

opylit, opylovat, opylovač, opylený, pylový

KOPYTO

kopýtko, kopytník, sudokopytník, lichokopytník

KLOPÝTAT

klopýtnout, neklopýtnout, klopýtnutí

TŘPYTIT SE

třpyt, třpytivý, třpytka, zatřpytit se, třpytivě

ZPYTOVAT

zpytavý, zpytavě, nevyzpytatelný, nevyzpytatelně, jazykozpyt

PYKAT

odpykat, odpykávat, pykání, odpykání

PÝR

pýř, pýřavka, suchopýr

PÝŘIT SE

zapýřit se

ČEPÝŘIT SE

rozčepýřit se, rozčepýřený, načepýřit se, načepýřený

PYJ, PÝŘÍ, CHROPYNĚ, PYŠELY, SPYTIHNĚV

POZOR NA ROZDÍLY!

PÝCHA	pyšný, domýšlivost	PÍCHÁ	bodá
PYL	prášek v květu	PIL	pije vodu
SLEPÝŠ	plaz podobný hadu	SLEPÍŠ	slepovat
OPYLOVAT	oplodňovat pylem	OPILOVAT	obrušovat
NA PYSKU	na rtu	PÍSKÁ NA PÍSKU	hvízdá hrajeme si na něm
PÝR	plevel	PÍRKO	mají ptáci
PYKAT	nést trest za něco	PIKAT	ve hře na schovávanou

Pravopis i, í/y, ý po P

1. Dopln do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

___ je špatná vlastnost. ___ není had, ale plaz. Čert má na noze ___. Koupili jsme si ___ brambor. Zloděj ___ ve vězení. Nešťastně jsem ___ a zlomila si kotník. Prstýnek se na slunci ___. Na zahradě roste úporný ___. Kohout se ___. Alena se ___ studem. ___ svoje svědomí. ___ je prášek v květu. ___ vypadá jako křídlená myš. Býk má velké ___.

2. Dopln do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

Princezna žila na zámku v ___ (pýcha). ___ (pytel) ulovil jelena do oka. ___ (netopýr) křídla se vyvinula z předních končetin. ___ (slepýš) ocas dorůstá. Včelky ___ (pyl) květy. Kůň je ___ (kopyto). Rybáři loví ryby na ___ (třpytit se). To bylo jen malé ___ (klopýtat). Díval se na mě ___ (zpytovat). Zloděj si ___ (pykat) svůj trest ve vězení. ___ (čepýřit se) kuře běželo za kvočnou.

Jeho chování je ___ (zpytovat). Z ___ (pyl) květu vyrostlo jablko. V Austrálii žije ___ (pysk). Na zahradě nám vyrostla houba ___ (pýcha). Petr se bojí, je ___ (pytel). Do čaje mi spadlo ___ (pyl) zrnko. Líbí se mi pohádka ___ (pýcha) princezna. Pytle se šijí z ___ (pytel). Včely a čmeláci jsou ___ (pyl).

3. V neúplných slovech doplň i, í/y, ý.

a) p-skání netop-rů, p-sanka, pole zarostlé p-rem, p-chavka je houba, město P-sek, p-plavá práce, slep-š m- to lep-dlem, p-chl se o trn, včela p-lně op-luje, neposp-chej, načep-řený kohout, p-tlík, hvězdný třp-t, záp-sník, p-šný p-tlák

b) klop-tavá chůze, nap-navá četba, p-skoviště, p-rko, zp-tavý pohled, p-voňka, skup-na sudokop-tníků, nap-nat uši, p-tná voda, pap-rové p-tlíčky, přep-chový byt, příp-tek, p-chlavé jehličí, nap-j se, kop-tka srnky, p-tlovina, p-lka, pravop-sné cvičení

- c) krocan se čep-ří, choval se nevyzp-tatelně, p-skal na p-šťalku, lichokop-tník, p-lová zrnka, p-tlačil v lese, nezp-chni, p-snička, skup-na p-sařů, p-lná včelka, zp-toval svědomí, nap-chnout korálky na jehlu, p-lník, krop-čka, strašp-tel, neop-suj, nep-chni se o tu šp-čku
- d) klop-tnutí, nap-nal provaz, zap-řila se studem, p-skavý hlas, suchop-r, op-ce, hrdop-šek, prop-chnout, Pep-k klop-tl, přilep-l náplast, p-vovar, předp-s, p-liny, žije v přep-chu, posp-chej pomalu, zp-vat, nástup-ště, ptakop-sk, račí klep-tko
- e) odp-kaný trest, p-skatá rostlina, podp-s, klop-tl o p-tel, šp-na, top-č zatop-l, řap-k, p-semné otázky, p-smo, p-lný netop-r, dívá se zp-tavě, op-čka, p-tlák zap-skal, dop-dit se výsledku, rychle zp-chla, p-chající růže
- f) měl nap-lno, p-lový prášek, cestop-s, pap-r, p-škot, hrajeme si na p-sku, krup-ce, p-rko, p-skám si p-sničku, p-chá mě v zádech, sníh se třp-tí, slep-š není had, p-l jsem vodu, p-st v motoru, p-šťalka, p-šná princezna, přip-chnout na zeď, p-tel p-ru
- g) op-lovat železo, p-skovcová socha, sp-sovateľ, med s p-lem, soudní p-tva, vyp-nat se, všechno pop-ral, při šití se p-chla, rozladěné p-ano, p-ha, p-ják, dop-s, p-javice, nadp-s, p-rát, zázračná p-lulka, p-lka, nap-tlovat ob-lí, p-pat
- h) P-semku nap-šeme prop-sovací tužkou. Pap-r slep-me lep-dlem. Díval se zp-tavě na Pep-ka. Čmelák op-loval květ jabloně. Karel op-loval dřívko p-lníkem. P-chá mě v zádech. Za špatný čin musíme p-kat. Při hře na schovávanou p-káme u p-koly. Slep-š m- rozb-tou vázu? Pavel p-l, až se zal-kal.
- i) Slep-š žije v lese a na louce. Včely na svém těle přenášejí p-l. Uřezané prkno musíme op-lovat. Na p-sku krávy sedí moucha. Vadí mi tvoje p-cha. Malé děti si hrají na p-sku. P-lovali novou p-seň. Osten růže p-chá. Olda p-l p-vo. V diktátu je pravop-sná chyba.

VYJMENOVANÁ SLOVA PO S

SYN

synovský, synek, synáček, syneček, synovec, zlosyn

SYTÝ

sytnost, dosyta, sytit, nasytit, nasycený, nenasytný, přesytit, přesycený, zasytit, zasyčený, dosytit se, nenasyta, sytič, do polosyta

SÝR

syreček, sýrový, sýrař, sýrárna, sýrašství, syrovátka

SYROVÝ

syrovinka, zasyrova

SYCHRAVÝ

sychravo, Sychrov (zámek)

USYCHAT

osychat, vysychat, zasychat, přesychat, prosychat, dosychat, usychající, vysychající, prosychající

SÝKORA

sýkorka, sýkorčí, sýkořice

SYSEL

syslí, Syslov (obec)

SÝČEK

sýčkovat, nesýčkovat

SYČET

sykot, syčení, zasyčet, zasyčení, zasyknout, sykat, sykavky

SYPAT

sytký, sýpka, sypek, sytkovina, nasypat, nasypávat, násyp, násypka, nasypaný, osypaný, osypky, posypat, posypaný, posypka, vysypat, vysypaný, zasypat, zasypaný, zásyp, sesypat, sesypávat, rozsypat, rozsypávat, rozsypaný, sypání, usypat, usypávat, odsypat, odsypávat, obsypat, obsypávat, obsypaný, dosypat, dosypávat, přisypat, přisypávat, přesyp, přesypat, přesypávat, prosypat, prosypávat, přesýpací

SYRÝ (studený, vlhký), **POSYNEČ**, **SYNEČ** (obce)

POZOR NA ROZDÍLY!

SYRÝ	syrový, vlhký	SIRÝ	osiřelý, opuštěný
SYPAT	písek	SÍPAT	při chrapotu
SÝR, BEZ SÝRA	mléčný výrobek	SÍRA	na sirkách – nerost žluté barvy
SÝROVÝ SYROVÝ	vyrobený ze sýra neuvařený	SÍROVÝ	ze síry (kyselina sírová)
SYTÁ SYTÝ	najezená, nemá už hlad	BEZ SÍTA V SÍTI	cedník – na prosívání na houpání
DOSYTA	najedl se do sytosti	DO SÍTA	síto - na přesívání
SYN U SYNA	potomek	SÍŇ USÍNÁ	pokoj, místnost spánek

Pravopis i, í/y, ý po S

1. Doplně do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

___ se vyrábí z mléka. Když venku prší a je zima, je ___ počasí. Rodičům se narodil ____. V zimě ___ do krmítka zrní. Ke krmítku přilétají ____. Had ____. Už nemám hlad, jsem ____. Neuvařené maso je ____. Vyprané prádlo na sluníčku krásně ____. ___ si dělá zásoby zrní na zimu. ___ je malá sova.

2. Doplně do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

- a) Olomoucké ___ (sýr) zná každý pro jejich vůni. Pij do polopita, jez do ___ (sytý). Maminka má ráda malého ___ (syn). ___ (syrový) je houba, která se jí syrová. Navštívili jste zámek ___ (sychravý). Nezalité květiny pomalu ___ (usychat). Malá ___ (sýkora) sedí na okně. Malý Vašík neumí vyslovovat ___ (syčet). Peří nasypeme do ___ (sypat).
- b) Jsem ___ (syn) svého strýce. Roztok, ve kterém se již nic nerozpouští, se nazývá ___ (sytý). Mám ráda ___ (sýr) pomazánku. Dřevo postupně ___ (usychat). Honza našel ___ (sýkora) hnízdo. Dříve se používaly ___ (sypat) hodiny. Věrka zlostí ___ (syčet). Na koláče uděláme ___ (sypat).

3. V neúplných slovech doplně i, í/y, ý.

- a) husí s-čení, s-dlišťe, us-lovně pracovat, s-pký sníh, os-řelé dítě, s-rovátka, dětský zás-p, us-chající listí, vys-lující vedra, os-kové listí, s-lák, sloučeniny s-ry, přis-pat pos-pku, s-lný vítr, přes-pací hodiny, nenas-cený roztok, s-lnice, měs-c, s-rky
- b) olomoucké s-rečky, zas-paný lavinou, houba s-rovinka, s-lný, letní s-dlo, velké s-to, plné s-pky, pros-chající ob-lí, ús-lí, roztržený s-pek, přes-cený, s-ťka na motýly, s-kavky, s-rovodík, při chrapotu s-pám, Nenas-ta má dřravá s-ta, u s-na se dobře us-ná

- c) budu s-t ob-lí, s-rová pomazánka, s-náček, s-ň, kyselina s-rová, nas-cený ps-k, zes-nal hněvem, s-rový brambor, s-lný provaz, las-ce se nas-tila vejci, s-vý holub, peníze se jen s-pou, s-rové tyčinky, pára zas-čela, brus-nka, prádlo přes-chalo, pos-lovna
- d) nas-pej s-korkám, nás-lí, čert páchne s-rou, os-řelá zahrádka, neuhas-telná žízeň, s-novská láska, hlas-vky, has-cí přístroj, pos-lovna, s-rný důl, s-rová ryba, letní s-dlo, směs-ce hlasů, zás-lka, s-lák, vys-lený, ses-pal mouku, tis-ciletí, pus-nka
- e) zlos-n, zes-lený zápor, zdravá s-rovátka, m-šinec na s-pce, strom obs-paný plody, p-sečný přes-p, ps-sko, s-pal zlostí, s-tko na čaj, zas-knout bolestí, vous-ska, ps-na, tis-c let, přes-pací hodiny, les-k, ús-lí, s-nek zes-lil
- f) s-pátko, vzteky jen s-ka, těžko us-ná, zámek S-chrov, s-rová mrkev, s-rově žlutá barva, nes-čkej, s-rup, pos-lovat, mas-tá nádivka, zas-lám pozdrav, us-chala strachy, husa s-čí, s-dlišťe, odes-latel zás-lky, dva s-novci, děs-vá bouře, přes-cený člověk, pevný nás-p
- g) bes-dka, s-loměr, s-chravé počasí, dítě dostalo os-pky, kvalitní s-pkovina, s-rová vajíčka, s-slí doupě, zas-chající nátěr, rozs-pal jsem s-rky, měs-c pros-nec, ochraptěl a jen s-pal, zvuk s-rény, špatně se m- us-ná, us-lovně přem-šlel, zas-chající lep-dlo
- h) v l-stopadu je s-chravo, s-korka sb-rá hm-z, s-řit sudy, s-lnice pos-paná p-skem, ostrý s-kot, zm-je zas-čela, has-či, brus-rna drahokamů, s-ťovka s nákupem, přes-la, nenas-tný S-lvestr, obrovské ús-lí, s-lničář
- i) měs-ček lékařský, ovocný s-rup, díra v s-ti, s-rné páry, z hrnce s-čí pára, s-dlišťe, os-ka je strom, hlas-tý s-kot, s-lný vítr, S_mona brzy us-ná, vys-lačka, s-lonová taška, s-pkovina, s-láž, s-gnál, os-vo, vys-chající studna, s-pek na polštář
- j) S-korčí mládě p-palo v hnízdě. S-lák Vas-l zlomil železný meč. Na rozs-paný zob přiběhly slep-ce i s-čící husy. Na s-rkách je jedovatá s-ra. Udělám si salát ze s-ra. Kyselina s-rová je nebezpečná. Chutná mi s-rová pomazánka. S-mona se houpe

v s-ti. Už nemám hlad, jsem s-tá. Bez s-ta nemůžeme přes-t mouku.

- k) S-n přerostl svého otce, s-novec přerost svého strýce. S-lu měříme s-loměrem. Při vys-lání f-lmu jsem us-nal. Chvěje se jako l-st os-ky. V přes-pacích hodinách se s-pe p-sek. Koláče s pos-pkou se rozs-paly po cestě. S-lnice b-la pos-pána s-pkým p-skem. Lukáš ochraptěl a začal s-pat. S-slové žijí ve skup-nách. Zb-tek, který zůstává po výrobě s-ra, se nazývá s-rovátka.
- l) S-rem se vždy hodně zas-tím. V s-ti rybáře uvízl s-ven. Objevil jsem na zahradě us-chající p-voňky. Malý s-náček jí s-rovou roládu. Sníh zas-pe zahrady. S-vá holub-čko, kde jsi b-la? Ozvala se s-réna. L-ba je s-rotek. Otesánek byl nenas-tný. Zdeněk špatně vyslovuje s-kavky.
- m) Pos-lám ti dop-s. V měsíci l-stopad bylo s-chravo. V pros-nci se s-pal sníh. Mam-nka si koupila s-lonové punčochy. S-sel, m-š a král-k jsou hlodavci. Hb-tá las-čka zmizela v koruně stromu. Vyjela stará has-čská stříkačka. Kam-l vys-pal koš. Koupili jsme dětský zás-p. Venku b-l s-lný vítr.
- n) Nesl-šela jsi syčet zm-ji? Sb-ral s-rovinky, hl-vu a žamp-óny. Teta Nora b-dlí na s-dlišti. Nakrájej s-r a s-rovou mrkev. L-stí padá na s-lnici. To je s-novec pana S-sla. Mam-nka nas-pala cukr do s-tka a pos-pala jím mal-nový koláč. Pan S-rovátka koupil zás-p na rány. S-čkovat znamená strašit. V s-pce se uskladňuje ob-lí.
- o) Pep-k si nasypal cukr do l-pového čaje. Bouře zes-lila. Us-lovně přem-šlel o s-čkovi. Princezna os-řela. Kolem s-lnice do S-slova rostou os-ky a l-sky. Ses-pal jsem všechny mouky dohromady. Petra zas-kla bolestí. To nebude pravda, nes-čkuj! To je ale zlos-n! Na Sahaře jsou p-sečné přes-py.

VYJMENOVANÁ SLOVA PO V

VY

vykat, vykání

VYSOKÝ

vyšší, nejvyšší, výše, výška, vysoko, výšina, povýšit, povyšovat se, zvýšit, zvýšení, zvyšovat, převýšit, převyšovat, vyvyšování, vyvyšovat se, vyvýšenina, výš, nejvýš, z vysoka, výškoměr, vysočina, Vysočany, Vyšehrad, vysokohorský, výsost, navýsost

VÝT

vytí, zavýt, zavytí

VÝSKAT

výskot, výskání, zavýsknout, zavýsknutí, nevýskat

ZVYKAT

zvyk, zlozvyk, zvyknout si, nezvyknout si, zvyklý, zvyklost, navyknout si, návyk, odvykat, odvykání, odvyknout si, přivykat, přivyknout, uvyknout, obvyklý, neobvyklý, obvykle, neobvykle, nezvyk, nezvyklý, nezvykle

ŽVÝKAT

žvýkací, přežvykovat, přežvýkavec, rozžvýkat, žvýkačka

VYDRA

vydří, vydrovka, Vydrýsek

VÝR

výří

VYŽLE

vyžlátko

POVYK

povykovat, povykování, nepovykuj

VÝHEŇ

PŘEDPONY VY- VÝ

vybarvit (zabarvit), výloha (příloha), východ (průchod), vysvědčení (přesvědčení),

CAVYKY, VYŠKOV, VÝTOŇ

POZOR! VŽDY MĚKKÉ I!!! – vidět, viset, visutý, viklat, vítězit, vítat, vinout, vinit, vidle, vikýř

POZOR NA ROZDÍLY!

VÝT	vydávat zvuk - pes vyje	VÍT	jméno
VYLA	liška, pes (na měsíc)	VÍT	splétat věnec
VÝR	sova	VILA	pletla věnce, nebo dům lesní žínka
VÝŘI	ptáci - sovy	VÍLA	
VÝRA	výr – bez výra (sova)	VÍR	krouživý pohyb vody, vzduchu
VÝSKAT	jásavě křičet	VIR	způsobuje nemoc - virus
VÝŠKA	vysoký	VÍŘÍ	točí se
VÝŠ	vysoký	VÍRA	víra v Boha (věří), důvěra
VY	vy všichni	VÍSKAT	probírat se ve vlasech, hladit
VYKÁ	oslovuji někoho Vy	VÍSKA	malá ves
ZVYKLÁ	zvykat	VÍŽKA	věžička
VYSEL	vyseje - obilí	VÍŠ	vědět – ty víš
		VÍ	vědět – on ví
		VÍKA	víko – bez víka - poklop
		ZVIKLÁ	rozhýbe něco, znejistí někoho
		VISEL	visí - obraz

PŘEDPONY VY – VÝ

Jak poznáme, že se jedná o předponu vy – vý? Musí splnit alespoň jednu z uvedených podmínek:

- Po odtržení vy – vý zůstane samostatné slovo (**vy**cvičit – cvičit)
- Předponu vy – vý lze nahradit jinou předponou (**vy**cvičit – **ne**cvičit)
- Najdeme slovo příbuzné, ve kterém předponu vy – vý poznáme dle předchozích pravidel (**vý**roba – **vy**rábí – **ob**rábí)

POZOR! Před předponou vy – vý může být i další předpona (**ne**vyrábí)

Pravopis i, í/y, ý po V

1. Doplně do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

___ jedete na hory. Jak je ___ tato hora? Myslivec uslyšel ___ vlka. Chlapec ___ radostí. Musíme si ___ na školní režim. Při vyučování bychom neměli ____. ___ je šelma a žije u vody. ___ je naše největší sova. Je hubená jako ____. Kdo to venku tropí ___? Kovář pracuje u ___.

2. Doplně do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

Objevili jsme ___ (vydra) doupě. Děti venku ___ (povyk). ___ (vysoký) hory se měří od mořské hladiny. Koupila jsem si pepermintovou ___ (žvýkat). To je ale malé ___ (vyžle). V dálce bylo slyšet ___ (výt) vlka. Dříve se rodičům ___ (vy). V České republice se nachází Českomoravská ___ (vysoký). Petr si ___ (zvykat) kouřit.

Krále oslovujeme Vaše ___ (vysoký). Jaké ___ (zvykat) dodržíte o Vánocích? Malá vydra se jmenuje ___ (vydra). Kráva je ___ (žvýkat). Jaké máte špatné ___ (zvykat)? Ze hřiště se ozýval jásavý ___ (výskat). Zase nám ___ (vysoký) nájem. Na zemi leží ___ (výr) pírkó. Chci mít klid, tak ___ (povykovat). Trenér stále ___ (vysoký) nároky na sportovce.

3. Ke každému slovu přidej předponu vy – vý a ještě jinou předponu. Slova napiš (př. *prát – vyprat – zaprat*).

- téct, tvořit, konat, letět, metat, slyšet, klonit, plakat, jet, lézt
- stavět, číst, skok, hra, hlásit, chodit, táhnout, šít, stříh, jednat
- krmit, věsit, let, koupat, počítat, psát, pravit, tah, jezdit, chod
- mysl, zkoumat, střílit, kopat, hodit, cvičit, hrát, platit, hlásit, stát

4) Nahrad' předponu vy – vý jinou předponou. Slova napiš.

- a) vyhodit, výstřel, výloha, vykopávka, východ, výlet, výloha, vysvědčení, vyčíst, výkres
- b) vývoz, vyvádět, vytknout, vytírat, výtečný, vytáčet, vyšlý, vystýlat, výsledek, vynikající
- c) vyčkat, vybírat, výhled, vynořit se, vysloužit, vyschlý, výskok, vybíjená, výběr, vyčesat

5) Od sloves vytvoř podstatná jména s předponou vy.

- a) vyprávět, vyučit, vysávat, vymluvit, vybírat, vysloužit, vyskočit, vyrazit, vybavit, vybít
- b) vypůjčit, vypočítat, vyprodat, vyplodit, vysát, vyplnit, vysílat, vypovědět, vyseknout, vyložit
- c) vyhlásit, vydělat, vyletět, vytknout, vyzkoumat, vyhýbat, vykreslit, vykrmit, vyplatit, vyšít

6) Rozhodni, zda neúplná slova obsahují předponu vy- vý. Doplň y, ý/i, í.

- a) velký v-mysl, nový v-savač, v-sel na hrazdě, v-seli jsme mák, užitečný v-nález, v-dlička, v-borný prospěch, v-nikající v-kon, on je v-ník, v-dlička, v-kend, v-dět v noci, v-tvořím v-kres, jedeme na v-let, počasí se v-vedlo, v-borná v-ditelnost, v-nice
- b) v-brousit drahokam, v-orat brázdu, v-česat, v-nout, v-fuk, pták v-letěl, v-cvik, nev-cvičit, v-davatel novin, nev-ditelný, v-jasnit, pov-skočil, v-čítat, v-dina, v-dobýt, v-klat zub, v-klad učitele, špatná v-mluva, v-uka, v-rážka
- c) v-směch, v-sušený, v-hovíme vám, v-puštěný, v-dání novin, vánoční v-zdoba, v-plata, v-dařený v-let, v-slanec, v-nobraní, obléká se v-středně, v-cvičená opice, v-sílačka, v-křiknout, letadlo v-letělo, v-prané prádlo, v-cekrát, v-ždímat, v-hoda

7) V neúplných slovech doplň i, í/y, ý

- a) psi v-li, cesta se v-nula, letní v-prodej, hloupý v-m-sl, pov-k dětí, v-t věnce, hubené v-žle, v-táme vás, špatný v-robek, v- to v-te, nev-mlouvej se, v-díme v-ra, v-trvalost, starý zv-k, v-skala ho ve vlasech, v-voj lidstva, nenapov-dej
- b) v-s-chající kaluž, v-čko, V-sočany, v-ška hory, bukv-ce, v-kres, nev-v-šuj se, v-zdv-hni mě, v-chřice, přiv-rej oči, posv-cení, ve v-hni, sv-slý, bezv-znamný, křov-ny, odv-kni si to, lahv-čka, vzdušný v-r
- c) v-mluva, zlozv-k, v-mluva, v-dech, v-sledek, zav-sknutí, hradní v-žka, nezáv-díme vám, zdv-hám tašku, rozv-klaný zub, v-těž, čertov-na, v-jezd, pov-dka, prav-dlo, kv-tka se zav-rají, vzdušný v-r, konv-čka, v-s-lující závod
- d) odv-kat si, zv-šil své v-kony, v-sočina, lv-ce, medv-dek, odv-kat si, jihov-chodní v-tr, v-sokohorská b-lina, v-borný v-nález, jihov-chodní v-tr, nezv-klý pov-k, V-tek, nev-ditelný, borov-ce
- e) v-chod slunce, vaše v-sosti, v-ří hnízdo, v-hubte myši, jaképak cav-ky, v-nohrad, v-v-šené m-sto, neobv-klé zv-šení, zav-rám okno, V-ktorka, špatné náv-ky, v-borná žv-kačka, dostal se nejv-š, sv-šť, mořská v-la v-la věnec
- f) v-datný oběd, nav-nout provaz, to je nezv-k, obraz v-sel nejv-š, záv-stivý člověk, s-lný v-chr, kovářská v-heň, v-nlez p-sma, jasný v-klad, v-běh pro b-ky, malá v-ska, zv-ře, v-kání, záv-n, nepřezv-kuj ustav-čně
- g) záv-st, v-dle, tvrdý v-cv-k, sv-tání, vlk v-je, v-davatel nov-n, dev-tka, v-skočil v-š, kosodřev-na, v-let, v-nice, v-s-lačka, uv-je věneček, záv-dí mi, v-datný cv-k
- h) v-škoměr, přiv-tejte se, hradní v-žka, v-savač, člov-ček, v-dina, v-b-jená, v-p-nač, kráva přežv-kuje, b-l na to zv-klý, zv-těžit, pov-dla, v-lomeniny, rozv-tý kv-tek, právě mě pov-šili, v-robek
- i) obv-klý v-nos, zastav-t auto, v-mazat v-r, přežv-kavec, záv-n, namáhavý v-stup, v-m-k na hrazdě, v-prask, v-jet, v-plata, hradní v-žka, nezv-k, v-razit, v-heň, v-dle, sv-slý, barv-čka

- j) zv-kni si v-c, v-borná v-zdoba, v-dařený v-let, velv-slanec, v-jet z V-škova, v-cv-čené zv-ře, v-dechnout si, v-leštěná v-dlička, obléká se v-středně, v-naložit ús-lí, v-sačka s cenou, v-kopávka, v-cekrát
- k) Pan V-skočil si v-stavěl novou v-lu s malou v-žkou. Pes v-je na měsíc. V-lda má zv-šenou teplotu. Udělal si v-p-sky z časop-su. Je to neoprávněná v-tka. Sv-nuté lano v-selo na hřeb-ku. Děda si v-b-ral nové v-dle. V-děla jsi večerní osv-cené Brno? Nev-dím žádné v-sledky. Až v-větrám b-t, zatop-m.
- l) V-hledově by to mohlo b-t lepší. Často ho v-dím, jak v-lézá na strom. Rozv-řený p-sek donutil karavanu zastav-t. Jaké budeš m-t v-svědčení? V-tek v-klepal koberce z ob-vacího pokoje. Lucka si v-čistila uši. V-díš toho velkého v-ra? V-dali jsme se na v-let po nové s-lnici. Cesta na v-v-šeninu se v-nula řídkým lesem. Po v-kácení os-k vznikla m-tina.
- m) V-lma v-prskla sm-chy. V-te, že s-rky se v-rábějí v s-rkárně? Usl-šel jsem nap-navé v-právnění. V-soko na kopci se v-p-ná televizní v-s-lač. Zdeněk vesele zav-skl a pov-skočil. S písemným úkolem nedělá žádné cav-ky. Brněnské v-staviště v-stavuje unikátní v-robky. V-lém v-plivl žv-kačku. Sv-tíme lojovými sv-čkami. Obv-nění Ferdy b-lo m-lné, je nev-nný.
- n) B-k je přežv-kavec. V-skot a sm-ch b-vá slyšet po celé v-sce. Koup-li jsme si v-řivou pračku. U potoka žijí chráněné v-dry. Šéf se na mne podíval pov-šeně. Paní učitelce uctivě v-kám. S-lná v-chřice a krupob-tí v-vrátily stromy. Na Moravě se stále dodržují l-dové zv-ky a ob-čeje.
- o) V-koukli jsme z v-kýře. Mam-nka v-prala a v-ždímala prádlo. Kev-n jednal nev-zp-tatelně. V-strašený s-ček zmateně poletoval. K v-bavení v-sokých domů patří v-tah. Na v-letě jsem ochutnala v-borný s-r. Na Mělnicku v-rábějí v-no. Dívky cv-čily se šv-hadlem. Neobv-kle v-soký muž hrál basketbal. V-pnul jsem vrata pomocí v-sílačky.

VYJMENOVANÁ SLOVA PO Z

BRZY

JAZYK

jazyček, jazykozpyt, jazykověda, jazykovědec, jazykovědný, jazykový, dvojjazyčný, cizojazyčný, jazykolam, jazylka

NAZÝVAT SE

vyzývat, vyzývavý, vyzývavě, vyzyvateľ, vzývat, ozývat se, neozývat se

RUZYNĚ

ruzyňský

POZOR NA ROZDÍLY!

BRZY	časně	BRZIČKO	přípona -ičko (maličko, kratičko)
NAZÝVAT SE	mít jméno, název	NAZÍVAT SE	únavou

Pravopis i, í/y, ý po Z

1. Doplně do vět vyjmenovaná slova ve správném tvaru.

___ budou prázdniny. Opařila jsem si ___. Jak se ___ tato vesnice? Letiště Václava Havla se dříve jmenovalo ___.

2. Doplně do vět slovo příbuzné k vyjmenovanému slovu, které je uvedeno v závorce.

Zita má mlsný ___ (jazyk). Jak se do lesa volá, tak se z lesa ___ (nazývat se). ___ (nazývat se) nás k nástupu do letadla. Pan Eduard byl uznávaný ___ (jazyk). Ve škole pořádali ___ (jazyk) kurz.

3. V neúplných slovech doplně i, í/y, ý.

- a) z-ma, brz- přijdu, váz-čka, malý voz-ček, z-tra, ciz-nec, z-vá únavou, z-mní kabát, jaz-ček vah, mraz-vý v-tr, nízká z-dka, rozb-tý z-p, Lojz-k, brz-čko, bude z-ma, benz-n, vel-ký z-sk
- b) kluz-ště, dvojjaz-čný náp-s, jaz-k u boty, raz-tko, z-nek, v-z-vat na souboj, často z-val, slovník českého jaz-ka, teplý podz-m, jak se to naz-vá?, přijdu brz-čko, vrátí se z-tra, b-valé ruz-ňské letiště, nez-štný člověk, vepřové jaz-čky, jaz-kověda, voz-tko
- c) z-skal přízeň, neoz-val se, z-mní slunovrat, z-momřiví l-dé, muz-kant, jaz-kovitý v-běžek, ty se uz-váš, kaz-svět, z-skal jsem přátele, oraz-tkovaný dop-s, bez-nky, Honz-k, zrez-vělý hřeb-k, snadno vše z-skal, ospalé z-vnutí, jaz-kovědný ústav
- d) jez-rko, Z-kmund, mez-čas, mateřský jaz-k, náhle z-vl, jednal proz-ravě, nic se neoz-valo, z-ral na mě, oz-má pšenice, ciz-na, z-nkový plech, dětské voz-tko, váz-čka, z-mník, slz-čka, co tím z-skáš?, přez-muje, nikdo se neoz-vá, kamz-k, jaz-kový rozbor
- e) mez-přistání, nenaz-vej ho tak, z-vá nudou, nez-skal nic, poštovní raz-tko, ciz-nka, z-třejší den, jaz-kolam, hroz-nka, proz-ravý, jaz-kovědec, cihlová z-dka, prez-dent, z-nek, muz-ka, z-mostráz, z-moviště, kočičí jaz-čky, naposledy tě v-z-vám

- f) Utrhl se m- jaz-k v botě. Na mez-národním táboře z-skal mnoho přátel. Z-tra si v-raz-me na mal-ny. Voz-dla se sraz-la. Učím se jaz-kolamy. Z-nek je prvek. Na kluz-šti v-skají děti. Učitel Podz-mek má cizojaz-čný slovník. V-světli m-, kdo je to kaz-svět? Brz-, brz-čko skončí z-ma.
- g) Ze třídy se oz-valo hlas-té z-vání. Nechej to na z-třek. Z lesa se oz-vá hlas-tý m-slivecký pozdrav. Z-tra nas-pu s-korkám. Byla to nez-štná pomoc. Um-š říct jaz-kolam? Lojz-ku, brz- nap-š dop-s. Honz-k pokaz-l v-kres z-mní krajiny. Z-tra máme český jaz-k. B-l s-chravý podz-m.

Pravopis i, í/y, ý po obojetných souhláskách - souhrnná cvičení

1) Doplně i, í/y, ý v neúplných slovech.

- a) kop-tka srnky, vesm-r, zb-tek, p-chnutí jehlou, v-b-jená, pl-šek z hl-níku, zmraz-me ovoce, nenas-tný m-slivec, šv-hnutí b-čem, p-tláci, přez-mující zv-řata, l-bové maso, m- v-kopeme v-kop
- b) v-s-pal smetí, m-slí m- to v-borně, s-loměr, nezap-rej, b-váme tu často, chm-ří pampel-šky, rozb-tý náb-tek, op-loval součástku p-lníkem, klop-tavá chůze, pl-noměr, nem-losrdný, horská v-ska, v-b-lené ob-dlí
- c) prudká b-střina, v-dina, skup-na sudokop-tníků, m-z-vé naděje, bl-skavý a třp-tivý kam-nek, přes-t p-sek přes s-to, m-jeme se m-dlem v um-vadle, červené l-čko, zam-kám a odem-kám, rozčep-řený kluk, v-roba aut
- d) usl-ším p-skání meluz-ny, p-rát, p-sečný přes-p, dob-té město, rozb-tý tal-ř, pos-lovací cv-ky, olomoucký s-reček, p-tlačil v lese, km-nová polévka, přez-moval na ul-ci v z-mníku, m-nesl-šíme, v-řezávaný náb-tek

- e) pl-novod a pl-nojem, hřb-tov, těžký prům-sl, v-těž, prosp-chej, s-lácký v-kon, b-lý rohlík, p-kal za chyby, v-soký z-sk, m-čačka, bl-zký ml-n, nic nezb-lo, studny v-s-chají, vody přib-vá, ús-lí
- f) bl-zký ml-n, p-chavka, malý b-čík, m-lé uv-tání, v-borný záv-n, co v- v-te, hm-zožravá rostl-na, ob-tný dům, p-skatá rostl-na, přis-pat ob-lí, l-tková kost, krop-čka, úl-sný zrádce
- g) z-štný člověk, p-tl-k zlata, m-dl-ny, blahob-t, v-živná s-rovátka, přib-j hřeb-k, stm-vá se, ryb-zový s-rup, mus-š pos-lovat, sv-t měs-ce, dom-šlivé děvče, m-mořádná z-ma
- h) b-dl-ště, slep-ší vejce, l-tostivá L-dka, p-sklavý hlas, naz-val se Přem-sl, těžké živob-tí, nedosl-chavá bab-čka, v-v-šené m-sto, přiv-tání, plné s-pky, usm-řte se, v-borná žv-kačka, p-vovar
- i) podp-s, houba s-rov-nka, z-mnice, ab-ste přišli, dobrom-slný Em-l, v-s-lání telev-ze, vzpom-nky, jaz-kověda, M-rkův om-l, úb-tek vody, m-čka nádobí, p-l-ny, čas ub-há, s-tý oběd
- j) nev-ditelný, v-stižný v-raz, tis-ckrát v-c, rozb-tá trub-čka, onemocněl os-pkami, přes-pací hodiny, lep-dlo na pap-r, p-šný dob-vatel, spl-vavé vlasy, km-tat, v-s-cí prádlo, b-č, pop-navá rostl-na
- k) v-slech, l-žařská rukav-ce, b-dný příb-tek, m-rum-lovný, s-pká p-sčítá půda, v-b-lené prádlo, vodní v-r, Honz-k neb-vá doma, ob-čejné dlouhé b-dlo, přesm-čka, zm-je zas-čela, kol-břík
- l) p-tlík s b-l-nami, jaz-kové cv-čení, m- se brz- uz-váme, zv-řený prach, vel-ký m-sl-tel, v-davatel nov-n, s-tko na pel-ňkový čaj, příp-tek, b-vá tu často, nic nev-m-slel
- m) starob-lá stavba, v-s-lený l-žař, sl-šíme zas-knutí, nel-b-l se m-, záhadná b-tost, s-rové chleb-čky, prav-tko, v-nová čep-ce, p-lný V-ktor, odb-la půlnoc, cv-k na pos-lování
- n) sem-nka pel-ňku, v-živné potrav-ny, těstov-ny se s-rem, v-ska, kol-ček, v-p-nač u v-savače, v-la v Kob-lisích, sb-rka hm-zu, l-tr v-na, černob-lý f-lm, l-sková hůl

- o) L-šky pronikavě v-ly. Kdy slep-š prop-chnutý m-č? B-lí holubi se s-tili na poli ob-lím. P-lné včelky sb-raly horl-vě p-l. Energické sousedky odb-ly ciz-nce. Klemp-ři pob-li střechu b-lým plechem. Dravý v-r b-dlí s obl-bou v pustých skalách. Vzdušný v-r rozv-řil na s-lnici mračna prachu. Přib-li jste věšák? Kl-dně m- to v-světli.
- p) V-díš ten l-skový ořech? V-tr zlom-l anténní b-dlo. Nespokojený člověk se i dobrého b-dla brzy nas-tí. V-ška hory se měří od mořské hladiny. Štíhlá v-žka kostela přev-šuje v-soko okolní budovy. Sníh se s-pal ob-čejně v noci. M-sl-věc dob-l raněného zajíce. Žižka dob-l vel-kých v-těžství. Obuvník pob-l boty cvočky. Nab-l jsem si mob-l.
- q) Staří l-dé b-vají nedosl-chaví. Bab-čka zazp-vala l-dovou p-seň. L-ska sedí na l-sce. Neposlušný pes b-l b-t. Pos-lám sl-benou zás-lku. S-n zam-ká ob-dlí kl-čem. L-dka s-pe slep-cím ob-lí. Někol-k dní s-lně fouká podz-mní v-tr. M-valové z-skali jméno podle svého zv-ku om-vat si potravu. Sb-ráte s-rov-nky?
- r) V tělocv-čně prob-há cv-čení na pos-lení l-tkových svalů. Sněhové jaz-ky na s-lnici v-padaly hroz-vě. L-tostivý člověk se snadno rozvzl-ká při pohledu na os-řelé mládě. Někteří ciz-nci pl-nně hovoří českým jazykem. Své lov-ště plné myši si s-ček neob-čejně žárl-vě hl-dal. Pan V-dra dal polov-nu kobl-hy svému nenas-tnému s-novi. Odb-l m-ček pálkou. Ve ml-ně budou ml-t ob-lí. P-ská m- v uších. V-táhni m- třísku z mal-čku.
- s) Načep-řený kohout v-razil slep-cím na pomoc. Malý Honz-k se ustav-čně ochom-tal v kuchyni kolem m-sy pov-del. Svou p-lí a neb-valou proz-ravostí nab-l pan L-sohlavý vážnosti. Krup-ce vařením nab-de. Sem-nka rostl-n brz- v-klíčí. Nepl-tvej zbytečně b-lým kresl-cím pap-rem. Utrhl se m- knofl-k u l-mce. M- budeme v-rábět vánoční sv-cny. V-r v-spával na v-soké kostelní v-žce. V-tek má rád jablkový záv-n.

- t) Zdv-hl se s-lný v-chodní v-tr. Turisté ub-tí vys-lujícím vedrem se plaz-li ve sluneční v-hni po cestě jako hlem-ždi. Z koruny kvetoucí l-py se oz-val bzukot hmyzu op-lujícího květy. Pasterci hl-dají stáda přežv-kujícího dob-tka. V l-hovaru se v-rábí l-h. Brz-čko jsme vstali a v-raz-li na v-let. P-r zb-tečně zab-rá m-sto na zahradě. Koně jsou b-ložravci. V-šlápněte si na Král-cký Sněžník. V-lma v-prskla sm-chy.
- u) Sl-šíme v kom-ně kv-lení meluz-ny. Hmyzožraví netop-ři denně spolykají mnoho škodl-vého hm-zu. S-korky se v novém ob-dlí rychle zab-dlily. Bab-čka nás uv-tala ve svém příb-tku. P-tle se šijí z p-tloviny. Ze s-pkov-ny se šijí polštáře. Um-te využít nově nab-tých vědomostí? Větrný ml-n může ml-t pouze při s-lném větru. Jez-nky unesly Smol-čka pachol-čka do svého skalního příb-tku. Indiáni ulov-li b-zona.
- v) Klemp-ři zhotovují v-robky z plechu. Sl-máci v-padají jako hlem-ždi bez ul-ty. L-bezná dívka se zap-řila rozpaky. L-dě v-řily hlavou neodb-tné m-šlenky na domov. Nad m-tinou poletuje b-lé chm-ří suchop-ru. Načep-řený kohout skočil na p-tel p-sku. Kůň s b-lou l-sinou se naz-vá L-ska. Na v-soké věži odb-jely hodiny. Velkom-slný vez-r udělil rytíři m-lost. Vstal neobv-kle brz-.
- w) Lesem se oz-val hlas-tý m-sl-vecký pozdrav. M-rka se chová nev-zp-tatelně. Hb-tá las-čka se brz- objevila. Had se zav-nul do klub-čka. V-dra sebou sm-kla na břeh. Po v-letě jsme zam-řili na oběd. M-ladě spadl m-č přímo do um-vadla plného m-dl-n. Čokoláda se m- rozpl-vá na jaz-ku. Obraz v-sel m-rně křivě. Nebudu b-t zv-řata.
- x) S-rová zelenina je zdravá, ale mus-me ji pečl-vě um-t. Kolem bl-zkého lesa protéká b-strý L-ščí potok. Mam-nka přeb-rala čočku. Ob-vatelé P-sku z-skali nové b-ty. Za v-svědčení jsem jel na v-let do Kol-na. P-chou se úcta nez-ská. V-běhl b-strý ovčácký pes. U kalhot mám rozb-tý z-p. V-tvarná v-chova je obl-bený předmět. Krávu p-chla voda so p-sku.

PRAVOPIS PĚ, BĚ-BJE, VĚ-VJE

BJE, VJE → b, v, je součástí předpony, **kořen začíná na JE (ob/jet, v/jet, do/jet, za/jet)**

BĚ, VĚ → Ě je součást kořenu slova

PĚ → **vždy Ě!!!** (neexistuje předpona s P)

PŘEDPONY OB, V

OBJET, VJET – přijet, vyjet, zajet

- objedu, objel jsem, vjedu, vjel jsem

OBJEzd, VJEzd – nájezd, výjezd, odjezd, příjezd

OBJEM, VJEM – pojem, dojem

- objemný, objemový, objemnost

OBJEDNAT – vyjednat, projednat, sjednat

- objednávka, objednáci, objednávat, objednávkový, objednavatel

OBJEKT – subjekt, projekt

- objektivní, objektiv, objektivnost, objektivně, objektivita

OBJEV – zjev, projev, výjev

- objevný, objevitel, objevovat, objevit, objevitelka, objevitelský

OBJETÍ – zajetí

- obejmout, objímat

POZOR!!!

OBĚTI (válečné) x **OBJETÍ** (matčino)

OBJET (autem) x **OBĚD** (jídlo)

Skupiny bě-bje, vě-vje, pě ve slovech

1. Urči kořen, doplň ě - je, ke každému slovu vytvoř příbuzné slovo. (př. zp-vák → zpěvák – zpěvník)

- a) ob-dnat, v-žák, p-nivý, b-žet, kv-ták, v-t do garáže, ob-vitel, v-zd do dvora, b-lidlo, p-šina
- b) kruhový ob-zd, v-tev, v-nec, p-věc, ob-l náměstí, p-kný, zrakový v-m, přespolní b-h, v-řím ti, ob-dnávka

2. Doplň ě - je ve slovech.

- a) p-na do koupele, v-tev stromu, V-ra b-ží, hv-zda, ob-dváme v poledne, zp-t, na hlav-, ob-dnací lístek, zrakový v-m
- b) dev-t hodin, v-zd do domu, odpov-d', velký ob-v, b-žec b-há, matčino ob-tí, poup-, zv-davý hv-zdář
- c) v-l do zákazu v-zdu, ob-ktiv na fotoaparátu, zp-vačka, kv-tináč, ob-m válce, zajímavá pov-st, p-tka v sešitě, b-žky, p-kný
- d) sv-tlo, ob-l kruhový ob-zd, pov-ra, v-jíř, ob-dvat v jídelně, p-st, nap-tí, ob-žná dráha, ob-vil Ameriku
- e) ob-dnat si, medv-d, p-nkava, v-žička, ob-ktivní hodnocení, z-vil se anděl, kv-ten, peníze jsou ob-živo, v-c, ob-vné řešení
- f) v-ta, hv-zdná p-chota, zp-v, ob-h peněz, vysoké nap-tí, ob-du náměstí, b-lásek, ob-žnice, v-šák
- g) b-žec, v-ta, p-vec, ob-m, dobrý ob-d, v-nec, zákaz v-zdu, p-tka, hv-zda, závazná ob-dnávka
- h) zrakový v-m, ob-h krve, b-žkyně, ob-vitel Ameriky, náp-v písňě, kruhový ob-zd, v-l do zákazu v-zdu, ob-mný, ob-šenec, ob-žná dráha, prosp-ch, výb-h pro koně, ob-m válce, v-decký ob-v, důležitá ob-dnávka, v-l na silnici, p-na do koupele, chutný ob-d

- i) ob-dnací lístek, zrakový v-m, zbytečné ob-ti, úsp-ch, sb-rna, mimořádný ob-v, nap-tí, odb-r krve, bezv-domí, vojenský zb-h, v-čný oheň, p-kný zp-v, ob-živo, nevyřízená ob-dnávka, sp-chám, ob-ktivní hodnocení, zab-hlý pes, v-štba, operní p-vkyně
- j) ob-tavý kamarád, v-decký ob-v, dosp-lý člověk, sv-tový rekord, vojenské ob-kty, trp-livost, ob-l celé hřiště, dův-rné sdělení, ob-vné řešení, nev-ř mu, ob-mný spis, v-nování, odb-r ob-dnaného zboží, liščí doup-, duševní vyp-tí, v-li si do vlasů, ob-žná dráha, b-lení prádla
- k) ob-tní beránek, výb-h pro koně, kolob-žka, záv-ť, zv-davý člověk, utrp-l zranění na záp-stí, B-tka b-dovala, s-zd spisovatelů, sv-t, zp-vaví ptáci, ob-h peněz, ob-mný balík, p-stovat zeleninu, velké záv-je, úp-nlivě prosit, nejv-tší chlapec, ob-hnout školu
- l) ob-tovat se, hv-zda, sv-tlo, ob-ktiv, dřev-né v-dro, ob-žnice, p-tikoruna, matčino ob-tí, ob-dváky, válečné ob-ti, v-l do zákazu v-zdu, p-kný kv-t, sv-řím se, malé hříb-, zp-t, stará pov-st, hliněný kv-tináč

3. Doplně slova do vět, doplň do nich ě - je. Věty napiš.

a) _____ jsem do cíle jako první. Ve škole jsme měřili _____ válce. Poznáš dopravní značku zákaz _____? Nový fotoaparát má kvalitní _____. Na obloze se _____ kometa. Pravidelně sledujeme _____ počasí. Velká loď _____ do přístavu. Děvčata pletou _____ z pampelišek. Šlápl jsem na _____. _____ zpíval novou písničku.

(zp-vák, v-zdu, ob-m, v-la, dob-hl, ob-ktiv, v-neček, ob-vila, předpov-d', hráb-)

b) Četla jsem známou _____. V restauraci čteme _____ lístek. Řekl mi jen pár _____. Nalil jsem si do koupele _____. Auto

_____ do garáže. Až budu mít 18 let, budu _____. _____ si nový mobil. Na zahradě létá _____. Narýsuji _____. Na růži se _____ mšice.

(ob-vily, pov-st, lichob-žník, ob-dnací, b-lásek, v-t, p-nu, dosp-lý, v-lo, ob-dnám)

4. Opiš slova/věty. Do neúplných slov doplň ě - je.

- a) dítě ob-vuje sv-t, zločince ob-sili, v-nuje se koníčkům, auto v-lo na chodník, to jsou ale ob-tavci, rovnob-žník a lichob-žník, památný ob-kt, p-vkyně, ob-žnice, v-domosti, přepov-d', ob-hnout rybník, úp-nlivě prosit
- b) nev-sta, horoucí ob-tí, ob-toval se, dob-hl nás, špatné sv-domí, zp-v, buď ob-ktivní, ob-ti nehody, prob-hlo jednání, hv-zda, v-štkyně, p-kný ob-v, loď v-la do přístavu, ob-hni hřiště
- c) Ve v-zdu do dvora se ob-vil traktor. Nadšený hv-zdář si koupil nový hv-zdářský dalekohled. Dev-ťkrát jsem ob-l kruhový ob-zd. V-ra v-la do příkopu. Ob-dnal jsem si chutný ob-d. Kv-ta b-ží koupit p-kné banány. Pov-sil jsem obraz.
- d) B-žel jsem osv-tlenou ulicí. Chv-la jsem se strachem. S vyp-tím jsem dob-hla do cíle. V tráv- leží p-tikoruna. Na zahradě zpívala p-nkava. V-zd do tunelu byl uzavřen. Ob-dnal jsem si p-t knih. Na obloze se ob-vily hv-zdy. S nap-tím jsem sledovala závody v b-hu.
- e) Povídej mi o sob-. Podepsali jsme ob-žník. V kv-tnu jsme si ob-dnali dovolenou. Za p-t dní dosp-jeme k cíli. Ve v-ži jsme ob-vili velký poklad. Nebuď zbab-lý. Malé dítě ob-vuje sv-t. Dův-řuj, ale prov-řuj. V-nujeme se svým koníčkům. Auto v-lo na chodník.

- f) Nebud' zbab-lý. Na stromě si prozp-vovaly p-nkavy. Nabral jsem si dv- sb-račky hov-zí polévky. Vypočítej ob-m válce. Na kruhovém ob-zdu se jezdí jedním směrem. Vaše ob-dnávka bude vyřízena včas. U táboráku zpíváme ze zp-vníku. V kostele se ob-vila krásná nev-sta. Sp-chej pomalu. V televizní soutěži vystoupila hv-zdná p-chota.
- g) V-ru sv-dí záda. Op-radlo židle se rozbilo. Sv-tlana si ob-dnala kv-tiny. Já jsem velký sb-ratel nových v-domostí. V-zd do garáže je příliš úzký. V dřev-né ohradě se páslo hříb-. B-la b-lí prádlo. Koupila jsem si p-kný kv-tináč. Navštívili jsme historický ob-kt.
- h) Jelen se jmenoval V-trník. Slav-na má na hlav- kv-tinový v-neček. B-tu hryže sv-domí. Bohům se dávaly ob-ti. Koupila jsem si p-knou v-c. V-dec ob-vil velký vynález. Dv- zv-davé kamarádky mají velké sebev-domí.
- i) Po poli b-želi zajíci. Sešity zmenšily svůj ob-m. Ob-vili jsme nový obchod. Na louce kvetly b-lostné kopretiny. Ob-dnali jsme se k zubaři. Děti ob-ly na kole celé hřiště. Traktory v-ly do pole. Stín zv-tšoval svůj ob-m. Mám ráda kv-tákovou polévku.
- j) B-žkyně zab-hla sv-tový rekord. Na v-tvičce jsme ob-vili malý kvítek. Vykoupal jsem se ve vaně plné p-ny. Ov-řili jsme si vaši ob-dnávku. Petr sp-chá na ob-d.
- k) B-žec jel v čerstvé stop-. Na horách byly velké záv-je. V-rka pov-sila prádlo na šňůru. Úp-nlivě mne prosil, abych vypočítal ob-m válce. V-li jsme do malého kv-tinářství. Sb-ratelé vystavovali své sbírky pohlednic.

PRAVOPIS MĚ – MNĚ

Skupina **MNĚ** se píše tam, kde v základu příbuzného slova se píše **MN**

1. PŘÍSLOVCE (jak?) → PŘÍDAVNÉ JMÉNO (jaký?)

dojemně – dojemný

zřejmě – zřejmý

tajemně – tajemný

temně – temný

soukromě – soukromý

2. SLOVESA → 3. os., č. j., čas přítomný nebo budoucí jednoduchý

připomněl – připomene

rozuměl – rozumí

setmělo se – setmí se

vzpomněl – vzpomene

ztemněl – ztemní

zapomněl – zapomene

uměl – umí

měl - má

3. PODSTATNÉ JMÉNO → 3. os., č. j., čas přítomný nebo budoucí jednoduchý

zatmění – zatmí se

zatemnění – zatemní

uvědomění – uvědomí si

pamětník, paměť – pamatuje

pomněnka – pomni (pomník)

domněnka – domnívá se

4. KOŘEN SLOV → MĚ

měsíc – měsíční, město – městský, měřit – měřící, měď – měděný, změna – měna - měnit

5. PODSTATNÉ JMÉNO 6. P. → 1. PÁD, Č. JEDN., MNOŽ.

ve tmě – tma, na stromě – stromy, v domě – domy, v zimě - zima

6. PŘÍBUZNOST SLOV

jmění – má, směšný – smích, tamější – tam, směs – smísit.

Skupiny mně – mě ve slovech

1. Doplň skupinu mně – mě a odůvodni. Odůvodnění napiš. (př. vědomě – vědomý)

- a) tajem-, stříd-m-, skrom-, soukrom-, rozum-, dojem-, zřejm-, tem-, objem-, vzájem-
- b) ohrom-, dom-nka, vzpom-l, rozum-l, oněm-l, osam-lý, uzem-ní, pom-nka, připom-l, samozřejm-
- c) um-lec, nerozum-l, zapom-tlivá, upřím-, zpam-ti, nepřijem-, po setm-ní, zahřm-lo, příjem-, cílevědom-
- d) upřím-, bezvýznam-, anonym-, setm-lo se, potm-, v zim-, jm-ní, rozpom-li se, pam-tník, uvědom-lý

2. Doplň skupinu mně – mě do slov.

- a) zatm-ní M-síce, m-řit předm-t, m-l smůlu, sm-lá dom-nka, um-l vše zpam-ti, skrom-jší vystupování
- b) sm-s bonbónů, potem-lé m-sto, vědom- zapom-l, připom-l mi to, m-děná sekera, zpívá jem-, ze zem-, zm-na
- c) vzpom-l si na mne, rozum-l mi, osam-lé m-sto, pom-nky u potoka, mluví nerozum-, tem- zadunělo, velké jm-ní, teplom-r, sm-šný
- d) ranní sm-na, letní m-síc, zam-stnání, m-řídlo, osam-lý člověk, odm-na, nerozum-l mi, tam-jší podnebí, oči jako pom-nky, náram- se bavil
- e) vzájem- si pomáháme, uzem-ní, dom-nka, pam-ť, oněm-l úžasem, ohrom-, tajem-, zjem-lé vystupování, zapom-li jsme, národní um-lec

- f) cílevědom-, připom-la mi to, v zapom-ní, dom-lý pachatel, sm-s sýrů, zřejm- nepřišel, zem-dělství, radí si vzájem-, m-lčina, prom-na
- g) sm-lost, jem- nastrouhaný sýr, zůstali potm-, prům-r, dlouhodobá pam-ť, tem- zahřmělo, prom-nlivé počasí, výtvarné um-ní, m-sto M-lník
- h) rozum-l všemu, pom-nkové oči, po setm-ní, zam-stnanec, tam-jší obyvatelé, oněm-l úžasem, zm-na, nepříjem-, usm-vavý člověk, m-děný
- i) m-síční krajina, zem-koule, teplom-r, známá um-lkyně, sm-lý chlapec, nezam-stnanost, po setm-ní, na slám-, ohrom-, m-ření
- j) nám-stí, sm-řovat, nem-říme se, neum-l, zapom-tlivý Milan, jez stříd-m-, zem-pis, sm-nárna, silná m-na, zatm-ní Slunce
- k) sm-lost, žije v zapom-ní, tváří se tajem-, m-řidlo, nerozum-la otázce, zatem-ní oken, pam-tník, zm-na, nepříjem-, porozum-l mi

3. Dopln vhodná slova do vět. Dopln do nich mě – mně. Věty napiš.

- a) U potoka kvetou _____. _____ jsem si na zajímavou příhodu. V dubnu bývá _____ počasí. Říkal mi to _____. _____ jsem zamknout dveře. V létě nosím _____ klobouk. Koupila jsem si _____ chléb. Dnes je _____ v úplňku. V Japonsku bylo silné _____. _____ je život. (*prom-nlivé, m-kký, zm-na, pom-nky, zapom-la, upřím-, zem-třesení, m-síc, slam-ný, vzpom-l.*)
- b) Byl to _____ člověk. Básničku se musím naučit _____. Našel jsem si nové _____. Mám ráda výtvarné _____. _____ jsem napsat domácí úkol. Vyprávěla nám _____ příhodu. Teplotu si měříme _____. _____ jste mé otázce? V dálce _____, brzy

bude bouřka. U nového filmu jsem se _____ bavila. (*zam-
stnání, zapom-l, rozum-li, nesm-lý, sm-šnou, ohrom-, um-ní,
zпам-ti, teplom-rem, zahřm-lo.*)

4. Opiš věty. Do neúplných slov dopiš mě – mně.

- a) Tvářil se tajem-. Jednal rozum-. Zřejm- se zmýlila. Myslel to upřím-. Chovali se skrom-. Vítr příjem- vál. Už sis vzpom-l? Rychle se setm-lo. Nerozum-l jsem ti. Připom-l jsem mu to důrazně.
- b) Konečně mi porozum-l, takže jsme se rozum- dohodli. Dozvěděli jsme se o tam-jších zvycích. Řeknu vám soukrom-, že se mě to nepříjem- dotklo. Dovolenu prožili velmi příjem-. Byl ze všech nejrozum-jší. Počínali si velmi nerozum-. Šli jsme nejpráv-jší cestou. Pro tuto věc mám velké porozum-ní.
- c) Na ztem-lé obloze se ukázaly hvězdy. Ty květiny jsou zřejm-um-lé. Pozorovali jsme zatm-ní m-síce. Bylo to zbytečné nedorozum-ní. Mám výbornou pam-ť. Známý um-lec se choval skrom-. Chovej se rozum-.
- d) Nesm-le se mne zeptal, jestli jsem rozum-l anglickému jazyku. Sm-jeme se novému vtipu. Ve sm-nárně si vym-ním peníze. Bydlím ve velkém m-stě. U potoka kvetou pom-nky. Zm-na je život. Venku se náhle setm-lo. Cílevědom- jdu za svým cílem.

5. Opiš věty. Do neúplných slov doplň ě – je, mě – mně.

- a) Zapom-la jsem si doma ob-dnací lístek. Ob-li jsme potm- celou vesnici. Svůj ob-v mi sdělila soukrom-. V-ra se naučila báseň zпам-ti. Večeříme skrom-, aby nám něco zbylo na zítřejší ob-d.
- b) Už ve dv- hodiny jsme v-li do vsi, ale v p-t hodin bylo po naší výprav-. Vítr překvapiv- zesílil, rtuť teplom-ru povážliv- klesla,

na pump- se ob-vil led. Předpov-d' počasí op-t spolehliv- selhala. Kv-tiny ve váze omam- voněly. Z kouzelného m-šce se sypaly zlaťáky.

- c) Na noční obloze se ob-vily hv-zdy a m-síc. M-lo by se nám spát příjem-. Zítra musíme do ob-da ob-t celé město. Menší tůně zřejm- zamrzly, a to rybáře upřím- trápí. Dcera mne nesm-le upozornila na mou zapom-tlivost, když jsme v-li na polní p-šinu. Ob-vitel v nebezpečí jednal duchapřítom-.
- d) V zam-stnání horliv- pracoval na novém ob-vu. Po setm-ní v-l na dvůr. Tento m-síc jsem nevyplnila ob-dnávku zboží. K ob-du jsme m-li hov-zí maso s omáčkou. Vypočítej sv-domitě ob-m krychle. Kv-ta se naučila básničku zpam-ti. Nejznám-jší zp-vák v-l do m-sta. Chci porozum-t všemu. Nejvýznam-jší um-lci se ob-vili na nám-stí. Vzpom-l si na nás a poslal nám ob-mný balík.
- e) V kruté zim- zahyne spousta zv-ře. Chovejte se vždy skrom-. Výpov-d' sv-dka byla ob-ktivní. Ob-dnali jsme si bílou kávu a v-neček. V kv-tnu jsme si připom-li výročí konce II. sv-tové války. Kv-ty růží zřejm- zvadly. Na ulici se ob-vil osam-lý chodec. Italský p-vec zpíval dojem-. Les tem- šum-l ve v-tru. S vyp-tím sil dob-hl do cíle.
- f) V-ra se mnou mluvila soukrom-. Zm-nil jsem zam-stnání. Do m-sta je zakázán v-zd. Látka po vyprání zb-lela a zjem-la. O pom-nkách v-děla všeho. Ob-vila se spárkatá zv-ř. Nezapom-li jsme na velké ob-ti. V zim- ob-dváme později. Naučila jsem se deset v-t zpam-ti. Cítila jsem se příjem-.

SLOVNÍ DRUHY

OHEBNÉ (dají se skloňovat nebo časovat)

1. Podstatná jména

= názvy osob, zvířat, věcí, vlastností, dějů

Ukážeme si na ně ten, ta, to.

Skloňujeme je.

2. Přídavná jména

= vlastnosti osob, zvířat, věcí, jevů

Ptáme se jaký, který, čím?

Skloňujeme je.

3. Zájmena

= zastupují jména, ukazují na ně, odkazují na ně

Skloňujeme je.

4. Číslovky

Vyjadřují počet.

Ptáme se kolik, kolikátý, kolikerý, kolikrát?

Skloňujeme je.

5. Slovesa

Vyjadřují děj, činnost (někdo něco dělá nebo se s ním něco děje).

Časujeme je.

NEOHEBNÉ (nedají se skloňovat ani časovat)

6. Příslovce

Kdy? (*včera*), kde? (*zde*), jak? (*dobře*), proč? (*proto*)

7. Předložky

Stojí před jmény, mění tvar jména, píší se zvlášť.

8. Spojky

Spojují slova, věty.

9. Částice

Uvozují věty (*ano*, *ne*, *ať*, *nechtě*, *kéž*, *což*, *pak*).

10. Citoslovce

Vyjadřují city (*au*), náladu (*hurá*), zvuky (*tú*), hlasy (*vrkú*).

Slovní druhy

1. Roztříd' slovní druhy na ohebné a neohebné. Poté každou skupinu seřad' dle abecedy.

- a) vzadu, oheň, moje, někdy, tento, před, hurá, kreslím, po, stý, modrá, ale, tebe, fuj, špatně, plavec, vpravo, tisíc
- b) pro, bublinka, lomíme, aby, dopředu, česká, osmá, žbluňk, on, účes, daleko, módní, za, utíkej, anglicky, anglický, ťuk, dvoje, lehce, že
- c) poštolka, tady, čí, slezla, zpátky, moudrý, příště, veverka, pečlivě, od, jeho, na, protože, několikátý, i, haló, netopýr, ach, kdo, jeřda
- d) ach, toto, známý, housle, klidně, ale, holič, ztratíme, ona, česky, pořád, uklízíme, milión, vrr, před, svůj, klouzat, vtipně, nebo, ke
- e) pyramida, deset, brzy, za, vodní, ouvej, sečeme, pomalu, dárek, otcův, bez, společně, fuj, čtyřicet osm, kouzelná, dozadu, že, barevná, ustelu

2. Roztříd' slovní druhy – z každého slovního druhu jsou uvedeni dva zástupci (kromě částic). Vzor: 1: máslo, ..., 2: hezký, ...

- a) klavír, za, ten, osmý, včera, břink, posloucháš, zpěvný, čtyři, nádherně, pod, ale, hraji, i, já, nota, hlasitá, tú
- b) cink, cukroví, a, voňavý, moje, třetí, pečeme, nedočkavě, u, babiččin, nad, že, on, kapr, plesk, sedmery, zvoní, doma
- c) první, televize, hurá, hlasitě, vysíláte, s, vysílací, vysílač, onen, nebo, prásk, kdo, pět, hovořím, pokaždé, v, protože, televizní

- d) auto, před, přímá, nikdo, nahoře, několik, ani, ujede, klidně, ze, avšak, závodní, vrkú, ty, stokrát, kolo, kšá, posílám
- e) přijdu, bác, aby, váza, žlutý, vy, mluvíte, tady, od, nýbrž, hlasitá, bum, vám, zde, květiny, pod

3. Ze cvičení vypiš zvlášť podstatná jména a zvlášť slovesa.

- a) kreslit, kreslený, kresba, počítáš, první, za, vedle, řidič, řídím, řadit, ke, kousat, v, kousání, platím, zítra, sypeme, víno, nůžky, podle, tři, stříhání, posílíme, podlaha, růžový, kbelík, chodíte, cop, hoří, vlevo, mluvení
- b) prší, dolů, déšť, bláto, míček, zelený, osm, čau, hodíme, bublá, bublina, nebo, umýváš, hrábě, ano, kráva, nad, bučí, tatínkův, vlaštovka, milion, ostříháme, bolest, klikatá, a, pijete, sud, spíš, svíčka, že, krájí, pod, řeže
- c) čestný, opakovat, on, kytara, vstane, hurá, žehlíme, prapor, počítač, úzký, počítáme, film, ten, oko, počítačový, kvetou, hlava, desetkrát, sedíme, větrák, ve, nosíte, dopisy, ale, telefon, dole, trenér, zvítězíme, fuj, kráká, sleduješ

4. Urči číslicí pouze ohebné slovní druhy. (1 - podstatná jména, 2 - přídavná jména, 3 - zájmena, 4 - číslovky, 5 - slovesa)

- a) Jonáš přinesl do třídy mapu a glóbus. Tatínek přijel do školy pro svého syna Tomáše. Andrea hraje na novou kytaru a zpívá lidové písničky. Musím se učit, protože budu psát tři prověrky. Dědeček vyřezal z polínka dřevěného koníka.
- b) Malé štěně spí v košíku u kamen. V zoologické zahradě pobíhají tři lvice a dva tygři. Starám se o suchozemskou želvu Klárku. Denně sním pět rohlíků s máslem a se šunkou. Oba bratři mysleli na svou sestru.

5. Opiš věty. Nad slova napiš číslicí slovní druh. Pokud jsi je určil/a správně, měl by součet všech čísel se rovnat číslu v závorce za větou.

- a) Krtek si ušil nové kalhoty s kapsami. (20) Do kapes si schoval novou lopatku. (19) Zavolal si svoji dobrou kamarádku myšku. (15) Brzy se jí pochlubil se svými novými kalhotami. (30) Myška tiše obdivovala krtkovy velké kapsy. (17)
- b) Nejvíce se mi líbí pohádka Tři oříšky pro Popelku. (31) Popelka objevila v kouzelném oříšku svatební šaty a odjela s princem na zámek. (49) O vánočních prázdninách ji určitě budou vysílat v televizi. (37) Joj, už se velmi těším. (30) V pohádce vždy zvítězí dobro nad zlem. (34)
- c) Zmije je jedovatý had. (9) Vyhledává slunné kamenité stráně nebo tiché lesní mýtiny. (22) Často ji vidíme vyhřívát se na plochem kameni. (32) Na hadím hřbetě se táhne černá klikatá čára. (23) Po jejím uštknutí nám zůstane otisk dvou jedových zubů. (27)
- d) Až uslyšíme volání kukačky - kuku, víme, že je už jaro. (48) Život kukačky je velice zajímavý. (14) Kukačka klade svá vejce do cizích hnízd. (20) Když mládě vyrostе, vyhodí ostatní mláďata z hnízda ven. (34) Má stále hlad, křičí, piští a shání něco k jídlu. (46) Brzy z hnízda ulítne. (19)
- e) Na konci května pojedeme se třídou do Prahy. (29) Prohlídce hlavního města věnujeme pět dní. (14) Projdeme se po Karlově mostě, určitě navštívíme chrám svatého Víta. (33) Tichým ach budeme obdivovat dílo našich předků. (27) Cestou domů zažijeme hodně legrace. (19)

- f) První stavby obydlí byly jednoduché. (13) Pravěcí lidé bydleli v kuželi z uťatých tenkých kmenů pokrytých kůžemi, nebo v polokouli z kostí mamutů. (56) Když se z nich stali zemědělci, usídlili se natrvalo. (39) Do jámy zaráželi nosné kůly, stěny zaplnili proutím a vymazali je hlínou. (40) První stavby z kamene připomínaly hromady kamení. (20)
- g) Medvědi a lidé dávno věděli, že v dutinách stromů žijí včely. (44) Vybírali jim jejich sladké zásoby. (14) Bzz, včelky svůj med brání před zloději. (28) Aby lidé nemuseli chodit do lesa, odřezávali kusy kmenů a zdobili jimi své zahrady. (54) Tak vznikly první úly. (16) Sladký med je zdravý a chutný. (19)
- h) Moje sestry mě někdy zlobí. (18) Srdečně vás zdravím z výletu do Krkonoš. (30) Čimčarara, vrabci krmí svoje hladová mláďata. (22) Čtyři kamarádi včera vyhráli závod horských kol. (20) I drobné dárky způsobují lidem ohromnou radost. (20)
- i) Ptakopysk je zvíře velice podivné. (15) Zobákem se podobá kachně, ale tvarem těla připomíná vydru. (26) Vyhrabává si v březích řek chodby a doupata. (27) Tam snáší několik vajec. (16) Vylíhlá mláďata sají mateřské mléko. (11)
- j) Výklad máme vyslechnout velmi pozorně. (23) Brzy uvidíte strmé skály. (14) Viník byl spravedlivě odsouzený a šel do vězení. (35) Vrkú, na střeše vrkal sivý holub. (26) Hlavičky pampelišek žlutě svítí v zelené trávě. (23)

PODSTATNÁ JMÉNA

Jsou názvy:

- **osob** (táta, máma)
- **zvířat** (kočka, pes)
- **věcí** (pero, tužka)
- **vlastností** (slušnost, chytrost)
- **dějů** (psaní, čtení, stání)

Ukazujeme si na ně **TEN, TA, TO**.

Určujeme u nich:

ROD:

- **mužský** (ten) – životný (pes), neživotný (strom)
- **ženský** (ta) – (máma)
- **střední** (to) – (dítě)

ČÍSLO:

- **jednotné** (strom)
- **množné** (stromy)

PÁD:

1. **KDO? CO?**
2. (bez) **KOHO? ČEHO?**
3. (ke) **KOMU? ČEMU?**
4. (vidím) **KOHO? CO?**
5. **OSLOVUJEME, VOLÁME**
6. (o) **KOM? ČEM?**
7. (s) **KÝM? ČÍM?**

VZOR:

Rod střední:

město
moře, 2. pád bez moře
kuře, 2. pád bez kuřete
stavení

Rod ženský:

žena
růže
píseň, 2. pád bez písně
kostí, 2. pád bez kostí

Rod mužský:

vzory končící na souhlásku:

životný:

páná, 2. pád bez pánaá
muže, 2. pád bez mužee

neživotný:

hradu, 2. pád bez hradu (lesa)
stroje, 2. pád bez strojee

Vzory končící na samohlásku:

předsedaa
soudcee

KONCOVKY PODSTATNÝCH JMEN

ROD STŘEDNÍ

město →vždy y

moře →vždy i, í

kuře →jednotné číslo – i (kuřeti), množné číslo – Y (kuřaty)

stavení →vždy í

ROD ŽENSKÝ

žena →vždy y kromě 7. pádu čísla množného – ženami (-ami!)

růže →vždy i, í

píseň →vždy i, í

kost →vždy i, í

ROD MUŽSKÝ

pán → vždy i kromě 4. a 7. pádu čísla množného – pány

hrad → vždy y kromě 6. pádu čísla množného – lesích (-ích!)

muž →vždy i, í

stroj → vždy i, í

předseda →vždy i kromě 4. a 7. pádu čísla množného – předsedy

soudce → vždy i, í

Podstatná jména

1. Rozděl podstatná jména do tří sloupečků dle toho, zda označují osobu, zvíře či věc.

- a) Rex, televize, maminka, stroj, limonáda, bratr, učitel, myš, kočka, kamarádka, tulipán, motýl, sešit, lékař, brouček
- b) teta, zmije, pastelka, postel, chřestýš, kobliha, užovka, Petr, lesník, ulice, krajta, anakonda, badatel, sestra, vajíčko
- c) kapr, rybář, rybník, pstruh, udice, kosatec, štika, návštěvník, Dana, pulec, leknín, žába, voda, muž, prodavačka

2. Ze seznamu slov vypiš pouze podstatná jména. Urči jejich rod (mužský životný = MŽ, mužský neživotný = MN, ženský = Ž, střední = S).

- a) kominík, dvě, černá, černocho, auto, ani, zavážu, mrkev, říká, jablko, časopis, kvákat, včela, zajíc, krásná, hrnec, nebo, slunce
- b) kocour, teď, nůž, zlato, vedle, bílá, pirát, sto, svačina, včelka, lépe, usínám, strom, za, stůl, kreslíme, hurá, vejce, růže
- c) počítač, prudký, tygr, zelí, pod, padesát, meruňka, bohužel, ježek, volíš, červená, lampa, světlo, líbezná, ředitel, lékařka, za, poupě
- d) strašidlo, vymyslím, tatínek, podlezu, sníh, kouzelná, list, sluníčko, dvacet, včelka, teplý, moře, nad, tú, vlas, houba, otrhá, prodavačka

3. Urči číslo u podstatných jmen. Pak podstatné jméno převed' do opačného čísla (př. vlas - č. j., č. mn. - vlasy x stromy - č. mn., č. j. - strom).

- a) knížka, hrušky, vrabci, letadlo, voják, auto, tužky, telefony, krávy, řidiči
- b) hora, zvony, vázy, pokoj, zrcadla, štěně, domy, králíci, mrak, kniha

c) tužky, zvíře, bratr, poupata, hnízda, malina, stéblo, brouk, včely, mravenec

4. Urči rod a číslo u podstatných jmen.

a) velbloud, karafiáty, chytrost, ještěrka, kolo, srážka, myši, policista, přátelství, květák

b) laskavosti, krev, řidiči, ruka, rybáři, jestřáb, moucha, svěrák, papoušci, křeslo

c) ostýchavost, lupič, sloupy, listonoš, lenost, záhony, žížaly, nenávist, voda, pera

d) tužky, guma, učitel, kuře, babička, sníh, kosatec, telefony, motýli, květiny

e) kouzla, kouzelníci, zahrada, pastelka, ocet, zuby, chlapci, starosti, náčelník, vajíčko

f) zubař, lvíče, auto, kluk, třídy, voda, nos, prsty, škola, úkoly

g) sešity, pytel, slepýši, rohlík, králíci, vydra, mýdla, časopis, pračka, okna

h) osel, knihy, kuličky, květináč, stoly, chléb, housky, pomeranč, lepidlo, psi

i) koberce, ručníky, pájka, měsíc, kláda, štěňata, lampy, žárovka, lukostřelec, košťata

j) banány, kufr, talíře, prkno, polštářek, opěradlo, věž, televizor, hlavy, čuníci

k) kořen, vlašťovka, kosti, buřt, okurky, láhve, zásuvka, tkanička, lepidlo, ucho

5. Zeptej se na podtržené podstatné jméno otázkou. Napiš ji, urči pád. (př. stará se o kočku - o koho, co? - 4. p.)

a) spěchá do školy, připravím si jídlo, koupím si knížku, půjdu k babičce, byla jsem v divadle, sedíme u stolu, mluvím s babičkou, šla na nákup, jdeme k lékaři, sedím na židli

b) jdeme na houby, nesu aktovku, nákup v tašce, procházím se se psem, zelenina je zdravá, schoval se pod stůl, jedeme bez maminky, film s čarodějnicí, odešel bez snídaně, ať žijí duchové!

6. Urči pád podstatných jmen.

- a) u chalupy, s knihami, bez hlavy, ke stolu, bez motoru, na motorce, pod věží, na polích, v zahradě, pro salát, bez sněhu, k umyvadlu, s náladou, pod zemí, dědo!
- b) bez kola, s gumou, k rakovi, pro sysla, z města, na loukách, před domem, o žácích, s učitelem, šílenci, o tátovi, v cibuli, se zajícem, bez páteře, k opičákovi
- c) s Klárou, bez houslisty, s ministry, loupežníci!, o obhájcích, nad obrázkem, na misce, o Růženě, s náladou, bez úkolu, na konci, bez starostí, o plísni, pes, na vojáka
- d) do síně, na verandě, se sešitem, bez výtahu, lesům, z okna, do boty, pro tužku, pod hlavou, do stojanu, od dcery, se žáky, mámo!, po povodni, před představením
- e) pod lavicemi, mezi poli, s vlaky, od školy, s obuví, na závody, v cíli, k vlkům, v koši, u doktora, s dopisovateli, ke stromu, k holiči, k vítězům, spisovatel
- f) na kolotoči, pod kabátem, do pytle, ke skladníkovi, s hlasy, za zedníkem, do okna, pro kamarády, na čápy, bez kanára, od lékaře, přítel, Heleno!, k tabuli, pod sešity
- g) na stůl, do lavice, v knihách, u umyvadla, proti oknu, za chodbou, na ostrově, mezi žáky, vedle knihy, za židlí, na sýkory, s přáteli, fotka, babičko!, proti kamarádovi
- h) nožem, bez polévky, srncům, se štěnětem, kniha, o hokejistech, bez jablíček, starosto!, k polím, s konvemi, bez zedníků, o spolužačce, ke stromům, na pánvi, na komára

7. Převeď podstatné jméno do daného tvaru (např. okolí (7. p., č. j.) - s okolím).

- a) orel (7. p., č. j.), ředitel (6. p., č. j.), slůně (3. p., č. mn.), zajíc (5. p., č. j.), počítač (6. p., č. mn.), jabloň (2. p., č. j.), máma (3. p., č. j.), stěna (3. p., č. j.), hříbě (2. p., č. j.), čaj (7. p., č. j.)
- b) stěna (6. p., č. j.), koberec (2. p., č. j.), křeslo (4. p., č. mn.), tráva (7. p., č. j.), medvěd (1. p., č. mn.), neděle (2. p., č. j.), kotě (3. p., č. j.), televize (7. p., č. j.), starost (2. p., č. mn.), děda (5. p., č. j.)

8. Urči vzor u podstatných jmen rodu středního.

- a) obilí, stěně, lvíče, pole, kružidlo, holoubě, peří, pálení, jádro, poupě, srdce, listí, umyvadlo, slunce, kormidlo
- b) pravidlo, okno, kamení, Labe, lezení, mýdlo, bidlo, kladivo, křoví, koště, ovoce, slunce, uhlí, dítě, právo
- c) slůně, řvaní, sídlo, tele, telátko, hřiště, pole, zelí, těsto, sádlo, zdraví, rajče, doupe, bydliště, ohniště
- d) hříbátko, vejce, hříbě, bojiště, lýtko, lože, vábení, cvičiště, kolo, svědomí, koště, koťátko, koření, cukroví, kormidlo
- e) s kladivy, na počítadle, na nebi, k hříběti, v obilí, pod koly, v ovoci, s vnučaty, do cukroví, na tykadle, podnebí, pod světly, na poli, jehně, se švihadly
- f) na slunci, k poupěti, říkadlo, bez sedadla, zelinářství, k medvídátům, kladiva, se psáním, ke zvířeti, za zrcadly, za autem, v bludišti, čuně, bez dítěte, v horku

9. Urči vzor a pád u podstatných jmen rodu středního.

- a) v jádru, s kořaty, na letišti, s měřením, v nádobí, z ovoce, na prkně, od rána, s říkadly, na sídlišti, bez štěněte, v tichu, s ťukáním, z vápna, bez srdce

b) s víkem, pro uhlí, se světlem, o káčátku, na pivo, do těsta, na vědomí, na koštěti, v topení, k houseti, chodidlům, bez nadšení, do nebe, pro prasátko, na jevišti

10. Urči vzor u podstatných jmen - rod ženský.

- a) andulka, blecha, cibule, guma, konev, lasice, ovce, lékárnice, Jaroměř, bohyně, tíseň, kopretina, zlost, věc, pěna
- b) postel, kolomaz, Opava, Sušice, labuť, neposednost, řeč, tvář, dobrota, trať, Jaroslava, družice, otrava, práce, žízeň
- c) Chrudim, čtvrt, záře, hloupost, mandarinka, sliznice, vodnatost, kuchyně, sůl, vypočítavost, tabule, hůl, káva, obuv, lípa
- d) bolest, Ivce, větev, ves, brána, pravice, nesnáze, moucha, chvíle, Sázava, Olomouc, Vlašim, oběť, radost, práce
- e) lampa, fazole, pánev, veselost, šelma, truhla, Libuše, kaple, postel, směs, mrkev, pozornost, ředkvička, láhev, sůl
- f) náves, krůta, mez, zeměkoule, ředkev, šavle, včela, kočka, bobule, husa, rokle, paměť, radost, odpovědnost, vůle
- g) na dálnici, v obci, za branou, konvalinky, o obětech, v huti, bez starosti, s pracemi, v lahvích, krůpěje, v síni, v neděli, v nemoci, k půlnoci, po silnici
- h) k poslankyním, do tváře, bez krup, na židli, o televizi, k mrkvi, u mísy, na větvi, po neděli, z břízy, o slávě, s chutí, s kávou, nedělemi, v posteli

11. Urči vzor a pád u podstatných jmen rodu ženského.

- a) o tratích, u železnic, na koleji, v pověstech, v pěsti, o slabostech, bez řečí, z klece, do trávy, v masti, ze slámy, na půdě, v košili, z břízy, koupě

b) ze šťávy, na straně, v končinách, bez bolesti, bez věcí, v barvě, u židle, na židličce, bez holí, ke včelám, o dívce, s básní, do kapsy, se lvicemi, za školou

12. Urči vzor u podstatných jmen rodu středního a ženského.

a) v rákosí, na Slovensku, na tváři, bez tapet, v pohodlí, na obloze, o bolesti, ze srdce, na nebi, z práce, o klíštěti, v kouli, pod botou, s jablkem, bez soli

b) na schůzce, v hnízdě, u hříběte, do nemocnice, s kladivem, koroptve, pod náplastí, lilie, s rajčaty, na hřišti, na policii, s mušlemi, o morčeti, z rýže, myšlení

c) z jídla, ze zlosti, pod jmelím, ve společnosti, na láhvi, s housaty, na nebi, k letušce, ze srdce, bez věcí, přátelství, s pohodlím, s mřížemi, ke káněti, do pračky

d) z milosti, na bradavici, ke štěněti, z jídla, do propasti, z mouky, se světly, na území, ve chvíli, bez chyby, za čerpadly, na zdraví, na hrázi, se žirafami, do divadla

e) za skly, v broskvích, z bobulí, po zábradlí, v Labi, se slepicemi, s vrtulí, se struhadly, z oceli, v ohništi, v pondělí, v televizi, v obuvi, s prasaty, na žížaly

13. Urči vzor u podstatných jmen rodu mužského.

a) motýl, srnec, lev, topol, pytel, strom, trám, čáp, houslista, přítel, dělník, lovec, turista, občan, skřivan

b) doručovatel, hoch, sklep, strojvůdce, cíl, sloup, orel, šakal, obhájce, chlapec, skladatel, čolek, vítěz, páv, basista

c) kámen, cirkus, Arab, Francouz, mozol, král, učitel, motýl, kovář, řetěz, hnůj, kašel, závoj, pes, dopis

d) stůl, vůz, orel, dub, sběratel, jestřáb, pruh, pstruh, hlavolam, dravec, kotel, kostel, král, jetel, kněz

- e) ředitel, anděl, bok, cizinec, česnek, dům, ďábel, erb, gól, hokej, chlup, Ivan, jasan, kůl, lov
- f) most, nosorožec, otec, plech, sysel, uličník, zajíc, cyklista, vláček, sultán, holič, tanec, talíř, úkol, děda
- g) umělec, hráč, jedlík, ohňostroj, závoj, divák, kopec, rybář, pohled, větrolam, háj, kraj, doktor, lékař, meč
- h) hráč, chovatel, hotel, zloděj, kuchař, vůdce, chléb, les, domov, ostrov, holub, sklep, zpěvák, mlýn, leden, kapr
- i) jazyk, venkov, krocan, sýr, ocet, oves, včelín, bratr, komín, host, svět, vesničan, popel, havran, písař
- j) důchodci, o klavíristovi, na provaze, s listonošem, v kostele, o červech, pstruzi, na talíři, s přáteli, při kašli, na psech, žáci, vlčáci, s penězi, hříby
- k) s přítelem, velitelem, na psa, o králi, na lvy, se stavitelem, u stolu, před chrámem, motýli, od molů, u vrcholu, v pytli, s cvičitelem, před cílem, na zřeteli
- l) sokoli, se pštrosy, o programu, s penězi, u starosty, ke strojvůdci, v guláši, bankéři, hlavolamy, o policistovi, v uzlu, s herci, k potápěči, v pokoji, bez neposedy

14. Urči vzor a pád u podstatných jmen rodu mužského.

- a) o šílencích, s králíky, v ledu, na mrazu, holubi, se stavitelem, bez dopisu, o dravcích, s pěšáky, k úhoři, u splavu, s učni, bez moštu, na vrabce, s loutkářem
- b) ve čtverci, na stožáru, v květu, o jedlících, na závody, v cíli, k vlkům, v koši, u doktora, s dopisovateli, ke stromu, k holiči, na lívance, od spisovatele, chalupář
- c) od bratrance, k bratrovi, s hrdinou, k vítězům, na kolotoči, pod kabátem, do pytle, ke skladníkovi, s náprstkem, za zedníkem, pro kamarády, z vápence, po úrazu, na čápy, bez kanárka

d) od lékaře, na pilota, před strážcem, na orla, k veliteli, v průmyslu, o dravcích, pod jalovcem, na motýly, v úlu, bez mozolů, v mazanci, o lakomcích, ve čtverci, s králi

15. Urči vzor u podstatných jmen - souhrnná cvičení.

a) čtverec, stožár, malina, dub, sklizeň, jitrocel, okap, vlast, obilí, srna, koště, větroň, důl, chod, hoch, kolo, déšť, uhlí, cibule, kalendář

b) tunel, houslista, větev, chlapec, kašel, slunce, střecha, hrdost, letadlo, hasič, brankář, svatba, silnice, hroznýš, dílo, postel, dopis, detektiv, sval, hrdina

c) škola, páv, mrkev, nos, nedočkavost, pes, odmítnutí, hlubina, zkušenost, nůše, štěně, obuv, spisovatel, válec, cíl, krása, období, pánev, směs, malíř

d) obraz, chvíle, střecha, věc, paměť, podzim, osení, čelist, srdce, kolega, příloha, obhájce, hádanka, kov, součást, jaro, příroda, větvička, větev, vrabec

e) dav, pověst, hokejista, radost, chůze, strniště, zkušenost, kropení, křesťan, správce, otec, hledisko, vrchol, pole, loď, vítěz, lípa, mládě, tma, myš

f) dívka, jestřáb, odpověď, kos, odvětví, skřivan, řeč, nouze, zkouška, sled, mládí, kůň, house, kohout, hodnost, odbytíště, vaříč, nádraží, železo, průvodce

g) houslista, světlo, chlapec, dlaň, duše, zástup, rozvoj, náměstí, beránek, štika, pokrm, výlet, zrno, blázen, starost, stupnice, úhoř, tmel, slepec, krokodýl

h) vojevůdce, sešit, ostřice, nůž, lakomec, nástroj, mléko, slepice, schodiště, elektřina, osel, stín, uličník, učebnice, léto, šílenec, květináč, drahokam, palice, páteř

i) opičák, opice, atom, mistr, kněz, ministr, loupežník, dílo, bombička, rtuť, vlákno, koroptev, louka, kláda, trní, poupě, násobilka, saň, násadka, kotel

- j) kohoutovi, s trubcem, v ledničce, posměváčci, do trychtýře, v bedně, o bednáři, uzly, s pravítkem, o náladě, v úkolu, magnety, do lavice, o míči, na kopci, na nádraží, do síně, na verandě, se sešitem, do výtahu
- k) na dálnici, v okně, na botě, do hlavy, do kurníku, se slepicemi, ke kohoutovi, se zákuskem, v roládě, pod papírem, s klíči, na straku, zemětřesení, s Mikulášem, andělé, o násobilce, peřej, k ropuše, o počasí, ve sněhu
- l) na věži, po představení, vši, nemluva, o divadle, s oříškem, správce, do lokomotivy, dřeň, s radostí, ke slůněti, na poli, bez kladiva, ke strojnůdci, se sokolem, na rámečku, rámeček, o nezbedovi, na loži, o kůži
- m) se slibem, na světle, neposeda, na stole, v soli, kořen, bez potápěče ke strojníkovi, jezdec, s dámou, o hlouposti, bez motýla, se samičkou, na strništi, vítr, v bludišti, jetel, zájmeno, s číslem, o sestře
- n) se sojkou, v blátě, do rákosí, ve vzduchu, s netopýrem, borec, na kládě, s kolíčkem, smetana, do lampičky, nádobí, písmeno, zloduch, s klíčem, o čarodějovi, s čarodějnicí, čarování, do kufru, bez deštníku, kosatec

16. Urči vzor a pád u podstatných jmen.

- a) na křesle, bez kávy, kobylinec, s cukrem, do knihy, na televizi, bez časopisu, k obránci, o starostovi, bez mýdla, o zdraví, báseň, v hrnci, k srnci, na poli, na snídani, o sousedovi, s klavírem, štěně!, v obuvi
- b) do polévky, k důchodci, na mezi, tělem, o žákyních, na stole, s přítelem, na strništi, mládež, o mláděti, tenorista, s tlumičem, k rolníkovi, v hrnku, bez hrnce, s počítačily, bez vajec, o veliteli, ke klavíristovi, bez dříví
- c) bez koštěte, s mečem, dáseň, ve směsi, husito!, v lese, na srdce, s vajíčkem, k úhoři, vedle telete, bez nože, k rádci, na

kůži, v konvi, souhvězdí, na starosti, bez mízy, o naději, s kotětem, bytost

- d) bez píle, o psovi, k ochránci, popleto!, bez jednání, s bičem, na nebi, o holi, se sádlem, k rytířům, v ohništi, na větvi, k učiteli, před domem, v jablku, bez dýně, na hrášku, s petrželí, do voleb, bez myši

Koncovky podstatných jmen

ROD STŘEDNÍ

1. Urči vzor podstatného jména, doplň koncovku

(př. pod křesly - městy)

- a) s povidl-, k houset-, podneb-, na pol-, s košťat-, se zel-m, pod prostěradl-, o hříbět-, k srdc-, nad vozidl-
- b) s kladiv-, na slunc-, se štěňat-, cukrov-, k selet-, za letadl-, obil-, na jevišt-, s kořat-, se švihadl-
- c) ke vnučet-, v údol-, pod umyvadl-, nad zábradl-m, v ovoc-, se selat-, k rajčet-, nad tykadl-, ke kůzlet-, zahradnictv-
- d) v ohništ-, se sloves-, s čísl-, k dítět-, nádob-, v královstv-, po Lab-, pod prostěradl-, se zvířat-, zemědělstv-
- e) za zrcadl-, k poupět-, dětstv-, s medvídat-, se slov-, hedváb-, s ptáčat-, na cvičišt-, pod sedadl-, na neb-
- f) úrodné Polab-, řídíme se pravidl-, metro jezdí v podzem-, pod kol- traktoru, v ponděl-, nad údol-m, koláč s povidl-, pod skl-brýlí, na koštět-, s hedváb-m
- g) pod sedadl-, máváme křídl-, před zrcadl-, na jevišt-, s rajčat-, krabice s mýdl-, po zábradl-, na neb-, předpověď počas-, po Lab-
- h) na pol-ch zraje obil-, v podkrov-, podhoub-, pod prostěradl-, s poupat-, k telet-, pádlujeme vesl-, dlouhými bidl-, bušili kladiv-

- i) rychlími letadl-, schoval se do křov-, několika slov-, k děvčet-,
voňavými mýdl-, v údol-ch, za zábradl-m, pevné zdrav-,
souostrov-, řiďte se pravidl-
- j) s dětskými říkadl-, kobyla s hříbat-, s divadl-, k ohništ-, lidová
příslav-, se švihadl-, na slunc-, ke kotět-, pod křídla- kvočny,
stavebnictví

2. Doplně do vět slova v závorce ve správném tvaru. Poté nad ně napiš vzor.

(př. Mám ráda buchtu s (povidlo)

městy
povidly

 .)

- a) Vosy jsou nebezpečné svými (žihadlo). Prohlížíme si krabice s několika (mýdlo). Prohlížíme si knížku s lidovými (říkadlo). Nad zoranými (pole) se vznášeli skřivani. Děti byly schovány za (křoví). Babička odešla se dvěma (vnouče). Ve středověku kvetl obchod s (hedvábí). Medvědice si hraje s malými (medvídě). Cestující odešli s těžkými (zavazadlo). Na (nebe) se objevilo slunce.
- b) Postele jsme pokryli čistými (prostěradlo). K (pole) přijíždějí kombajny. Procházíme překrásným (údolí). V životě se řídíme (pravidlo) slušného chování. Mezi (obilí) roste chrpa. V kamnech topíme (uhlí a dříví). Na (nebe) je mnoho hvězd. Pole hnojíme (hnojivo). Se strašnými (strašidlo) nejsou žerty.
- c) Umýváme se voňavými (mýdlo). K obědu jsou knedlíky se (zelí). Obdivovali jsme hvězdy na (nebe). Auto vyjelo s rozsvícenými (světlo). Chodník je chráněn kovovým (zábradlí). Na (pole) dozrává pšenice. Motýli ohmatávají překážky svými (tykadlo). Lvíci si hraje se svými (lvíče). Na (letišťě) jsme se ztratili i se svými (zavazadlo).

3. Do neúplných slov doplň i, í, y. Nad doplňované slovo napiš vzor.

- a) Nad pol- se vznášeli orli. Zajíc se schoval do křov-. Lodě pluly po Lab-. Se strašidl- nejsou žerty. Víтали nás vlídnými slov-.

V ponděl- chodíme na cvičení. Na neb- svítí měsíc. Ptactvo sídlí v rákos-. Herci se líčí líčidl-. Jdeme na trh s dobytčat-.

- b) Po Lab- se vozí uhl-. V zahradnictv- jsme si přivoněli k poupět-růže. Závodníci pádlují dlouhými vesl-. Na neb- se rozzářily hvězdy. Babička odešla se svými vnoučat-. Pracoval na pol-. Soupeřili jsme s cizími družstv-. Plaval rychlými temp-.
- c) Svítí ostrými světl-. Kachna s kachňat- plave po rybníku. V Polab- se daří zelinářstv- a ovocnářstv-. Máme pevné zdrav-. Kuřata seděla pod křídli- kvočny. Chobotnice chytá chapadl-. Na severu je drsné podneb-. V ohništ- ještě doutnají uhlíky.
- d) V podkrov- jsme si vybudovali byt. Kočka se lísá k dítěti-. Koupili jsme si knihu s dětskými říkadl-. Na sídlišť- postavili nový obchod. V matematice rýsujeme kružidl-. Na louce se pase ovce s jehňat-. Jdeme po schodišť- s novým zábradl-m. Jsem ozářena světl- aut. Přemýšlíme nad vhodnými sloves-.
- e) Místnost jsme vytopili elektrickými ohřívadl-. Po rozvodněném Lab- plavou stébla rákos-. Babička odešla s vnoučat-. Přišli jsme k liščimu doupět-. Mám čisté svědom-. Pod křesl- mám ukrytý poklad. Saxana létala na koštět-. Počítáme s počítadl-.auta byla označena čísl-.

4. Napiš podstatné jméno v daném pádě a čísle. Urči jeho vzor.

- a) poupě (7. p., č. mn.), tajemství (6. p., č. mn.), stéblo (7. p., č. mn.), dříví (7. p., č. jedn.), lvíče (3. p., č. jedn.), hřiště (6. p., č. jedn.), násilí (7. p., č. jedn.), ptáče (7. p., č. mn.), náboženství (7. p., č. mn.), horstvo (7. p., č. mn.)
- b) sele (7. p., č. mn.), těleso (7. p., č. mn.), Labe (3. p., č. jedn.), slunce (6. p., č. jedn.), slůně (3. p., č. jedn.), pole (6. p., č. jedn.), řemeslo (7. p., č. mn.), svědomí (7. p., č. jedn.), počítadlo (7. p., č. mn.), křoví (7. p., č. jedn.)
- c) nebe (3. p., č. jedn.), přísloví (6. p., č. mn.), kotě (7. p., č. mn.), hříbě (3. p., č. jedn.), tykadlo (7. p., č. mn.), štěně (6. p., č.

jedn.), ovoce (3. p., č. jedn.), kyvadlo (7. p., č. mn.), house (7. p., č. mn.), letadlo (7. p., č. mn.)

ROD ŽENSKÝ

1. **Urči vzor podstatného jména, doplň koncovku** (př. krávy - ženy)
 - a) dvě lamp-, na jedl-, o větv-ch, v sol-, za chvíl-, do slám-, na pánv-, s radostm-, v tykv-, salám-
 - b) na návs-, s mrkv-, do tm-, v košil-, stop-, na cibul-, s rybam-, na postel-, v obuv-, na tabul-
 - c) bez chyb-, na židl-, v broskv-ch, ve směs-, s žábam-, v lahv-ch, ve vs-, v bobul-ch, ze žul-, se šavl-
 - d) s veverkam-, v kapl-, na hráz-, ve step-, s pověstm-, s petržel-, v televiz-, líp-, se starostm-, budov-
 - e) s ratolestm-, na mez-ch, bříz-, na zeměkoul-, lokomotiv-, v kapl-, mnoho koroptv-, s povinnostm-, hodně bledul-, s husam-
 - f) u map-, v neděl-, v konv-ch, s vědomostm-, se sněženkam-, z jám-, s bohyněm-, s lahvem-, s oběťm-, z otrav-
 - g) s věcm-, do káv-, o hol-, s fazolem-, gum-, nad silnicem-, s ředkvičkam-, kroup-, ze sláv-, s pěstm-
 - h) ze šťáv-, s bolestm-, barv-, s pevnou vůl-, na mez-, s husam-, v petržel-, hubit kryš-, dvě otep-, krůpěj ros-
 - i) malé chyb-, zátka v láhv-, za chvíl-, s veselou mysl-, v cibul-, pod skalam-, v rokl-, všemi silam-, na schůz-ch, slz-
 - j) s mnoha řečm-, mezi stodolam-, z ocel-, v nouz-, na jedl-, v rakv-, veliké kaps-, bez rz-, píšťal-, na brusl-ch

2. Doplň do vět slova v závorce ve správném tvaru. Poté nad ně napiš vzor.

(př. Na (schůze)

růži
schůzi

 jsme hlasovali.)

- a) Ve (step) jsme se potkali se sysly. Má srdce z (ocel). Koupila jsem chléb bez (sůl). Bezdomovec se ocitl v (nouze). Babička

chodí o (hůl). Na (zem) leží desetikoruna. Na (jedle) sedí výr. Na severní (polokoule) máme zimu. Mám ráda opečené (klobása). Krteček má kalhoty s velkými (kapsa).

- b) V (broskev) byl velký škvor. Ve škole jsou prostorné (chodba). Jdu na kluziště s novými (brusle). Na (větev) visí červené jablko. Každou (neděle) se modlíme v (kaple). Po (koupel) jdu spát. V (konev) je voda na zalévání. Jdu do školy v nové (obuv). V náhrdelníku jsou lesklé (perla).
- c) Zasekla se nám klika z (mosaz). Do naší (ves) přijel cirkus. Sedím na rozviklané (židle). Udělali jsme čalamádu ze (směs) hub. Za (chvíle) přijde kouzelník. Do čaje nasbíráme (kopřiva). Dříve se prodávalo mléko v (láhev). Proběhla soutěž mezi (škola). Při nemoci jsem bez (síla). Z (jáma) vyskočila ropucha.

3. Do neúplných slov doplň i, í, y. Nad doplňované slovo napiš vzor.

- a) Pochutnáváme si na broskv-ch. Včel- poletují nad květinam-. Větvičky jív- dáme do váz-. Na mez- se pasou koz- s husam-. Bud' vždy veselé mysl-. Žijeme na severní polokoul-.
- b) Hromadu slám- svážeme do otep-. V rokl- bylo liščí doupě. Antilop- a lam- běhají v ohradě. Žížal- žijí v zem-. Děda chodí o hol-. U chalup- rostou chrp-.
- c) Sedneme si na chvíl- do voňavé tráv-. Včel- sbírají sladké šťáv-. Na tabul- píšeme barevnými křídám-. Na větv- sedí dvě sov-. Do stodol- jsme pověsili kos-.
- d) Žáci se učili o krv-. Někdy svítíme lampam-. Hus- mají nohy s plovacími blánam-. Dívka šla s konv- pro vodu. S pevnou vůl- vše překonal. U rybníka rostou vrb-. Na skleněné láhv- byla značka. Prohlížel si vysoké hradb-. Kapr nemůže plavat bez ploutv-.
- e) V džungl- žijí goril-. Neseme tašky s houbam- a bylinam-. Na tabul- napíšu větu. V ZOO jsem viděla žiraf- a antilop-. Byli jsme na výletě ve staré tvrz-. Ve škebl-ch byly ukryty perl-.

4. Napiš podstatné jméno v daném pádě a čísle. Urči jeho vzor.

- a) houba (7. p., č. mn.), šavle (6. p., č. mn.), postel (3. p., č. jedn.), starost (7. p., č. mn.), petržel (6. p., č. jedn.), ryba (1. p., č. mn.), broskev (7. p., č. jedn.), ozdoba (7. p., č. mn.), jedle (6. p., č. mn.), svatba (1. p., č. mn.)
- b) židle (7. p., č. mn.), církev (6. p., č. mn.), krychle (3. p., č. jedn.), bolest (7. p., č. mn.), chvála (2. p., č. jedn.), koule (3. p., č. mn.), cibule (7. p., č. jedn.), perla (7. p., č. mn.), nesnáz (7. p., č. jedn.), upřímnost (7. p., č. mn.)
- c) veselost (7. p., č. mn.), otep (1. p., č. mn.), větev (6. p., č. mn.), krev (6. p., č. jedn.), obuv (6. p., č. jedn.), kaple (7. p., č. jedn.), víla (2. p., č. jedn.), směs (6. p., č. mn.), mandle (7. p., č. mn.), máma (2. p., č. jedn.)

ROD STŘEDNÍ A ŽENSKÝ

1. Urči vzor podstatného jména, doplň koncovku

- a) ve chvíl-, nad pol-, z hlav-, pohodl-, pod mušl-, slané slz-, na žízal-, se zprávam-, s morčat-, se světl-
- b) tajemstv-, do škol-, na neb-, se včelam-, ke koštět-, pod hráz-, s las-, na mez-ch, sít obil-, časté chyb-
- c) ze slám-, na územ-, žiraf-, za čerpadl-, o tarantul-, na zdrav-, od kopřiv-, z bobul-, za skl-, s bolestm-
- d) k dítět-, se zebram-, bez koroptv-, dobrodružstv-, v broskv-ch, ze sol-, v Lab-, se stébl-, ve step-, s hříbat-
- e) mezi řečm-, pod chodidl-, se slepicem-, pod těl-, antilop-, se struhadl-, z ocel-, v kapl-, s káňat-, s vrtul-
- f) s morčat-, ve větv-ch, ke klíštět-, v mušl-, pohodl-, reklam-, množství-, v chůz-, pod ploutv-, s kladiv-
- g) na pánv-, nad pol-, pod křesl-, v rokl-, s koťat-, do sol-, zel-, s husam-, s hol-, kupa slám-
- h) po Lab-, na tabul-, se slov-, v obuv-, se štěňat-, se včelam-, s letadl-, v otep-, v broskv-, se vnučat-

- i) pevné zdrav-, na jedl-, po pol-, na vs-, ponděl-, s povidl-, s poupat-, ve směs-, k děvčet-, s líčidl-
- j) s řečm-, v mrkv-, pod prostěradl-, v podzem- v rakvi-, s prasat-, krás-, k telet-, ve škebl-, s čuňat-

2. Do neúplných slov doplň i, í, y. Nad doplňované slovo napiš vzor.

- a) Ráda se procházím v pol- mezi chrpam-. Posad' se na židl-. Počítáme s velkými čísl- s novými počítadl-. Jedovaté houb- nesbíráme. Na jedl- rostou šišky. V zahradnictv- koupíme svazeček bledul-. Máš čisté svědom-?
- b) Po zem- leze malý brouček s tykadl-. Napsal jsem cvičení bez chyb-. Na pánv- smažíme řízky. Cvičíme se švihadl-. V konv-ch byla voda s rozpustnými hnojiv-. Ráda vzpomínám na své dětstv-. Dal jsi najíst morčet-? V nové obuv- se mi dobře chodí.
- c) Na tabul- píšeme křídám-. Na návs- stály pump- na vodu. Spálili jsme hodně dřív-. Nosiči se prohýbali pod těžkými zavazadl-. V matematice pracujeme s počítadl- a kružidl-. Nepřibližuj se k roztočené vrtul-. Jan Hus kázal v Betlémské kapl-.
- d) Děti šly do škol- v nové obuv-. Koupili jsme si klobás- bez sol-. Pozorovali jsme hus- s housat-. Ulice byla osvětlena svět-lamp-. Snědli jsme knedlíky se zel-m. Po moři plují lodě s děl-.
- e) Dívali jsme se ze skál- na stop- koroptv-. V rákos- jsme uviděli žáb-. Ozdobili jsme byt jmel-m. Ozdob- vyrobíme ze slám-. Šel do pekařstv- koupit cukrov-.

ROD MUŽSKÝ

1. Urči vzor podstatného jména, doplň koncovku

- a) se lv-, k dědov-, dlouhé vlas-, pravé hřib-, rozkvetlé strom-, pod kůl-, řešit hlavolam-, s páv-, nové automobil-, pstruz-

- b) ke starostov-, okoralé chleb-, salám-, ostré dráp-, černí ps-,
v jetel-, ke spisovatel-, staré erb-, s posl-, televizní seriál-
- c) za stol-, plné příkop-, k cestovatel-, se šimpanz-, v pytl-, mořští
krab-, zub-, k učitel-, s peněz-, časopis-
- d) nové film-, na trz-ch, škodliví mol-, honit holub-, obraz-, orl-
letí, výkop-, nerv-, větrolam-, závěs-
- e) k ředitel-, barevní motýl-, dobročinné účel-, dotaz-, mrštní lv-,
statní vol-, vidím tetřev-, se strom-, pyšní páv-, zpěv-
- f) o spisovatel-ch, svému strýčkov-, o cvičitel-ch, na břez-ch
potoka, v pytl-ch, mezi král-, vlas- a vous-, bez Honz-, vtip-
- g) v jetel-, vedu ps-, útes-, pozor na lv-, jablko s červ-, milý přítel-,
k vychovatel-, tunel-, pára v kotl-, včelí úl-
- h) drahokam-, v cíl-, o obyvatel-ch, s vítěz-, pařez-, ke král-, na
osl-, v prales-ch, chytáme šváb-, hlas-
- i) autobus-, ke krotitel-, průkaz-, černí kos-, s krokodýl-, unavené
sval-, štíhlé topol-, s Ital-, s velitel-, k dědov-
- j) dráp-, s koleg-, v jitrocel-, v kostel-ch, dopis-, hotel-, s kněz-,
řetez-, při kašl-, za holub-

2. Doplně do vět slova v závorce ve správném tvaru. Poté nad ně napiš vzor.

(př. Na (dopis)

hrady dopisy

 nalepíme známky.)

- a) Při (kašel) si zakrýváme ústa. Sešel jsem se se (sběratel) známek. Dva (jeřáb) zvedají těžké (trám). Bolí mě dva (zub). Předal jsem pohár (vítěz). V (cíl) jsem se setkal s reportéry. Sedlák koupil tři (řetěz a provaz). Bělásky řadíme mezi (motýl).
- b) Koupím sítku na (motýl). V našich řekách nežijí (krokodýl). Nad (les) kroužili (jestřáb). (Mol) jsou drobní (motýl). (Pes) štěkají na dva (holub). Pomáháme (přítel) s (pytel) brambor.
- c) Nad včelími (úl) poletují barevní (motýl). Čmeláci bzučí v (jetel). Listonoš nese tři (dopis) s (peníz). Setkali jsme se s (obyvatel) vesnice. Všichni (pes) mají ostré (dráp). V jehličnatých (les) jsme viděli dva (sokol).

3. Do neúplných slov doplň i, í, y. Nad doplňované slovo napiš vzor.

- a) Listnaté strom- opadaly. Mol- jsou drobní motýl-. Sejdeme se s přátel-. Mám rád lovecké ps-. V jetel- se pasou zajíci. Chováme holub- a páv-. Vlčáci jsou věrní ps-. Děti krmí holub-.
- b) Koupila jsem bratrov- nové časopis-. Namaloval jsem orl- a šakal-. Chlapci přišli se ps-. Hrajeme si hru na jestřáb- a holub-. Santa Claus má saně se sob-. Slepice hledají červ-. Zítra půjdu k panu ředitel-.
- c) Voják šel k velitel-. Na náměstích stojí kostel-. Narýsuj tři úhl-. Na komíně hnízdí čáp-. Čtu povídku o výrov-. Pod dom- jsou sklep-. V jídelně máme stol- s bílými ubrus-. Holub- vrkají.
- d) V pytl-ch máme obilí. Čtete si pohádky o král-ch. Na břez-ch potoka rostou strom-. Ubytovali jsme se v nejlepších hotel-ch. Bolí tě zub-? Déšť smyl nápis-. Z přístavu vypluly středověké koráb-. Vlak projel několika tunel-. Děti nakreslily lv-.
- e) V potocích plavou pstruz-. Neplýtvej peněz-. Do kožichu se pustili mol-. Sokol- mají ostré dráp-. Krokodýl- patří mezi plaz-. Vězeň byl připoután řetěz-. V jitrocel- jsou léčivé látky. Učíme se o hudebních skladatel-ch.

4. Napiš podstatné jméno v daném pádě a čísle. Urči jeho vzor.

- a) motýl (7. p., č. mn.), srnec (6. p., č. mn.), lev (4. p., č. mn.), topol (1. p., č. mn.), pytel (6. p., č. mn.), strom (1. p., č. mn.), břeh (6. p., č. mn.), houslista (7. p., č. mn.), obhájce (6. p., č. mn.), sklep (1. p., č. mn.)
- b) přítel (3. p., č. jedn.), dělník (6. p., č. jedn.), turista (7. p., č. mn.), doručovatel (3. p., č. jedn.), cíl (6. p., č. jedn.), strojuvce (7. p., č. mn.), větrolam (1. p., č. mn.), orel (7. p., č. mn.), pes (4. p., č. mn.), skladatel (3. p., č. jedn.)
- c) řetěz (7. p., č. mn.), kašel (6. p., č. jedn.), motýl (4. p., č. mn.), krokodýli (1. p., č. mn.), cyklista (3. p., č. jedn.), sysel (1. p., č.

mn.), hotel (6. p., č. mn.), chlup (7. p., č. mn.), peníz (7. p., č. mn.), hřib (1. p., č. mn.)

ROD STŘEDNÍ, ŽENSKÝ, MUŽSKÝ - SOUHRNNÁ CVIČENÍ

1. Urči vzor podstatného jména, doplň koncovku.

- a) dub-, v jitrocel-, obil-, se srnam-, ke koštět-, pod kol-, v cibul-, na větv-, o kašl-, na ps-
- b) sS letadl-, svatb-, pod postel-, dopis-, na mrkv-, sval-, pro páv-, s detektiv-, se štěňat-, v obuv-
- c) nos-, ps- štěkají, ke spisovatel-, o hol-, bez šťáv-, obdob-, v cíl-, úkol-, ve směs-, na neb-
- d) s díl-, na pánv-, obraz-, za chvíl-, s čelistm-, u koleg-, dav-, zel-, ze tm-, pod peřinam-
- e) vrchol-, nad pol-, s vítěz-, líp-, s mláďat-, jestřáb- letí, kos- zpívají, odvětv-, v nouz-, k houset-
- f) zpráv-, k houslistov-, pod světl-, dlaněm-, zástup-, pokrm-, šimpanz- skáčou, na osl-, o koroptv-ch, na jevišt-
- g) ke kněz-, v kapl-, pod rakv-, v kostel-ch, s koledam-, jmel-, k dobytčēt-, uzl-, s povidl-, lv- se protahují
- h) úkol-, s poupat-, s limonádám-, s anděl-, počas-, u nemluv-, s divadl-, s radostm-, pěnkav-, v jetel-
- i) se sokol-, nad pol-, slib-, pod stol-, se sol-, dám-, hloupostm-, na strništ-, v jetel-, s čísl-
- j) do káv-, pod křesl-, kniham-, časopis-, posil-, s mýdl-, zdrav-, o sousedov-, k přítel-, na mez-

2. Do neúplných slov doplň i, í, y. Nad doplňované slovo napiš vzor.

- a) Voz- s obil-m vjely do stodol-. Ps- hlídají dom-. Chodb- byly vyzdobeny vzácnými obraz-. Děti malovaly vodovými barvam-. Se strašidl- nejsou žerty.

- b) Na louce se pasou kráv- s telat- a s vol-. Cvičím v nové obuv-. Pracujeme s novými kladiv-. U školní budov- máme záhon bledul-. Přilb- chrání hlav- závodníků. Viděli jste poštovní holub-?
- c) Včel- sbírají sladké šťáv-. Jestřáb- se ženou za holub-. V rákos- kvákají žáb-. Musíte mít pevnou vůl-. Poštovní holub- donesou zpráv- ke správnému cíl-.
- d) Voz- zastavily u chalup-. Přines uhl- a dřív-. Za chvíl- najdeme jedlé houb-. Houf- špačků odletěly. V řece se prohánějí pstruz-. Na jetel- se třpytí kapky ros-.
- e) Přišly první mraz-. Na pol-ch dozrává obil-. Zažeň hus- s housat- do stodol-. Viděli jsme stop- koroptv-. Z dálky pozorujeme jestřáb- a sokol-.
- f) Želv- patří mezi plaz-. Na neb- svítí hvězdy. Chlapec si hrál se ps-. Prohlížíme si krokodýl-. Nad močál- krouží orl-. Na náv- rostou topol- a líp-.
- g) Má herectv- v krv-. Nad loukam- poletují motýl- jako pestrobarevné drahokam-. Lv- se plíží za antilopam-. Orl- bojují zobáky a dráp-. Po Lab- plují nákladní lodě.
- h) Za vs- je několik rokl-. Trávu sečeme kosam- a srp-. V neděl- a v ponděl- sledujeme televiz-. Na pol-ch a v les-ch zavládl klid. Kreslíme barevnými pastelkam-.
- i) Příkop- jsou pokryty silnými škraloup- ledu. Cvičíme se švihadl-. Kos- vytahují ze země žížal-. Naše územ- je obsazeno nepřátel-. V jitrocel- jsou účinné látky proti kašl-. Válím sněhovou koul-.
- j) Mravenci zkoumají své okol- tykadl-. V sobotu půjdu s přátel- na ryb-. V les-ch rostou houb-. Pacient upadl do bezvědom-. Sokolník cvičí sokol-. Sokol- pro něj loví drobnou zvěř. Lepíme lepidl-.
- k) Na hráz- rybníka rostou dub-. Autobus- s dětmi vyjely do škol- v přírodě. Barevní motýl- poletují nad loukam-. Náš reportér hovoří s pěstitel- a chovatel-. Zapomněli jsme tašku s líčidl- pod sedadl-.

- l) Můžeme cestovat osobními vozidl-, námořními plavidl- i letadl- dokonce i se ps-. Krabice s obvaz- ležela pod umyvadl-. Dědeček choval nejprve holub-, později včel-, a nyní chová kráv- a koz-.
- m) Příběh se odehrává v asijské step-. S chovatel- jsme hovořili o krmných směs-ch pro los- a sob-. S krotitel- přicházejí lv- a pštros-. Kněžnu zdobily perl- a drahokam-.
- n) Ze zálib- se zabývá starými řemesl-. Ty močál- jsou dobré leda tak pro čáp- a žáb-. Ze stánku s občerstvením voněly opečené klobás- a salám-. Už abychom byli v cíl-, docházejí nám síl-. Tetřev- jsou dnes už vzácní.
- o) Našla jsem a návs- dvě lesklé perl-. V mrkv- byli nějakí červ- a larv-. Na tyhle ps- musíte mít řetěz-. Zajíci se pásli v jetel-. Zahlédli jsme jestřáb- a orl-.
- p) Sov- houkaly na les-, ale houb- ani víl- se nebály. Chlapec nakrmil ps-. Čáp- lovili v rákos-. Žížal- patří mezi červ-. Ochutnala jsi už oliv-?
- q) V lese ťukají datl- a žluv-. Na stol- dáme nové ubrus-. Nakoupili kilogram- sol-. Pařez- v les-ch jsou ztrouchnivělé. Nad dom- kroužili holub-.
- r) Losos- odpluli do moře. Larv- se mění v kukl- a ty pak v motýl-. Skleněné mís- jsme naplnili čerstvými jahodam-. V nouz- poznáš přítele. Dřív- bylo svázáno do otep-. Uctili hosty chlebem a sol-.
- s) Pověz mi své tajemstv-. Hledám čtyřlístky v jetel-. Řešíme těžké hlavolam-. V kotl- se ohřívala voda. Ve větv-ch jedl- se proháněly veverka. Koupím si novou košil- z pravého hedváb-. V láhv- nebyla voda. Šel jsem ke starostov-.
- t) Některý hmyz se dorozumívá tykadl-. Blahopřej vítěz-. Znáš toto příslov-? Neodmlouvej velitel- a splň rozkaz-. Komín byl plný saz-. Upleť mi cop-. Lv- jsou král- mezi zvířat-.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA

- Vyjadřují vlastnosti podstatných jmen.
- Ptáme se na ně JAKÝ, JAKÁ, JAKÉ, KTERÝ, KTERÁ, KTERÉ, ČÍ?
- Jsou slova ohebná – skloňujeme je.

DRUHY PŘÍDAVNÝCH JMEN

TVRDÁ – v 1. pádě č. jedn. mají tři koncovky – **ý, -á, -é** (krásný muž, krásná žena, krásné dítě)

MĚKKÁ – v 1. pádě č. jedn. mají jednu koncovku – **í** (včelí med, včelí královna, včelí žihadlo)

PŘIVLASTŇOVACÍ – v 1. p. č. jedn. mají koncovku – **ův, -in, -ova, -ina, -ovo, -ino** (bratrův, sestřin sešit, bratrova, sestřina aktovka, bratrovo, sestřino pero)

S podstatným jménem se shodují v rodě, čísle a pádě.

Určujeme u nich:

ROD: mužský životný (krásný muž), mužský neživotný (krásný strom), ženský (krásná růže), střední (krásné poupě)

ČÍSLO: jednotné (krásný muž), množné (krásní muži)

PÁD, VZOR

přídatná jména tvrdá:

MLADÝ, MLADÁ, MLADÉ

přídatná jména měkká:

JARNÍ, JARNÍ, JARNÍ

přídatná jména přivlastňovací:

OTCŮV, OTCOVA, OTCOVO

MATČIN, MATIČNA, MATČINO

SKLOŇOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN

Přídavná jména tvrdá

jedn. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	mladý	mladá	mladé
2. pád	mladého	mladé	mladého
3. pád	mladému	mladé	mladému
4. pád	mladého	mladou	mladého
5. pád	mladý	mladá	mladé
6. pád	mladém	mladé	mladém
7. pád	mladým	mladou	mladým

množ. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	mladí (muži) mladé (stromy)	mladé	mladá
2. pád	mladých	mladých	mladých
3. pád	mladým	mladým	mladým
4. pád	mladé	mladé	mladá
5. pád	mladí (muži) mladé (stromy)	mladé	mladá
6. pád	mladých	mladých	mladých
7. pád	mladými	mladými	mladými

Přídavná jména měkká

jedn. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	jarní	jarní	jarní
2. pád	jarního	jarní	jarního
3. pád	jarnímu	jarní	jarnímu
4. pád	jarního	jarní	jarní
5. pád	jarní	jarní	jarní
6. pád	jarním	jarní	jarním
7. pád	jarním	jarní	jarním

množ. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	jarní	jarní	jarní
2. pád	jarních	jarních	jarních
3. pád	jarním	jarním	jarním
4. pád	jarní	jarní	jarní
5. pád	jarní	jarní	jarní
6. pád	jarních	jarních	jarních
7. pád	jarními	jarními	jarními

Přídavná jména přivlastňovací

jedn. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	otcův, matčin	otcova, matčina	otcovo, matčino
2. pád	otcova, matčina	otcovy, matčiny	otcova, matčina
3. pád	otcovu, matčinu	otcově, matčině	otcovu, matčinu
4. pád	otcova, matčina otcův, matčin	otcovu, matčinu	otcovo, matčino
5. pád	otcův, matčin	otcova, matčina	otcovo, matčino
6. pád	otcově – otcovu, matčině -matčinu	otcově, matčině	otcově – otcovu, matčině -matčinu
7. pád	otcovým, matčiným	otcovou, matčinou	otcovým, matčiným

množ. č.	r. mužský	r. ženský	r. střední
1. pád	otcovi, matčini otcovy, matčiny	otcovy, matčiny	otcova, matčina
2. pád	otcových, matčiných	otcových, matčiných	otcových, matčiných
3. pád	otcovým, matčiným	otcovým, matčiným	otcovým, matčiným
4. pád	otcovy, matčiny	otcovy, matčiny	otcova, matčina
5. pád	otcovi, matčini otcovy, matčiny	otcovy, matčiny	otcova, matčina
6. pád	otcových, matčiných	otcových, matčiných	otcových, matčiných
7. pád	otcovými, matčinými	otcovými, matčinými	otcovými, matčinými

Rozlišení přídavných jmen

1. Opiš text. Podtrhni přídavná jména, napiš nad ně 2.

- a) Koupili jsme si nový byt. Je malý, ale útulný. Musíme si ho zařídit. Na plyšový koberec položíme houpací křeslo, jídelní stůl se židlemi, světlou skříň a prostornou sedačku. Už se těším, jak si večer lehnu do své pohodlné postele a nechám se unášet krásnými sny. (10)
- b) Ráno si vezmu nákupní tašku a půjdu nakupovat. Koupím nové brambory, čerstvé kuře, hlávkový salát, voňavé bylinky. Maminka mi uvaří chutný a zdravý oběd. Po obědě dostanu chuť na něco sladkého. Připravím si zmrzlinový pohár s ovocem a vanilkovým pudinkem. (10)
- c) Zmije je jedovatý had. Má ráda slunné kamenité stráně nebo tiché lesní mýtiny. Vyhřívá se na plochých kamenech. Má úzký rozeklaný jazýček. Na hadím hřbetě se táhne černá klikatá čára. Když nás uštkne, musíme vyhledat odbornou pomoc. (12)
- d) Jehličnaté lesy bývají husté a tmavé. V tenké vrstvě tlejícího jehličí najdeme krásné houby. Mechy a lišejníky rostou na samotných stromech. V teplejších oblastech se rozrůstají lesy listnaté. Jsou pestřejší. Rostou v nich statné duby a buky, jasany, jírovce, bílé břízy, javory a jiné stromy. Listnaté lesy bývají světlejší, proto pod stromy roste více nižších rostlin. (16)
- e) Březen je první jarní měsíc. Svěží čerstvý vánek vysušuje rozmoklé stráně, teplé sluníčko rozpouští poslední zbytky sněhu a příroda vás omámí silnou vůní. Na zahrádce se objevují bílé sněženky. Vracejí se ptáci z teplých krajín, děti jezdí na kole nebo na kolečkových bruslích. Jaro dělají i maminčin jarní úklid a tatínkova oprava travní sekačky. Na jaře se probouzí nový život. (15)

2. Dopln vynechaná písmena. Podtrhni přídavná jména, nadepiš nad ně 2.

- a) V pov-dkách o p-rátech se dočítáme o temn-ch postavách, které veslují v měs-čním sv-tu k nějakému trop-ckému ostrovu. Pirátská plav-dla b-la malá, r-chlá a ovladatelná. Lodi měly malý ponor, protože při pronásledování potřebovaly co nejdříve un-knout do mělk-ch zál-vů. V-zbrojovaly se děly. Některá děla stř-lela tě-ké kovové koule, j-ná děla b-la le-ká, otočná. Z těch se stř-lelo sekaným olovem. (15)
- b) Krok je bájná postava česk-ch děj-n. První zm-nku o Krokovi najdeme ve třetí kap-tole Kosmovy Kron-ky české. Krokovy tři dcery, Kazi, Teta a L-buše, byly velmi ch-tré. Kazi se zab-vala věštbami, b-linkářstvím a léč-telstvím. Teta mluv-la s duch-. Nejmladší L-buše uměla předv-dat brzkou i dalekou budoucnost. V-nikala v moudrosti a spravedl-vým jednáním. Za svého manžela si v-volila pracov-tého Přem-sla. (11)
- c) Vesn-čka S-slov leží uprostřed hlubokých lesů. Několik star-ch chalup s doškovými střechami a s dřevěnou zvon-cí na návsi tvoř- celou vesn-ci. Vedle zvon-čky je nevelk- r-bn-k s v-kotlanými vrbami a bled- měs-c se v něm zhl-ží jako v zrcadle. Když je osvětlená měs-čním sv-tem, věncem čern-ch lesů, v-padá vesnička jako z pohá-ky. (11)
- d) Když je studené a nevl-dné počasí, chod-me jenom na jednodenní v-pravy. Co vše nos-me s sebou? Půjčuj- si bratr-v bato- a v něm mám starš- teplák-, nepromokavou pláštěnku, náhradn- pono-ky, čist- ručn-k, malé m-dlo, s-gnální vlajk-, jídeln- m-sku s př-borem, láhe- z plast-cké hmot- s čajem a čerstvé j-dlo z domova. A ještě požádám o sestř-nu krab-čku posledn- záchran-. (15)

e) Odpoledne jsem se šla pod-vat na J-rkova českého strakatého psa. Je to všestranný sportovn- a společensk- pes. Je středně velk-, tř--barevn-, strakat-. Je velmi skromn- a otuž-lý. Větš-nou je přátelsk- k l-dem i zv-řatům, m-lý, temperamentní. B-stře pozoruje okolí. Je dobr- hl-dač, není však agres-vní. Tohoto psa lze doporuč-t k chovu ve městě i na venkově. (16)

3. Z podstatných jmen utvoř přídavná jména (př. televize →televizní).

- a) dřevo, včela, žízeň, kůže, brambora, husa, porcelán, hlína, cibule, květina
- b) zpěv, les, hlad, lípa, smrk, sníh, vlas, krém, prase, papír
- c) stůl, vlak, voda, kuře, fialka, nos, krk, růže, vlna, dívka
- d) soused, pták, mobil, látka, jablko, ucho, počítač, teta, rajče, obilí
- e) oko, vesnice, slunce, pole, chléb, matka, pyžamo, lékař, jahoda, autobus

4. Ze sloves utvoř přídavná jména. (př. tloustnout – tlustý)

- a) mládnout, hubnout, červivět, modrat, zelenat, plnit, sladit, ředit, churavět, žehlit
- b) koupat, slábnout, čistit, zrát, růžovět, letět, hloupnout, blednout, psát, ztratit

5. Ze dvojice podstatných jmen utvoř přídavné jméno s podstatným jménem (př. sníh + vánice = sněhová vánice).

- a) lékař + recept, pekař + preclík, truhlář + hoblík, tanec + krok, vodník + dcera, inkoust + pero, cukrář + dort, babička + králíci, koza + chlívěk, lev + rodinka

- b) noviny + článek, pohádka + princ, hlad + vlk, pes + obojek, zelenina + salát, Kamil + spolužák, želva + polévka, dědeček + hůl, tenis + raketa, Kašpárek + rolničky
- c) perla + náhrdelník, včela + med, jelen + parohy, husa + brko, pštros + vejce, čokoláda + dort, rychlost + běh, vepř + řízek, večer + zpráva, Katka + prsten

6. Ke každému podstatnému jménu přidej dvě přídavná jména (př. sníh – bílý, sypký sníh).

- a) broskev, stůl, pes, televize, koberec, dům, klobouk, houska, jablko, kabát
- b) králík, chlapec, čaj, vlak, výkres, rybník, křeček, sportovec, strom, mléko
- c) vlasy, ryba, mrkev, běžec, řeka, růže, zpráva, sýr, dům, kolo

7. Nad podstatné jméno napiš 1, nad přídavné jméno 2. Pak urči rod, číslo a pád podstatného i přídavného jména.

- a) na svislých stěnách, s hovězím masem, do sousedovy zahrady, se sousedním státem, oslí uši, z počítačových údajů, na automobilových závodech, do ořechového dortu, vytrvalými dešti, sestřini kamarádi
- b) s pravým úhlem, o neurvalém chování, nesmělý chlapec, koncoví hráči, prezidentova manželka, po lvích stopách, o milých přátelích, Lucčina kytara, v růžové sukni, cizím obyvatelům
- c) olysali medvědi, u vzrostlých stromů, před rozkvetlými keři, u veselých kamarádů, hercova šatna, se zastaralými postupy, nafialovělého nádechu, na babiččina vnoučata, o zkostnatělém člověku, drzí kluci

- d) z ryzího zlata, v cizích zemích, o vyzývavém pohledu, o hudebníkových notách, o Eviných morčatech, v nezdravých potravinách, s novými myšlenkami, s dravými ptáky, do myší díry, s bleskovým výpadem
- e) v plechových krabicích, z hovězího masa, k vepřovému řízku, Františkovi spoluhráči, bez čilých hochů, s okurkovým salátem, tetini králíci, z nahořklých mandlí, na motýlí křídla, u balkonového okna
- f) do sokolího hnízda, v orlích spárech, s nezralými jablky, Ladovy kresby, o oslím hýkání, z rajčatového salátu, v kozím mléku, pod bezovým keřem, matčini synové, na známých místech

8. Podtrhni přídavná jména. Rozliš přídavná jména měkká (M) a tvrdá (T). Napiš je v jednotném čísle. (př. rezaví vojácci – rezavý (T) voják)

- a) zdvořilí číšníci, cizí návštěvníci, poctiví obchodníci, hladoví vlci, krokodýlí zuby, noví nájemníci, kosí mládřata, draví ptáci, malí psi, psí tlapky
- b) soukromí lékaři, spravedliví soudci, ptačí pířka, holubí hejna, známí herci, motýlí křídla, pomalí hlemýždi, odvážní mořeplavci, obětaví hrdinové, vosí křídla
- c) laskaví sousedé, rybí šupiny, zlí čarodějové, hovězí konzervy, bosí kluci, lesklí brouci, poctiví nálezci, pštrosí pera, zvědaví diváci, kuřecí pochoutky

9. Podtrhni přídavné jméno. Urči jeho druh a vzor. (př. rezavý drát – tvrdé, mladý)

- a) blýskavý kamínek, milá dívka, místní obyvatelé, Lidčin prstýnek, opičí dráha, sýkorčí pírkó, myslivcův pes, slíbené odměny, kobylčino hříbě, velikonoční pomlázka
- b) svítivá nášivka, měsíční krajina, výborná žákyně, pytláková schovanka, výří vejce, vítězné zvolání, Zbyňkovo kolo, výroční zpráva, hliněná kulička, kobylí mléko
- c) syslí nora, bystrá školačka, písemný úkol, kozí mekot, strýčkův holub, větrné počasí, letní bouřka, doktorovo auto, lesní ovoce, Evin penál
- d) růžový květ, do myší nory, s kosími bratry, chutní pstruzi, barevní motýli, ptačí chřipka, s neslyšným plížením, Katčina peněženka, o tvrdém sýru, líbivá politika
- e) se spící princeznou, na lesklém nátěru, s trpasličím mužem, blýskajícím řetízkem, sametová revoluce, babiččiny bylinky, se psím spřežením, v kyselém čaji, učitelovy dotazy
- f) s umělou miskou, zapáchající vzduch, z uzeného masa, dědečkovi králíci, s dětskými vlásky, metařské auto, se zelenými kalhotami, tetin dort, sněžní muži, k namalovanému vajíčku
- g) syčící had, s husím pochodem, o zapomenutém čertovi, čertova nevěsta, lední medvěd, úspěšní podnikatelé, vodní svět, v obrázkové knížce, kohoutova družka, kohoutí zápasy
- h) klidní žáci, podzimními větry, koňské spřežení, v králíčí ohradě, sousedovi králíci, hubení ježci, s ježčími mláďaty, s tupým nožem, z lososího masa, kamarádčin mobil

- i) s ohnutým hřbetem, rozpustilá zábava, se špinavýma rukama, tulení mládě, pilotova uniforma, s krátkými vlasy, slepí lidé, se slepičím vývarem, divákův názor, ze zmrzlých stromů
- j) nevěstin závoj, z okenních tabulí, želví polévka, s léčivými účinky, umělá sladidla, u filmové hvězdy, Jardova sestra, s ryzím charakterem, zubní ordinace, ze zubařského křesla

10. Ze slov v závorce utvoř přídavná jména přivlastňovací. Přepiš větu ve správném tvaru. (př. Přijelo (doktor) auto. Přijelo doktorovo auto.)

- a) Pes poznal (myslivec) oblek. Zavolej (Eva) otce. Dej mi (matka) miskou s jahodami. Líbí se mi (strýc) sbírka známek. Půjčím si (Petr) kolo. Přivítal nás (dědeček) pes. (Sestra) zpěv bylo slyšet do vedlejšího pokoje. Přišly k nám (teta) dcery. Našli jsme (jezevec) brloh. (Král) dcera si našla prince.
- b) Mám radost z (bratr) úspěchu. Nevím nic o (sestra) tajemství. Viděli jsme (soused) štěně. Půjčila jsem si (kamarád) brusle. Psal jsem na (strýc) počítači. Dej to (Petr) otci. Sleduji (sousedka) slepice. Našla jsem (Renata) náramek. V dálce vidím (Patrik) dům. Sledujeme (Zuzana) chování.

Koncovky přídavných jmen

PŘÍDAVNÁ JMÉNA MĚKKÁ A TVRDÁ

**1. Nad přídavné jméno napiš vzor, doplň koncovku přídavného jména. (př. krab- tyčinka → jarní
krabí)**

- a) ciz- kluk, skoup- člověk, laskav- pan, lv- hřívá, sov- houkání, hus- pochod, vícehlas- zpěv, bos- chlapec, osl- uši
- b) ps- spřežení, hloup- vtip, koz- sýr, vesel- smích, čap- hnízdo, obl- kámen, včel- med, nov- film, rychl- běžci, lakom- člověk

- c) přízniv- vítr, pomal- úředníci, drav- ptáci, drav- hmyz, ryb- polévka, lipov- čaj, syst- doupe, hrav- pes, vos- žihadlo, směl- muž
- d) plísňov- sýr, vyzývav- pohled, mil- lidé, myš- díra, bleskov- výpad, hověz- maso, vepřov- řízek, kolm- pád, motýl- křídla, okurkov- salát
- e) sokol- hnízdo, orl- spáry, šediv- vlas, vos- hnízdo, ohniv- mužík, obratn- cvičenci, slab- chlapec, koz- mléko, štíhl- hoši, ps- chlup
- f) mnoz- lidé, nesměl- žadatelé, plavovlas- chlapec, pod igelitov- m obalem, počítačov- vir, leskl- nátěr, z knoflíkov- ch dírek, kávov- m šálkům, příčinniv- zaměstnanci, diamatov- lesk
- g) hladov- kluci, hus- pochod, bronzov- poklad, hokejov- turnaj, fotbalov- mistři, lv- stopy, zapomnětliv- vědci, proslul- učenci, znám- zpěváci, u hodinkov- ch ručiček
- h) ve zduřel- ch dásních, brilliantov- šperk, o temperov- ch barvách, vodov- džus, holub- vejce, tup- nůž, pohybliv- pás, odvážn- stopaři, odvážn- chlapec
- i) plastikov- obal, letov- plán, sov- houkání, v silonov- ch taškách, borůvkov- nákyp, kozák březov-, rychl- poslové, koz- pach, s máslov- m krémem, z petrolejov- ch lamp
- j) pod cirkusov- m stanem, s ciz- mi lidmi, ořechov- zákusek, hověz- biftek, ze sójov- ch bobů, vos- žihadlo, řepkov- olej, sob- parohy, tetřev- tokání, křišťálov- lustr
- k) košilov- střih, losos- konzerva, z tužkov- ch baterií, z vesel- ch kamarádů, v koroptv- m hnízdě, hladov- muži, u hladov- ch domorodců, zvědav- susedi, špinav- hrnec, z jabloňov- ch květů

- l) s vlasov-m- nudlemi, teflonov- hrnec, ps- bouda, ryz- zlato, nesměl- pohled, bez ciz-ho psa, bíl- sníh, s načichl-m oblečením, růžov- telefon, oranžov- obal
- m) ciz- kluk, na javorov-ch listech, děsiv- příběh, mal- košík, dubov- stůl, holub- hnízdo, zajímav- typ, nov- lustr, blázniv- nápad, zl- čaroděj
- n) ryz- charakter, stanov- tábor, do vos-ho hnízda, s páliv-mi bonbony, leskl- brouci, z krokodýl-ch slz, pod převisl-mi skalami, tepl- vánek, znám- herci, oškliv- budík
- o) živ- plot, tmav- flek, býval- kamarád, šakal- vytí, prav- úhel, ciz- osoby, ps- spřežení, čap- nůsek, žab- skřehotání, směl- čin
- p) osaměl- člověk, pronikav- hlas, hověz- lůj, orl- spár, škodliv- hmyz, rychl- běžci, laskav- pohled, utonul- muž, léčiv- čaj, vesel- lidé
- q) koz- mekot, osl- hýkání, holub- vejce, drav- proud, směl- ostříž, cel- den, lipov- květ, drz- chlapec, včel- med, slep- vojevůdce
- r) šípkov- čaj, lekl- kapři, s drz-m člověkem, toulav- psi, surov- čin, s pečliv-m řemeslníkem, o světl-ch barvách, sokol- dráp, vanilkov- pudink, hotov- oběd

Přídavná jména přivlastňovací

- 1. Podtrhni přídavné jméno přivlastňovací a doplň koncovku. Doplň vzor ve stejném tvaru, jako je přídavné jméno přivlastňovací. (př. rytířov- koně – rytířovi (otcovi) koně)**
- a) Evin- kamarádky, Petrov- přátelé, mamínčin- ruce, Pepíkov- sourozenci, na Janov- rodiče, sousedčin- slepice, Novákov- psi, knihovnickov- poznámky, kominíkov- košťata, zahradníkov- náčiní

- b) obchodníkov- auta, Francouzov- plány, malířov- výkresy, sousedčin- děvčata, s matčin-m- přítelkyněmi, Honzíkuv- vlasy, strýčkov- sourozenci, dědečkov- brýle, sportovcov- výkony, Mirčin- kořata
- c) Zdenčin- bratři, tetin- knihy, Petrov- záliby, hudebníkov- nástroje, sedlákov- vepři, kuchařčin- recepty, Sonin- korále, rytířov- meče, Matějov- autíčka, Filipov- morčata
- d) dědečkov- králíci, Adamov- traktory, Jardov- bratři, Katčin- rady, Radčin- sestry, Zitin- děti, Liborov- rajčata, susedov- synové, králov- dcery, Lídin- kočky
- e) prezidentov- milosti, Sněhurčin- trpaslíci, kašpárkov- rolničky, vodníkov- holínky, loupežníkov- poklady, královnin- rádci, Popelčin- oříšky, kouzelníkov- kouzla, truhlářov- nástroje, čertov- kopyta

2. Přídavná jména přivlastňovací jsou někdy shodná s podstatnými jmény. U neúplných slov rozliš pomocí číslice podstatné jméno (1) a přídavné jméno (2), urči jeho vzor, koncovku. (př. susedov- psi – susedovi (2 otcovi) psi, šel k susedovi- - šel k susedovi (1 pán)

- a) Půjčila jsem susedovi bratrov- knihy. To jsou bratrov- děti. Líbila se ta kniha bratrov-? Podej mi ty bratrov- brýle. Bratrov- dám k Vánocům Foglarov- knihy. Já už znám bratrov- kamarády. To jsou bratrov- hračky. Před domem si hráli susedov- kluci. Nahlédl jsem do susedov- knihovny.
- b) V našem domě bydlí Procházkov- a Novákov-. Novákov- s námi půjdou do divadla. Procházkov- navštívíme v sobotu. Na výletě byli i manželé Novákov-. Ptaly se po vás Procházkov- děti. Po zahradě běhají Novákov- králíci. Nepotkal jsi Novákov-?

Procházkov- sourozenci si hrají na zahradě. Líbí se nám Novákov- růže.

- c) Spočítali jsme všechny pilotov- lety. Šel jsem do kabiny k pilotov-. Hodila jsem kosti Puntův-. Puntův- hračky byly okousané. Jdeme k Honzov-. Honzov- křečci jsou pěkně zbarvení. Slyšel jsi o novém pacientov-? Lékař vyšetřil všechny pacientov- bolesti. Přišli k nám bratrov- přátelé. Odpoledne půjdeme na návštěvu k bratrov-.
- d) Povídáme si o králi Karlov-. Na hrad přišli Karlov- poddaní. Petrov- dcery jsou už vdané. Sleduji Petrov- králíky. Poslouchali jsme pohádku o Petrov-. Šla jsem k Petrov- pro radu. Líbí se mi Erbenov- básně a Ladov- veselé obrázky. Trnkov- loutkové hry potěšily už mnoho dětí. Učili jsme se o malíři Trnkov-.
- e) Vrať strýčkov- zuby. Strýčkov- psi nás nemají rádi, roztrhali tatínkov- kalhoty. Jsem po tatínkov-. Tatínkov- holubi odletěli k sousedov-. Dones sousedov- pozvánku na svatbu. Všechny dívky obdivovaly Lukášov- mohutné svaly. Lukášov- rodiče odjeli na dovolenou k moři. Líbí se mi Tomášov- nové kšandy.
- f) Tomášov- praskly kšandy. Máchov- omluvenky byly sice vtipné, ale věřil jim jen pan školník. Pátkov- vnuci hbitě ovládali klávesnici počítače. Půjdeme ke spolužáku Pátkov-. Zdeňkov- jsem nevěřil ani pozdravení. Zdeňkov- řeči mne nedráždily. Podej brýle Zdeňkov-. Závodníkov- zdravotní problémy znemožnily účast na mistrovství světa. Pogratalovali jsme závodníkov- k vítězství. Obdivovali jsme závodníkov- medaile.
- g) Co jste to říkala o tom novém kominíkov-? Všechny kominíkov- štětky byly umazané. Kuchtíkov- se připálil oběd. Spočítali jsme všechny kuchtíkov- vařečky. Prostudovali jsme všechny

kuchtíkov- recepty. Kuchtíkov- pomocníci uvařili polévku. Obdivuji Radkov- chemické pokusy. Slyšela jsi tu novinu o Radkov-? Obdivujeme kulturistov- svaly. Zakopl jsem o vojákov- holínky.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA MĚKKÁ, TVRDÁ, PŘIVLASTŇOVACÍ

1. Doplň koncovku. Převed' do 1. pádu čísla množného. Nad přídatné jméno napiš vzor. (př. znám- sportovec – známí (mladí) sportovci)

- a) snaživ- chlapec, ciz- jazyk, bratrův počítač, koz- sýr, sousedův pozemek, Karlův bratr, pomal- řidič, ryb- ploutev, nov- učitel, učitelův notes
- b) poctiv- nálezce, lv- stopy, usměvav- Japonec, fotografův snímek, obětav- přítel, tmav- kabát, hercova sestra, zdvořil- žák, drav- pták, kobyl- mládě
- c) hladov- vlk, Milanova sestra, sov- houkání, nov- pracovník, hotov- výkres, ryb- kost, hruškov- kompot, Smetanova opera, snaživ- žák, Jakubův bratr
- d) včel- křídlo, bíl- závoj, slep- stařec, drz- chlapec, sestřino morče, znám- malíř, motýl- křídlo, pacientova bolest, krokodýl- slza, ciz- žena
- e) cukrářův dort, osl- ucho, směl- voják, včel- žihadlo, živ- racek, směl- chlapec, liščina nora, rockov- koncert, dívčin- hračky, pilotův let

2. Nad přídavné jméno napiš vzor, doplň koncovku přídavného jména.

- a) nov- včel- úl, jásav- kos- zpěv, chlapcov- sny, rozsáhl- borov- les, ciz- hladov- pes, pacientov- nemoci, slab- churav- starci, škodliv- bíl- motýli, sousedov- slepice, zdrav- ryb- tuk
- b) rychl- sokol- let, pronikav- orl- zrak, fotbalistov- góly, roztomil- siv- holubi, rozkvetl- lipov- květ, Ludvíkov- nápady, Adamov- kamarádi, zdrav- otužil- chlapec, zdrav- otužil- chlapci, sousedov- slepice
- c) na ocelov-ch lanech, v tmav-ch brýlích, Otakarov- spolužáci, Markétin- bratři, hověz- polévka, za vrbov-m keřem, nov- bíl- komín, velkolep-m pohledem, s čerstv-m včel-m medem, Smetanov- opery
- d) z prav-ch ryz-ch kovů, s duhov-m pav-m peřím, o snaživ-ch podnikav-ch lidech, se zl-m hladov-m psem, Romanov- spoluhráči, Anetin- spolužačky, o mil-ch přátelích, o zl-ch hladov-ch vlčích, vlasy jako ryz- stříbro, králov- komnaty
- e) Karasov- psi, Lídin- kočky, dvě ps- boudy, několik bos-ch chlapců, pronikav-m orl-m očím, o truchliv-ch příhodách, o krásné lv- hřívě, Popelčin- oříšky, s drav-mi ptáky, dva rychl- jezdcí
- f) truhlářov- nástroje, Hanin- kabelky, sob- parohy, uměl- chrup, zářiv- úsměv, o včel-ch plástech, se zpěvav-m- ptáky, dědečkov- vzpomínky, deštiv-m počasím, koroptv- stopy
- g) prodavačov- zákazníci, rychl- sokol- let, Tiborov- rodiče, s hloup-m- nápady, ohořel- trám, žákov- pastelky, vojevůdcov- vítězství, do soukrom-ch firem, v sov-m hnízdě, toulav- psi
- h) mal- škodliv- brouci, s neznám-m ciz-m malířem, hastrmanov- dušičky, zdrav-m otužil-m chlapcům, na jedlov-ch větvích,

veverčin- zásoby, kačerov- kachňata, na rozkvetlých stromech,
na vyschl-ch mezích, na sněhov-ch pláních

- i) před nov-mi úkoly, v neznám-ch zemích, se zl-m člověkem,
skřítkov- poklady, v děravých pytlích, princeznin- nápadníci,
v bíl-ch peřinách, pav- oko, zahradníkov- stromky, závodníkov-
auta
- j) rybářov- pruty, neobvykl- a zajímav- pohled, tetřev- mládě,
kominíkov- štětky, Pepíkov- sourozenci, bouřliv- potlesk,
malinov- džem, s ryz-m přátelstvím, čerstv- pstruzi, vytrval-
kůň
- k) se štíhl-mi mladíky, u ciz-ch lidí, s vesel-m- písněmi, Jiráskov-
knihy, advokátov- rady, na zarostl-ch cestách, na hol-ch
stromech, ospal- žáci, tatínkov- kamarádi, jezevcov- nory
- l) znám- básník, holub- mládě, kovov- šperk, Liborov- známky,
ryb- šupina, sípav- hlas, bezvous- člověk, nevyspal- žáci, žakov-
poznámky, vyhubl- psi
- m) osl- kopýtko, vytrval- běžci, běžcov- tenisky, strm- svah,
zvětral- kámen, sov- houkání, ryšav- vlas, listonošov- dopisy,
podnikav- lidé, čpav- dým
- n) andělov- křídla, čertov- kopýtko, útl- chlapec, tup- předmět,
uplynul- čas, tmav- kout, tepl- pokrm, škodolib- úsměv,
učitelov- dotazy, ciz- lidé
- o) přívětiv- hoši, mil- přátelé, pav- pero, citov- důvod, Tiborov-
křečci, Milenin- morčata, sněhobíl- šátek, vos- žihadlo,
soukrom- podnikatelé, Emilov- kartičky
- p) koroptv- vejce, spravedliv- rozsudek, starobyl- hrad, poctiv-
lidé, Lukášov- boty, prořidl- les, mal- psík, dědečkov- kohoutci,
děrav- plot, hus- křídlo

- q) Sabinin- kabelka, sokol- hnízdo, kryš- vousy, zdvořil- žáci, dojmav- ps- pohled, starostov- starosti, pronikav- hvizd, červencov- den, třpytiv- šperk, kytaristov- noty
- r) odkvetl- strom, osiřel- hrob, ušlechtil- lidé, skvěl- nápad, churav- nemocní, ředitelov- děti, vesel- svatebčané, králov- rady, jazykov- poradci, snaživ- student
- s) zahradníkov- růže, zpěvákov- fanynky, orl- pero, ryz- kovy, nevidom- lidé, sobol- kožešiny, chlubiv- spolužák, Jiřinin- spolužáci, želv- krunýře, žab- stehnýnka
- t) trpěliv- posluchač, posluchačov- poznámky, rychl- běžci, modelčin- fotografové, sokol- mláďata, ryb- jikry, proslul- hrdina, dospěl- člověk, tučňákov- křídla, lv- klec
- u) nezávisl- pozorovatel, kos- hnízda, pomal- chodec, chodcov- boty, bos- kluci, hraběnčin- poddaní, kousav- psi, směl- jezdec, duhov- pstruh, spisovatelov- knihy
- v) býval- obyvatel, domněl- viník, padl- voják, vojákov- zbraně, podezřel- lidé, vesel- smích, citliv- otec, jednotliv- zaměstnanci, hlasatelčin- posluchači, hloup- lidé
- w) ps- obojky, podvodníkov- dluhy, zpěvav- ptáci, Janov- přátelé, horliv- čtenáři, mil- lidé, ciz- ženy, nov- nájemníci, znám- malíři, malířov- obrazy

3. Vyhledej ve větách přídavná jména, urči u nich rod, číslo, pád a vzor, doplň koncovku.

- a) Koz- maso, koz- kůže i koz- mléko se staly významným- zemědělským- produkty. Bohoušov- rodiče odjeli na dovolenou k moři. Plynul- přísun ciz- ho kapitálu přispívá k hospodářskému růstu. Lidé kultury popelnicov- ch polí pracovali s bronzov- mi nástroji. Milanov- hodinky se rozbily. (12)

- b) Nov-, zdařil- parn- stroj sestrojili v Anglii. Čerstv- absolventi hotelov-ch škol mají solidn- znalosti. Radčin- korálky se roztrhly. Popínav-m- rostlinami zakryjeme oprýskané zdi. Králov- rádci špatně poradili králi. Mal- chlapci se bavili míčov-m- hrami. (12)
- c) Živ- herci propůjčují hlas neživ-m loutkám. Diváci ocenili hercov- výkony. Železo je stříbrobíl- leskl- kov. Stará včel- královna vyletí s rojem z úlu. Zaujaly mne královnin- šperky. Snímal kamerou orl- a sokol- hnízda. Utábořili se pod převisl-m- skaln-m- útesy. Medvědov- mláďata vesele skotačila. (13)
- d) Hladov- psi se rozběhli za mrštn-m- zajíci. Pravěcí lidé vyráběli jehly z ryb-ch kostí. Malá Věra jedla želv- polévku. Sestřin- děti namalovaly koně. Na vodě splývaly lekníny s bíl-m- květy a zelen-m- listy. Pestrobarevné květiny oživly včel-m bzukotem. Ranila mne otcov- slova. (12)
- e) Horská jezírka se třpytí jako řady leskl-ch perel. Z mořských vln vystupoval osaměl- ostrov. Trosečnickov- výstřely přivolaly pomoc. Ze dvora se ozývalo holub- vrkání a pav- křik. Mlsný medvěd si pochutnával na včel-m medu. Losos- maso je vzácnou pochoutkou. Karlov- králíci utekli. (12)
- f) Drav- ptáci přelétli nad zoraným polem. Z žab-ch vajíček se vylíhli mal- pulci. Chytám Karlov- králíky. Navštívil Pavlov- dcery. Přejeme vám šťastný nov- rok. Ronil krokodýl- slzy. Nad zahozenou příležitostí dobře si vydělat. Prohlíželi jsme si nov- kovov- nábytek. (12)
- g) Do slezské vsi přiletěli bíl- čápi. Pod převisl-m- skalami jsme postavili stanov- tábor. Králov- dcery jsou pyšné. Králov- rádci se zmýlili. K tajným dokumentům neměli přím- přístup.

Nejraději bych prospala cel- den, ale ten oškliv- budík mi to nedovolil. Ciz- jazyk zvládám jen s velkým- obtížemi. (13)

- h) Potkal jsem sousedov- syny. Ps- vytí se rozléhalo cel-m krajem. Sousedov- synové mne pozdravili. Z hlubokých tůní se ozývalo žab- kuňkání. Ve skáceném smrku jsme našli veverčí zásoby. Ostražit- psi číhali u lišč- nory. Od dubov-ch stromů k nám doléhalo datl- ťukání. (12)
- i) Ve vyschl-ch stepích byl slyšet lv- řev. Vyslechla jsem si Katčin- rady. Zpěvav- ptáci seděli na vysokém stromě. Z blízkých tmav- ch močálů se ozývalo žab- skřehotání. Lukášov- boty stály vedle botníku. Kukaččí vejce se objevují v ciz-ch ptačích hnízdech. (12)
- j) Zdatn- chlapci potřebují vydatnou stravu. Od nedalekých stolů k nám doléhal vesel- smích. Vzali jsme v úvahu i Markétin- návrhy. Pilné včely nosily do úlů sladké šťávy. V rozsáhl-ch lesích rostlo mnoho jedl-ch hub. Cel-m krajem se šířila vůně léčiv-ch bylin. Karasov- psi na nás zuřivě štěkali. (12)
- k) Pod lískov-m keřem bylo vidět bažant- hnízdo. Popelčin- oříšky ukryvaly tajemství. Zanes knihu Markov- sestře. Zámek hlídal zl- černokněžník se sedmihlav-m drakem. Ve vysoké trávě kličkovali vyplašen- zajíci. Na zabalení vánočních dárků jsem si koupil balicí papír. Znáte Sekorov- příběhy o Ferdovi? Kohouti probudili sousedov- děti. (12)

ZÁJMENA

Zastupují podstatná jména nebo na ně ukazují.

Slova ohebná → skloňují se.

U některých zájmen určujeme rod, číslo, u všech zájmen určujeme pád.

Druhy zájmen

OSOBNÍ – já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, zvrátne se

PŘIVLASTŇOVACÍ – můj, tvůj, jeho, její, náš, váš, jejich, zvrátne svůj

UKAZOVACÍ – ten, ta, to, ti, ty, tento, tenhle, onen, takový, týž, tentýž, sám

TÁZACÍ – kdo?, co?, jaký?, který?, čím?

VZTAŽNÁ – kdo, co, jaký, který, čím, jenž

NEURČITÁ – někdo, něco, některý, nějaký, něčí, leckdo, lecco, leckterý, lecjaký, ledakdo, ledaco, málokdo, máloco, kdokoli, cokoli, cosí, kdosi, všechen, každý

ZÁPORNÁ – nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný

Zvrátne zájmeno označuje vztah ke jménu, které je ve větě podmětem (př. Oni se (sebe) myli. Petr si (sobě) dá čaj.

Skloňování osobních zájmen

	JÁ	TY	ON/ONO	ONA
1. PÁD	já	ty	on	ona
2. PÁD	mě, mne	tě, tebe	jeho, něho, ho, jej, něj	jí, ní
3. PÁD	mi, mně	ti, tobě	jemu, němu, mu	jí, ní
4. PÁD	mě, mne	tě, tebe	jej, jeho, něj, něho, ho/je, ně	ji, ni
6. PÁD	mně	tobě	něm	ní
7. PÁD	mnou	tebou	ním, jím	jí, ní

	MY	VY	ONI/ONY/ONA	SE, SI
1. PÁD	my	vy	oni/ony/ona	se, si
2. PÁD	nás	vás	jich, nich	sebe
3. PÁD	nám	vám	jim, nim	sobě, si
4. PÁD	nás	vás	je, ně, ona	sebe, se
6. PÁD	nás	vás	nich	sobě
7. PÁD	námi	vámi	jimi, nimi	sebou

Skloňování zájmen přivlastňovacích

	Rod mužský		Rod ženský		Rod střední	
	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.
1.	můj	mí, moji, mé, moje	má, moje	mé, moje	má, moje	má, moje
2.	mého	mých	mé, mojí	mých	mého	mých
3.	mému	mým	mé, mojí	mým	mému	mým
4.	mého, můj	mé, moje	mou, moji	mé, moje	mé, moje	má, moje
6.	mém	mých	mé, mojí	mých	mém	mých
7.	mým	mými	mou, mojí	mými	mým	mými

Skloňování zájmen ukazovacích

	Rod mužský		Rod ženský		Rod střední	
	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.
1.	ten	ti, ty	ta	ty	to	ta
2.	toho	těch	té	těch	toho	těch
3.	tomu	těm	té	těm	tomu	těm
4.	toho, ten	ty	tu	ty	to	ta
6.	tom	těch	té	těch	tom	těch
7.	tím	těmi	tou	těmi	tím	těmi

Skloňování vztažných zájmen

	Rod mužský		Rod ženský		Rod střední	
	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.
1.	jenž	již, jež	jež	jež	jež	jež
2.	jehož	jichž	jíž	jichž	jehož	jichž
3.	jemuž	jimž	jíž	jimž	jemuž	jimž
4.	jehož, jejž	jež	již	jež	jež	jež
6.	o němž	o nichž	o níž	o nichž	o němž	o nichž
7.	jímž	jímž	jíž	jimiž	jímž	jimiž

Skloňování neurčitých zájmen

	Rod mužský		Rod ženský		Rod střední	
	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.	Č. jedn.	Č. množ.
1.	všechn	všichni, všechny	všechna	všechny	všechno, vše	všechna
2.	všeho	všech	vší	všech	všeho	všech
3.	všemu	všem	vší	všem	všemu	všem
4.	všechn	všechny	všechnu, vši	všechny	všechno, vše	všechna
6.	o všem	o všech	o vší	o všech	o všem	o všech
7.	vším	všemi	vší	všemi	vším	všemi

Odůvodňování

- **ona** – ji/ni, jí/ní → vidím **ji** (**TU**), povídá se o ní (**TĚ**)
- **já** – mně, mě → beze **mě** (**TEBE**), ke **mně** (**TOBĚ**)
- **naš, váš** – naši/vaši, naší, vaší → pro naši školu (**TU**), bez vaší školy (**TĚ**), naši přátelé (**TI**), s vaším dovolením (**TÍM**), k našim dětem (**TĚM**)

Rozlišujeme **sebou** a **s sebou** – př. Ryba **sebou** stále házela. Vzal nás **s sebou** na výlet.

Zájmena

1. Opiš věty. Vyhledej ve větách zájmena, napiš nad ně trojku (3), urči jejich druh (O, P, U, T, V, N, Z).

- a) To není moc pěkné. Vy nerozumíte česky? Ten to udělal dobře. To je ta správná věc! Ona nebude souhlasit. Ta žárovka praskla dnes večer. Kdo nám tady křičí? Ty jsi rozbil zrcadlo. Ono je to vlastně snadné. Kdo má ta zájmena pořád hledat? (15)
- b) Tahle tvoje svačina byla nejlepší. Dejte mi s tím pokoj. Já o tom nevím. Ty mne moc nezlob. Vy k nám nepřijedete? Co je to za kluka? Copak nám to nesete? Kdo to rozbil? Ono to není těžké. My už jsme to viděli. (20)
- c) Podej mi svou ruku. Ty jsi ale pěkné kvítko. Nelez přes ten jejich plot. Na té naší zahrádce je pěkná dřina. Vy jste mi asi dobře nerozuměl. Vraťte mi moje kalhoty. Jejich postup se mi nelíbí. Toto věděl málokdo. Nikdo ti nic neřekl? Přijel jsi k nám sám? (20)
- d) Kdo se bojí, nesmí do lesa. Ledakoho sem nepustíme. Ten, kdo chce, může přinést svého mazlíčka. Nic mu o této příhodě neříkej. My si to uděláme sami. Neviděla jsem tam žádné dítě. Nějaký člověk obcházel náš dům. Vy to nechcete? Kterého zpěváka máš nejraději? Bez mého idolu mne film nezajímá. (21)

2. Dopln tvary zájmena já (mě, mně), do závorky tvar zájmena ty (tebe, tobě). (př. mluví o mně (tobě))

- a) Podej m- tu knihu. Půjč m- svetr. Tužka m- spadla na zem. Jana m- poslala dopis. To se m- vůbec nelíbí. Podej m- ruku, abych vystoupila z auta. Stiskl m- obě ruce. Kdyby na m- hajný přišel, on by m- vzal sekeru. Prosila m-, abych to udělal. Přišel ke m- a vypůjčil si ode m- knihu.

- b) Když jsem šel z kina, potkala m-, ale nepoznala m-. Vzpomeň si na m-. Nechoď m- na oči. M- to neříkejte. Pro m- za m- si dělej, co chceš. Ten dopis patří m-. U tetičky se všechno točilo kolem m-. Beze m- ten poklad nenajdete. Ode m- se to nemohl dozvědět. Nešel bys do lékárny místo m-?
- c) Paní seděla proti m- a prohlížela si m-. Přiblížil se ke m- pes. Měřil si m- očima. Odmítli m-. Děda se na m- zlobil. Píše, že si na m- vzpomněl. Rodiče se o m- dobře starali. Viděl m- poprvé. Nic špatného o m- nemohl slyšet. Neposmívej se m-.
- d) Dědeček se na m- vždy těšil. Čekal m- na nádraží, přivítal m- a vzal m- kabelu. Cestou se m- vyptával na rodinu. Věděl o m- z mamčiných dopisů zřejmě vše. Chválil m- za pěkné vysvědčení a povzbuzoval m-. Při večeři seděl naproti m- a nabízel m- jahody, které m- nasbíral. Představil m- novým kamarádům.
- e) Podívala se na m- vyčítavě. Je to pro m- velké vyznamenání. Bolí m- hlava. Ptal se, jak se m- daří. Chtěl bych vědět, co si o m- myslí. M- zvat nebudou. Všichni m- pomáhají. Oznamil to jenom m-. Dala m- to na památku. To se m- netýká.
- f) Přijďte ke m- brzy. Kdo to o m- říkal? Ty jsi m- nepoznal? Přijmi ode m- srdečný pozdrav. Ta událost m- mrzí. M- to už nebolí. Byl ke m- vždy upřímný. M- se nikdo nezeptal. Záleží ti na m-? Na m- si už nikdo nevzpomněl.
- g) M- se ta kniha velice líbila. M- tato věc nepřekvapila. M- to nevadí. Nechoď tam beze m-. Dívej se na m-. Pes se m- bál. M- se tam příliš nelíbilo. Posadte se vedle m-. Víš, co m- trápí? Nevím, zda m- to říkáš upřímně.
- h) M- to vyhovuje. Beze m- je bezradný. Navštívil m- a přinesl m- knihu. Na m- se spolehni. Sedla si přede m-. Ty si m- nepřej! Pustíš m- tam? Byla v tom sporu při m-. To je o m- známé. M- se to nelíbí.

- i) O m- jí nic nepovídej. Pro m- jsi nic nepřinesl? Díval se na m-, jako by m- odněkud znal. Proč m- neodpovídáš? Udělala to za m-. Vzpomněl si na m-. Někdy se m- stýskalo. Vyprávěl m- o tom a tvářil se tajemně. Stav se pro m- odpoledne. Zapomněli na m-.
- j) Petra m- vzala do kina. Zajímá tě, jak se m- vede? Často se na m- vyptával. Přinesli to pro m-. Už si na m- vzpomínáš? Ke m- se to nedoneslo. Necháš kousek pro m-? Neříkej, že jsi m- viděl. Včera se m- na to ptal. Máš na m- zlost?

3. Doplně do neúplných zájmen i – í.

- a) za naš-m vozem, pro vaš- skupinu, k naš- velké radosti, za naš- asistence, za naš- zahradou, od vaš- omluvy, za naš- vesnici, s vaš-m kotětem, na vaš- cestě, z naš-ch záhonů
- b) s naš-m dědečkem, k naš-m stanům, přes vaš- zdrženlivost, proti naš- Kláře, na naš- učitelku, nad vaš- ohradou, s vaš-m vyslancem, za vaš- pravdu, s vaš- výhrou, i přes vaš- nechuť
- c) Co je za vaš-m domem? Počítač je v naš- pracovně. Za naš- zahradou začíná už les. V naš- studni není letos dostatek vody. Co říkáte vaš- Aničce? Bez vaš- pomoci bychom se neobešli. U naš-ch přátel se cítíme dobře. Sejdeme se u vaš- školy. Před vaš-m vchodem zastavilo auto. Vaš-m rodičům se to moc líbilo.

4. Doplně do vět tvary zájmena „ona“.

- a) Zeptej se ___ sám. Já ___ pomohu. Vzpomínám na ___ často a rád. Vypravujte mi chvíli o ____. Nerad jsem se s ___ loučil. Od ___ jsem to nečekal. Záleží mi na ____. Vrátil se k ____. Pozorovali jsme ___ dlouho. Zastavili jsme se před ___.
- b) Co na ___ tak zíráte? Dej mi s ___ pokoj. Co sis s ___ tak dlouho povídala? To bych do ___ nikdy neřekla. Nedorážej na ____. Pro ___ bych to udělal. Neposmívejte se ____, ona za to

nemůže. Ještě bych o ___ někdy rád slyšela. Kdy ___ zase uvidím? Proč jste ___ to nedovolili?

- c) Tohle ___ radši neříkejte. Běžte pro ___ a přiveďte ____. Bez ___ by tu bylo smutno. Tohle ___ přece nemůžete udělat. Moc jsme se na ___ těšili. Znali ____, ale báli se k ___ jít. Vy jste ___ ale pěkně vylekali. Snad jste se ___ nelekli? Je tam místo i pro ___? Dejte ____, prosím, svolení.

5. Doplně do vět sebou nebo s sebou.

- a) Hod' ___! Mám ___ i plavky. To se ví samo ____. Nevrt' ____. Zmítá ___ v rytmu hudby. Hodil ___ na postel. Vezmu ji ____. Vzal si ___ psa. Krokodýla si ___ do vany nevzal. Všichni ___ trhli.
- b) Nebyl spokojen sám ____. Nesli ___ všechnen majetek. Koho to ___ vede? Trochu ___ hni. Máš ___ jídlo? Neberte ho ____, prosím. Děti ___ vrtěly. Honza si vzal ___ psy. Děti ___ prudce trhly. Nevrt' ___.

ČÍSLOVKY

- Vyjadřují počet, množství, pořadí.
- Patří mezi slova ohebná → skloňují se.

Druhy:

1. **URČITÉ** (označují určitý počet, lze vyjádřit číslicí – pět - 5)
NEURČITÉ (nevyjadřují přesný počet, nelze je vyjádřit číslicí – několik)
2. **ZÁKLADNÍ, ŘADOVÉ, DRUHOVÉ, NÁSOBNÉ**

DRUH	PTÁME SE	URČITÁ	NEURČITÁ
ZÁKLADNÍ	Kolik?	pět	několik
ŘADOVÉ	Kolikátý?	pátý	několikátý
DRUHOVÉ	Kolikery?	patery	několikery
NÁSOBNÉ	Kolikrát? Kolikánásobný?	pětkrát pětinásobný	několikrát několikanásobný

PSANÍ ČÍSLOVEK ZÁKLADNÍCH A ŘADOVÝCH ČÍSLICÍ

Za **řadovou** číslovkou vyjádřenou číslem **napíšeme tečku!**

- 5. duben (kolikátý duben?)
- Karel IV. (kolikátý Karel?)

Za číslovkou **základní** vyjádřenou číslem **nepíšeme tečku!**

- 4 banány (kolik banánů?)

Za letopočtem tečku nepíšeme!

!!!! 10. strana x strana 10

!!!! 1. kapitola x kapitola 1

!!!! 15. cvičení x cvičení 15

SKLOŇOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH ČÍSLOVEK

ČÍSLO JEDNOTNÉ	ROD MUŽSKÝ	ROD ŽENSKÝ	ROD STŘEDNÍ
1. PÁD	jeden (ten)	jedna (ta)	jedno (to)
2. PÁD	jednoho	jedné	jednoho
3. PÁD	jednomu	jedné	jednomu
4. PÁD	jednoho/jeden	jednu	jedno
6. PÁD	jednom	jedné	jednom
7. PÁD	jedním	jednou	jedním

ČÍSLO JEDNOTNÉ	ROD MUŽSKÝ	ROD ŽENSKÝ	ROD STŘEDNÍ
1. PÁD	jedni (ti), jedny (ty)	jedny (ty)	jedna (ta)
2. PÁD	jedněch	jedněch	jedněch
3. PÁD	jedněm	jedněm	jedněm
4. PÁD	jedny	jedny	jedna
6. PÁD	jedněch	jedněch	jedněch
7. PÁD	jedněmi	jedněmi	jedněmi

	ROD MUŽSKÝ	ROD ŽENSKÝ	ROD STŘEDNÍ
1. PÁD	dva, oba (muži)	dvě, obě (ruce)	dvě, obě (auta)
2. PÁD	dvou, obou (mužů)	dvou, obou (rukou)	dvou, obou (aut)
3. PÁD	dvěma, oběma (mužům)	dvěma, oběma (rukám)	dvěma, oběma (autům)
4. PÁD	dva, oba (muže)	dvě, obě (ruce)	dvě, obě (auta)
6. PÁD	dvou, obou (mužích)	dvou, obou (rukou)	dvou, obou (autech)
7. PÁD	dvěma, oběma (muži)	dvěma, oběma (rukama)	dvěma, oběma (auty)

	TŘI	ČTYŘI	PĚT	NĚKOLIK
1. PÁD	tři	čtyři	pět	několik
2. PÁD	tří, třech	čtyř, čtyřech	pěti	několika
3. PÁD	třem	čtyřem	pěti	několika
4. PÁD	tři	čtyři	pět	několik
6. PÁD	třech	čtyřech	pěti	několika
7. PÁD	třemi	čtyřmi	pěti	několika

Pozor!

Dvacet chlapců, dvacet jeden chlapec, dvacet dva chlapci, dvacet tři chlapci, dvacet čtyři chlapci, dvacet pět chlapců, dvacet šest chlapců, dvacet sedm chlapců, dvacet osm chlapců, dvacet devět chlapců

Číslovky

1. Urči číslovky určité a neurčité, druh číslovek. Použij značky: U = určité, N = neurčité, Z = základní, Ř = řadové, D = druhové, Ná = násobné. (př. dva – U, Z, několikátý = N, Ř).

- a) devět, patnáct, desátý, několik, dvojí, paterý, třikrát, několikátý, pět, čtyřnásobný, několikerý, mnoho, několikrát, dvacátý, sedmnáct, málo, stý, tisíckrát, padesát, několikanásobný
- b) šest, troje, devatenáctý, milion, sto, dvojnásobný, jedna, první, šestkrát, dva, dvacet, milion, osm, sedmý, sedmery, třicet, šestnáctý, tři, třikrát, tolik
- c) troje, dvaadvacátý, trojí, třikrát, trojnásobný, tři, několik, mnoho, mnohokrát, padesát pět, několikery, několikrát, kolikery, desátý, desetkrát, desatero, osm, osmý, osmnáctý, dvacet jedna
- d) šestapadesátý, dvě stě, několikanásobný, mockrát, šestý, čtverý, šestadvacetkrát, troje, pětinásobná, několikátý, dvanáct, nesčíslněkrát, padesát osm, milionkrát, sedmnáctý, tolikrát, deset, jednou, trojnásobný, sto dvacet, patnáctý
- e) sedmero, dvanáctkrát, třináct, málo, čtvero, pět, miliarda, osmnáct, osm, dvojí, patero, několikrát, dvakrát, první, devět, jeden, mnoho, dvoje, stery, stonásobný
- f) osm, pátý, dvakrát, devět, troje, několikátý, šestery, kolik, pěťadvacátý, osmdesát, paterý, mnoho, čtyřnásobný, padesátý, dvojí, tisící, mnohokrát, nesčíslněkrát, milióntá

2. Podtrhni v textu číslovky, nadepiš nad ně druh (U – N, Z – Ř – D – Ná)

- a) Objednáte si jeden pohár, nebo rovnou dva? Byla to dnes již několikátá otázka. To už máš dnes patnáctý banán! Do školy přišlo málo dětí. Dali jsme si po dvou limonádách. Půjčila jsem si několik časopisů. Koupili jsme auto za sedm set tisíc korun.

Děti měly v úkolu mnoho chyb. Tolik výmluv jsem už dlouho neslyšel. (10)

- b) Mnohokrát jsem vás zvala na návštěvu. Úkol lze vyřešit několikerým způsobem. Mezi kanceláří a trezorem byly troje dveře. Musím ti to opakovat pětkrát? V šesti letech jdeme do první třídy. Několik chlapců zachránilo deset kuřat před utonutím. Vydala se na nákup se čtyřmi taškami. Nad třetím soupeřem zvítězil. (10)

3. Přepiš věty. Za číslovkami řadovými doplň tečky.

- a) Jsem rád, že jsem opět nezůstal žákem 7 ročníku. Tužil jsem, že 1 září 1995 v 8 hodin, když mě poprvé dovedli do školy, skončilo mé bezstarostné dětství. Denně vypiju 2 litry tekutin. Po 5 vyučovací hodině už jen stěží přemáhám hlad. Bydlíme v 8 patře, a tak denně musíme zdolat 206 schodů. Naši hokejisté vstřelili 1 branku až v 11 minutě 2 třetiny.
- b) Nalistujte si stránku 523, 1 odstavec 4 kapitoly 4 svazku mých skromných přednášek. Přesně na 56 stránce mě ta humorná kniha o škole přestala bavit. Vy jste se, paní, opravdu nenarodila v 1 polovině 20 století? Zatím jsem stihla přečíst jenom 3 kapitoly. Snědl jsem naráz 35 banánů. Na lehkootletické soutěži 3 chlapci obsadili všechna 1 místa.
- c) 1 září 1939 začala 2 světová válka. Od 17 listopadu 1939 byly české vysoké školy uzavřeny až do konce 2 světové války. Na mistrovství světa v ledním hokeji jsme obsadili 1 místo. Václav IV, syn Karla IV, dokončil stavbu nového kamenného mostu. Urči 4 pád u podstatného jména pes. Ve 2 patře se nachází byt číslo 5, ve kterém bydlí 2 rodiny.
- d) Četli jsme básničku na 31 straně. Jsem 158 cm vysoká. Mám 2 bratry a 3 sestry. 3 sestra je modelka. Jindřich IV byl císařem Svaté říše římské. Napoleon I Bonaparte byl francouzský císař a vojevůdce. 30 dubna mi bude 15 let. Ze 12 strany opište 4

úkol. V 7 minutě jsme dali 2 branky. Propast Macocha je 138 m hluboká.

- e) Film začali promítat 10 minut po 20 hodině. Přáli jsme dědečkovi k 80 narozeninám. Po 7 vyučovací hodině jsem unavena. Cvičení je na straně 62 v učebnici. Na výlet pojede 22 žáků. Vlak odjíždí v 9 hodin. Zahájení soutěže je ve 14 hodin, vyhlášení výsledků bude po 16 hodině. Pracovní sešit má 56 stránek. Bydlím ve 3 poschodí.
- f) V 1 díle v kapitole 46 se na straně 200 dočteme, jak husité zvítězili nad nepřitelem. Základnu Džoserovy pyramidy tvoří obdélník 125 krát 115 metrů, vysoká je asi 60 metrů a její stáří odhadují archeologové na 4700 až 4800 let. Vlak měl přijet přesně v 11 hodin 44 minut, ale měl 380 minut zpoždění. Požár vypukl v 5 patře. K obědu si dávám 10 knedlíků.
- g) Po 3 hodinách běhu jsem upadl do příkopu. Bydlíme v Praze 4, ale do centra jedeme minimálně 30 minut. První gól padl až v 11 minutě 2 poločasu. Narodil jsem se 7 prosince, přesto si toho z 1 Vánoc moc nepamatuju. Tento dopis byl datován 18 prosince 2005, ale došel až 2 ledna 2006. Podívejte se na 21 stránku.
- h) Představení začíná v 19 hodin a končí určitě před 21 hodinou. Na straně 21 máte uvedeno vysvětlení. Bydlím ve Španělské ulici číslo 12 ve 4 poschodí. Stiskněte prosím 2 tlačítko shora. 1000 návštěvník výstavy dostal dárek. Vyučování začíná v 8 hodin a končí ve 13 hodin. Sbírky Rudolfa II, shromážděné na konci 16 a na začátku 17 století, patřily k největším v Evropě.
- i) Žijeme ve 21 století, ale významné vynálezy byly objeveny ve 20 století. Opiš 6 cvičení na straně 18 v učebnici. Podtrhni 2 a 3 řádek ve cvičení 7 na 17 straně. 9 března jsme oslavili 10 výročí založení filmového festivalu. Docházka 1 stupně ZŠ je ukončena 5 třídou, docházka 2 stupně je ukončena 9 třídou. Snídáme vždy v 7 hodin a obědváme obvykle po 12 hodině. Syslí samice je pyšná na 3 mláďata.

j) Přečtěte si 5 kapitolu, která začíná uprostřed 52 strany a končí na straně 54 dole. Výtvarný kroužek je ve středu od 14 hodin a končí o 16 hodině. 3 návštěvníci se posadili do 7 řady. Žáci 6 a 8 ročníku jeli na výlet. Ve 3 obchodech ocenili 1000 návštěvníka. Kolem 2 domů pobíhali 3 psi. Závodu se účastnilo 100 závodníků, z nichž 6 závod nedokončilo. Ve 3 domech není výtah, ve 4 domě výtah nefunguje.

4. Doplněte do vět správný tvar číslovek v závorce.

- a) Zvedni činku (obě) rukama. Večeřovi mají (dva) syny. Deset děleno (dvě) je pět. S (oba) chlapci chodím do školy. Podívej se na mě (obě) očima. Artista umí chodit po (obě) rukou. Budu ti vyprávět pohádku o (dvě) kůzlátkách. Zapři se (obě) nohama. Po (obě) stranách silnice rostly vysoké topoly. Na (oba) březích rostlo rákosí.
- b) Neumí počítat ani do (dva). Děti postavily (dva) sněhuláky. Výsledek vyděl (dva). Sleva byla poskytnuta (dva) žákům. Vrať se do (dvě) hodin. Ovoce jsem rozdělil do (dva) košíků. Konala se soutěž mezi (dvě) městy. Ve (dvě) místnostech se netopilo. Přišel domů bez (obě) bot. Jsem vzhůru už od (dvě) hodin.
- c) Hráli jsme si s (obě) malými dětmi. Vyslechli jsme příběh o (dva) nerozlučných kamarádech. Stůj pevně na (obě) nohách. Po chvíli přijedete ke (dva) mohutným stromům. Bez (obě) aut se naše firma neobejde. Dívka cvičila se (dvě) kuželi. Na (obě) stranách řeky byl sráz. Jeden je za osmnáct, druhý bez (dva) za dvacet. Se (dva) bolavými zuby musel k zubaři. Princ zápasil se (dva) draky.
- d) Tonoucí se držel záchranáře (obě) rukama. Čtyři děleno (dvě) rovná se dvě. Četli jsme pohádku o (dva) skřítcích. Přišel s (obě) sestrami. V pokoji stála sedací souprava se (dvě) křesly. Zastavil se u (obě) výkladních skříní. Pomohl mu ke (dvě) vítězství. Rozesmál nás (dvě) novými anekdotami. V (oba) příkladech se nepozorný žák spletl. Stůjte vždy (obě) nohama na zemi.

5. Doplň do vět tvary číslovek (slovy), které jsou v závorkách vyjádřeny číslicí. Věty napiš.

- a) (14) děleno (2) je (7). Koupil jsem si (2) noviny a (4) časopisy. Do domu vedly (3) dveře. Stál na (2) nohách. Představení trvalo do (3) hodin. Číslo je dělitelné (2), (3), (4.) a (6). Mluvili mezi (4) očima. Na soutěž jela jen se (4) žáky. Seřadte se po (3). Princ zabil draka s (12) hlavami.
- b) Lucka chtěla (4) kopečky zmrzliny. Číslo (9) je dělitelné (3). V hale stojí kulatý stůl se (5) židlemi. V každém družstvu bylo po (10) hráčích. Knihovna má otevřeno každý den od (8) do (17) hodin. Od (2) hodin jsem nespala. Přišel jsem teprve před (3) minutami. Malý Zdeněk umí počítat do (4). Potkali jsme se po (7) letech. Majka si koupila (3) nové šaty.
- c) Vrať se do (5) hodin. Ovoce jsem rozdělila do (2) košíků. Soutěž se konala mezi (2) městy a (4) vesnicemi. Ve (3) místnostech se netopilo. Babičce bude (65) let. Vybarvil výkres (4) barevnými pastelkami. Odpočívali jsme pod (3) štíhlými jedlemi. K vysněnému cíli jsme dorazili po (4) hodinách. Vystrašené děti se lekly (3) blesků. Se svými (4) vyviklanými zuby musí jít k zubaři.
- d) Babička zemřela před (7) lety. Navštívil třídu s (24) žáky. V závodě skončil jako (1.) z (8). V následujících (3) letech se měl dobře. Po (9) hodinách spánku se cítil skvěle. Bydlím v bytě se (4) místnostmi. V (15) letech jsem opustil základní školu. K (10) zájemcům přibylo dalších (6). Ve (2) se to lépe táhne. Všechny slepice spaly na bidýlkách i se (3) bílými kohouty.
- e) Rozhodni se mezi (2) možnostmi. Chlubil se (4) pochvalami. Projížděli jsme údolím mezi (2) horami. Objevili jsme výběh se (4) kobylymi a (2) mulami. Vybral si ze (3) nabízených sýrů. Ke (4) příkladům se vrátíme zítra. Se (2) příklady jsme si nevěděli rady. Mužstvo nastoupí se (3) náhradníky. V (5) případech došlo k chybám. Na výlet jsme jeli bez (7) nemocných spolužáků.

SLOVESA

Jsou slova, která říkají, co osoby, zvířata a věci dělají nebo co se s nimi děje.

INFINITIV

Je neurčitý tvar slovesa, končí na **t, ti, ci** (pracovat, čísti, moci)

U sloves určujeme:

OSOBU (1., 2., 3.)

ČÍSLO (jednotné, množné)

ČÍSLO JEDNOTNÉ		ČÍSLO MNOŽNÉ	
OSOBA		OSOBA	
1. JÁ	čtu	1. MY	čteme
2. TY	čteš	2. VY	čtete
3. ON, ONA, ONO	čte	3. ONI, ONY, ONA	čtou

ČAS (minulý, přítomný, budoucí)

	MINULÝ	PŘÍTOMNÝ	BUDOUCÍ SLOŽENÝ	BUDOUCÍ JEDNODUCHÝ
1.	četl jsem	čtu	budu číst	přečtu
2.	četl jsi	čteš	budeš číst	přečteš
3.	četl	čte	bude číst	přečte
1.	četli jsme	čteme	budeme číst	přečteme
2.	četli jste	čtete	budete číst	přečtete
3.	četli	čtou	budou číst	přečtou

MINULÝ ČAS (děj už proběhl)

= příčestí minulé zakončené na -l, -li, -la, -lo, -ly + sloveso být v přítomném čase.

PŘÍTOMNÝ ČAS (děj právě teď probíhá)

V koncovce je **vždy í!** (prosí, koupí, ...)

BUDOUČÍ ČAS (děj teprve proběhne)

Složený = sloveso BÝT v budoucím čase + infinitiv slovesa (budu psát).

Jednoduchý = přítomný čas slovesa + předpona (přepíšu).

ZPŮSOB

OZNAMOVACÍ (děj v přítomném, minulém a budoucím čase)

- Čte, četl, bude číst

ROZKAZOVACÍ (vyjadřuje výzvu, pokyn, rozkaz)

- Čti, čtěme, čtěte

PODMIŇOVACÍ (vyjadřuje přání, podmínku, nejistotu...)

- přítomný - četl/a bych
- minulý - byl bych četl, byl bych býval četl (byla bych četla, byla bych bývala četla)

Čas určujeme pouze u způsobu oznamovacího!

NEPRAVIDELNÁ SLOVESA

BÝT, NEBÝT			
	MINULÝ ČAS	PŘÍTOMNÝ ČAS	BUDOUCÍ ČAS
1.	byl(a) jsem, nebyl(a) jsem	jsem, nejsem	budu, nebudu
2.	byl(a) jsi, nebyl(a) jsi	jsi, nejsi	budeš, nebudeš
3.	byl(a), nebyl(a)	je, není	bude, nebude
1.	byli jsme, nebyli jsme	jsme, nejsme	budeme, nebudeme
2.	byli jste, nebyli jste	jste, nejste	budete, nebudete
3.	byli, nebyli	jsou, nejsou	budou, nebudou

MÍT, NEMÍT			
	MINULÝ ČAS	PŘÍTOMNÝ ČAS	BUDOUCÍ ČAS
1.	měl(a) jsem, neměl(a) jsem	mám, nemám	budu, nebudu mít
2.	měl(a) jsi, neměl(a) jsi	máš, nemáš	budeš, nebudeš mít
3.	měl(a), neměl(a)	má, nemá	bude, nebude mít
1.	měli jsme, neměli jsme	máme, nemáme	budeme, nebudeme mít
2.	měli jste, neměli jste	máte, nemáte	budete, nebudete mít
3.	měli, neměli	mají, nemají	budou, nebudou mít

Slovesa

1. Slovesa v závorkách převed' do správného tvaru. Nad sloveso napiš jeho osobu a číslo. 3., j.

(př. Maminka (péct) dort. Maminka peče dort.)

- a) Já (kreslit) výkres. Lenka (chodit) do 5. třídy. Rodiče (vítat) svoje děti. Babička (válet) těsto). My (krmit) ptáčky. Děti, (umět) to? Petře, (spát)? Fotbalisti (kopat) do míče. Já (učit se) násobilku. Vy (okopat) zahrádku?
- b) My (tancovat) na plese. Petr (psát) domácí úkol. Ty (napsat) mi dopis? Já (hrát) vybíjenou. Vy (starat se) o zvířátka? Žáci (počítat) příklady. Švadlena (zašívát) ponožky. Zahradníci (zalévat) květiny. Já (obědvat) v jídelně. My (spát) ve stanu.
- c) Míša (hrát) divadlo. My (smát se) šaškovi. Vy (krájet) cibuli. Medvěd (lízat) med. Auta (jet) po silnici. Ty (koupit si) nové kolo? Já (číst) pohádkovou knížku. Zubař mi (vytrhnout) zub. Včely (sbírat) sladké šťávy. My (plavat) v bazénu.
- d) Zemědělci (sklízet) obilí. Pes (štěkat) na Vaška. Miminko (plakat) v kočárku. Já (navlékat) korálky. My (umýt) nádobí. Ty (postavit) sněhuláka? Vy (lyžovat) na horách. My (jít) do divadla. Kočka (pít) mléko.

2. Urči osobu a číslo u sloves. (př. pláču - 1., j.)

- a) volám, běžíte, posloucháte, čteme, krájíš, zakopne, pijí, telefonuješ, vaříme, toulám se
- b) chválíme, krmíš, spíte, umíme, chodím, čistíte, hlídáš, opakuje, uvařím, odpovídají
- c) čaruješ, odjede, sledujeme, chcete, pracuji, studují, maluje, zpívají, recituješ, cvičíme
- d) opaluješ se, odpovídají, kreslíte, fouká, zametám, píšeme, hlásíte, zatopíš, překvapím, vyjedou
- e) zvedne, protahuješ, letíme, kropím, vytahujeme, pijí, dívám se, zamykáme, odlamuje, chodíte

3. Sloveso v infinitivu převed' do daného tvaru. (př. mluvit - 2. os., č. j. - mluvíš)

- a) křičet - 2. os., č. j., učit se - 1. os., č. j., smažit - 2. os., č. mn., běhat - 1. os., č. mn., plavat - 3. os., č. j., sbírat - 3. os., č. mn., sázet - 1. os., č. j., opalovat se - 2. os., č. j., hledat - 3. os., č. mn., psát - 3. os., č. j.
- b) říkat - 1. os., č. j., vidět - 2. os., č. j., usnout - 2. os., č. mn., kupovat - 3. os., č. mn., prodávat - 1. os., č. j., řezat - 3. os., č. j., uklízet - 2. os., č. mn., prát - 1. os., č. mn., česat - 3. os., č. j., pást - 3. os., č. mn.
- c) spát - 2. os., č. mn., myslet - 1. os., č. j., skákat - 1. os., č. mn., ležet - 2. os., č. mn., slíbit - 2. os., č. j., smát se - 3. os., č. j., sloužit - 1. os., č. mn., platit - 1. os., č. j., stříhat - 3. os., č. mn., zívát - 3. os., č. j.
- d) dýchat - 3. os., č. j., topit se - 1. os., č. j., přečíst - 1. os., č. mn., závodit - 2. os., č. j., vrátit se - 2. os., č. j., nést - 3. os., č. mn., kopat - 1. os., č. mn., pískat - 1. os., č. j., topit - 2. os., č. mn., léčit - 1. os., č. mn.

4. Vyčasuj slovesa v čase přítomném, minulém a budoucím.

- a) učit se, vědět, myslit
b) vozit, stavět, chválit
c) mluvit, chlubit se, zdravít
d) platit, nosit, psát
e) malovat, rýsovat, spát

5. U daných sloves urči osobu, číslo a čas, pak napiš sloveso v ostatních časech. (př. bavím se - 1., j., přít. - bavit jsem se - min., budu se bavit - bud.)

- a) dělám, čte, bude zpívat, psal jsem, zdobíme se
b) tancuje, řídil, klepeš se, kreslíme, krmím
c) chodíte, střílíme, hladím, odpovídají, pil jsi

- d) trhal jsem, budeš jíst, bude se opalovat, voláme, budete se smát
e) budou běhat, počítáte, vesluješ, slíbili jsme, zpívám

6. Urči osobu, číslo, čas a infinitiv u těchto sloves. (př. vařili jsme - 1., mn., min., vařit)

- a) pomáhám, upadla, zvítězil, maluješ, napila se, hrabeme, budu utíkat, zamkneš, hraje, vyskočím
b) zazvoní, vítají, uplynul, vykopeš, řeže, vaříš, budu uklízet, pláče, čtete, pečeme
c) vlečeš, kvetly, budeme péci, zalyžujeme si, mazali jsme, zametli jste, zpívám, přesadili jsme, učíš se, vytrhneme
d) prozradili, myli jsme se, vybrala si, češe se, opsali si, houpe se, koupil si, raduješ se, ztratili jste se, přečtu si
e) bude se točit, myslím si, mazlíš se, budete se koupat, hrajeme si, strojíte se, zpívám si, prosila jsi, budeš si malovat, honili se
f) vymýšlím si, třpytilo se, stěžujeme si, budu si psát, připravili jste se, otáčím, pískáš si, zapískáte, uzdravuje se, bude se smát
g) tančíme, stydíš se, dívali jsme se, zvykáme si, četl, hráli jsme, malujeme, trápili se, červenám, zlobili jste
h) bude se točit, plete, hádají se, čistili jsme, peru, vypereme, koupil jsi, uzdravil jsem se, zazpíváme, píše
i) pracuješ, budu vařit, připravili jsme, rozmysleli si, píchla jsem se, budeme se učit, prosil, váleli jste se, hraješ, беру

7. Převeď infinitiv slovesa do daného tvaru. (př. krmit - 3. os., č. mn., čas bud. - budou krmit)

- a) číst - 1. os., č. mn., čas min., psát - 2. os., č. j., čas bud., bojovat - 3. os., č. j., čas přít., pomáhat - 3. os., č. mn., čas bud., dělat - 2. os., č. j., čas přít., zvítězit - 1. os., č. j., čas min., malovat - 2. os., č. mn., čas min., pít - 3. os., č. j., čas přít., sáňkovat - 1. os., č. j., čas bud., ptát se - 2. os., č. mn., čas min.

- b) líbit se - 2. os., č. mn., čas přít., běhat - 3. os., č. j., čas bud., křičet - 1. os., č. j., čas min., kvést - 3. os., č. mn., čas přít., letět - 1. os., č. mn., čas min., dívat se - 2. os., č. mn., čas přít., volat - 3. os., č. mn., čas bud., nosit - 2. os., č. j., čas bud., vyskočit - 1. os., č. j., čas bud., koupit - 3. os., č. j., čas min.
- c) skákat - 1. os., č. j., čas přít., sázet - 2. os., č. mn., čas min., pít - 3. os., č. j., čas bud., klečet - 2. os., č. j., čas přít., dohonit - 1. os., č. mn., čas bud., vábit - 3. os., č. mn., čas min., mluvit - 2. os., č. mn., čas přít., zahřát - 1. os., č. j., čas bud., blýskat se - 3. os., č. j., čas přít., zvítězit - 2. os., č. j., čas bud.

8. Doplň tvary slovesa být. (Utíkal (1. os. č. j.) domů. - Utíkal jsem domů.)

- a) Našli (2. os., č. mn.) houby? Já ____ šel do školy. Ty ____ nám tu scházel. To (1. os., č. mn.) se nasmáli. Komu (2. os., č. j.) předal tu tašku? Přijel (1. os., č. j.) prvním ranním vlakem. Posnídali (2. os., č. mn.) s nimi? Vyprávěl (2. os., č. j.) jim o svém zážitku? Četli (2. os., č. mn.) tu knihu? Zaplaval (1. os., č. j.) si v novém bazénu.
- b) Osladil (1. os., č. j.) si čaj. Jedli (1. os., č. mn.) dobrý oběd. Bruslili (2. os., č. mn.) na kluzišti? Napil (1. os., č. j.) se mléka. Vzpomínali (1. os., č. mn.) na výlet. Pomáhal (1. os., č. j.) umývat nádobí. Poradili (2. os., č. mn.) se? Ty ____ onemocněl. Chlubili (2. os., č. mn.) se cizím peřím. Odjeli (1. os., č. mn.) na dovolenou.
- c) Přišel (1. os., č. j.) pozdě. Naše hory (3. os., č. mn.) krásné. Komu (2. os., č. j.) půjčil kolo? Našli (2. os., č. mn.) tu knihu? Martin (3. os., č. j.) dobrý kamarád. Ve třídě (2. os., č. mn.) nechali nepořádek. To (1. os., č. mn.) od vás nečekali. Já ____ nechtěl zaspát. Ve třídě (3. os., č. mn.) všechny děti. Zaléval (1. os., č. j.) květiny.

9. Doplň tvary slovesa mít. (Zítřa (mít - 2. os., č. j.) svátek. = Zítřa máš svátek.)

- a) (Mít - 2. os., č. j., č. přít.) hlad? (Mít - 1. os., č. j., č. přít.) hodně úkolů. (Mít - 2. os., č. mn., č. přít.) pěkné auto. (Mít - 3. os., č. j., č. přít.) velké štěstí. (Mít - 1. os., č. mn., č. přít.) mnoho společného. (Mít - 3. os., č. mn., čas přít.) hodně volného času. (Mít - 1. os., č. j., čas min.) angínu a ležela jsem v posteli. (Mít - 1. os., č. mn., č. min.) vzácnou návštěvu. (Mít - 3. os., č. j., čas min.) velký strach. (Mít - 2. os., č. mn., čas min.) už prázdniny?

10. Změň zákazy v příkazy. Napiš je ve 2. os., č. j., v 1. os., č. mn., ve 2. os., č. mn. (Nelyžuj! - Lyžuj! Lyžujme! Lyžujte!)

- a) Neházej míčem! Nedrž mě! Neuč se! Nemluv na mě! Neber si to! Nesnaž se! Nespíchej! Nesměj se! Nechoď ven! Nespi!

11. Urči osobu, číslo, čas, způsob u sloves (čas urči pouze u způsobu oznamovacího!)

- a) rozdávám, běž, vyrostli bychom, přepíšeš, usnuli, máme, byl bych hrabal, byli jste, tancujte, zpívala by
b) přáli bychom si, skládáš, podal bys, ozývalo se, usni, vyrazila jsem, vraťte se, doručili by, byla bych spala, zazpíváme
c) viděla bych, navštívíme, budou měnit, přečetl by, odjeli jste, hraješ si, byl by počkal, utíkejme, zkusíme, usměj se
d) napíšeš, odkryli jsme, prodával bys, vykoupala se, zameť, zhasněte, byla bych se dívala, objímá se, vstávejte, bude létat

12. Doplň do vět tvary podmiňovacího způsobu.

- a) Rád (1. os., č. j.) __ hrála divadlo. Koupili (2. os., č. mn.) __ si psa? Mohli (1. os., č. mn.) __ přijet na prázdniny? Podal (2. os., č. j.) __ mi cukr? Potěšil (3. os., č. j.) __ mne malý dárek. Měli (1. os., č. mn.) __ si pospíšit. Chtěla (1. os., č. j.) __ jet k moři. Vypral (3. os., č. j.) __ prášek tu skvrnu? Zamávali (3. os., č. mn.) __ nám.

PŘEDLOŽKY

- Neohebný slovní druh (nedá se skloňovat ani časovat).
- Stojí před jménem, mění jeho tvar (pád).
- Stojí před slovními druhy, které se skloňují:
 - podstatná jména - za školou,
 - přídavná jména - na červené,
 - zájmena - přede mnou,
 - číslovky - bez čtyř
- **Píší se zvlášť!**

nad, pod, při, u, s, se, z, za, ze, k, ke, o, od, ob, v, před, bez, po, ...

s, se - pojí se se 7. pádem (se školou, s máslem - s kým, čím?)

z, ze - pojí se se 2. pádem (ze školy, z másla - z koho, čeho?)

STAVBA SLOVA

PŘEDPONA - KOŘEN - PŘÍPONA - KONCOVKA

pod	hrad	-	í	(podhradí)
-	let	adl	o	(letadlo)
vy	mysl	et	-	(vymyslet)

Kořen = společná část příbuzných slov.

Předpona = část slova před kořenem, píše se dohromady.

Přípona = část slova za kořenem.

Koncovka - mění se (skloňováním, časováním).

Předložky

1. Napiš správný tvar podstatného jména s předložkou (př. - na (louka) = na louce)

- a) na (podlaha), k (máma), přes (řeka), pod (peřina), nad (květina), bez (košík), po (jídlo), s (motýl), ze (strach), u (Hana)
b) na (zahrada), pod (křeslo), s (tužka), nad (voda), v (kniha), za (dům), před (auto), u (strom), od (tatínek), ke (škola)

2. Doplň do vět správnou předložku.

- a) Podívej se ___ přírody. ___ lampou létají můry. Chodíme ___ pěšině. Půjdem ___ houby. Houby dáme ___ košíku.
b) ___ stromem letí letadlo. Přivoním si ___ růži. Jehně běhá ___ ovečkou. Schováme se ___ peřinu. ___ škole je legrace.
c) ___ papíře je kaňka. Spíme ___ stanem. Stavím se ___ kamaráda. ___ váze je kopretina. Půjdu ___ lesa.

3. K předložkám doplň vhodná podstatná jména. (př.: po ___ = po poli).

přes ___, v ___, o ___, ke ___, u ___, za ___, na ___, ze ___, pod ___, bez __

4. Napiš podstatné jméno strom s uvedenými předložkami (se ___ = se stromem).

nad ___, na ___, u ___, ve ___, pod ___, před ___, za ___, do ___, ze ___, ve ___

5. Doplň předložku s, se, z, ze. Pak podtrhni v textu všechny předložky.

- a) Na pláži stavěli tatínkové ___ dětmi hrady ___ písku. ___ takovými nápady na mě nechod'. Maminka má ráda ozdobné předměty ___ lýka a ___ slámy. Nevím, nevím, komu ___ vás mám věřit.

Viděl jsi film Hrátky __ čertem? Jen hezky __ pravdou ven. Chodí spát __ slepicemi. Vyvedlo ji to __ míry.

- b) Říká se, že __ jídlem roste chuť. To byla rána jako __ děla. Nedělej si __ nás dobrý den. Už jste zase přišli __ křížkem po funuse. Vraceli jsme se __ pole. Vytáhni ruce __ kapes. Vítr foukal __ hor. Do pokoje vnikl hluk __ ulice. Obracel se __ boku na bok. Odešel __ své vůle.
- c) Děti si hrály __ míčem a běhaly __ místa na místo. Petr __ Pavlem nám zmizeli __ očí. Přišel __ kloboukem na hlavě. __ rány se řinula krev. Učinil jsem toto rozhodnutí __ vlastní vůle. Vrátili se __ výletu __ Krkonoš. __ poctivostí nejdál dojdeš.
- d) Veverka skákala __ větve na větev, __ stromu na strom. Úroda byla svezena __ polí a __ luk. __ tohoto mraku nebude pršet. Lidé přicházeli __ různými návrhy. Šel __ psem na procházku. Spatřili jsme krásné výrobky __ kovu, __ dřeva i __ skla.
- e) Slyšeli jsme výstřely __ pušek. Sejde __ očí, sejde __ mysli. Vyhovíme vám __ radostí. Přeji vám vše nejlepší __ celého srdce. Nemocný se probral __ narkózy. Když se chlapci vraceli __ hřiště, našli peněženku __ penězi. __ školy utíkám __ prázdným žaludkem do jídelny.
- f) __ očí zářila dětem radost __ úspěchů. Rychlík __ Prahy přijel __ velkým zpožděním. Pracuji __ chutí a __ výsledků mám radost. Sešli se lidé __ měst i __ venkova. Setkal jsem se __ spolužákem __ školy.

6. Do slovních spojení doplň předložku s, se, z, ze.

- a) mluvit __ spaní, loučit se __ kamarádem, návrat __ koncertu, setkat se __ pochopením, knížka __ obrázky, hrát si __ kotětem, pozdrav __ Prahy, vrátil se __ nepořízenou, vrátil se __ práce, příhoda __ prázdnin
- b) rohlík __ máslem, jdi mi __ očí, loučit se __ maminkou, mluvit __ tátou, odejít __ školy, promluvit __ kamarádem, hrdina __

románu, soucit __ nemocným, útěk __ vězení, spokojit se __ průměrem

c) výrobek __ skla, porada __ rodiči, pocházet __ venkova, radovat se __ dávků, setkat se __ přítelem, __ srdečným pozdravem, slevit __ nároků, kráčet __ dobou, __ vydatnou pomocí, zásoby __ loňska

d) __ tatínkem, __ lavice, __ šťávou, __ tužkou, __ postele, __ skříňě, __ židle, __ psem a __ kočkou, __ prázdnin

e) __ rohlíku __ máslem, __ zeleniny, __ školou, __ školy, __ práce, __ manželkou, __ domu, __ košíkem, __ ovocem

f) přijel __ letiště, přišel __ nákupem, __ kamarády, výstřižky __ časopisů, uzené __ hráškem, propadl __ matematiky, přišel __ žádostí, __ Honzou, figurka __ překližky, přistěhovalci __ Turecka

g) skořápky __ vajíček, voda __ řeky, problémy __ tloušťkou, vstal __ židle, stůl __ zásuvkami, vyšel __ cirkusu, skočil __ rozběhem, maso __ špenátem, postava __ seriálu, pracoval __ úsměvem

h) dopis __ domova, __ tašky, __ knihovny, košile __ bavlny, soutěžíme __ chlapci, cukr __ bílky, údaje __ mapy, pohádal se __ Jirkou, šel __ batohem, skříňka __ líčidly

7. Rozhodni, kdy se jedná o předponu a kdy o předložku. Slova napiš.

a) (od)letěl, (před)náška, (nad)jezd, (od)vás, (před)ložka, (od)února, (nad)střechami, (před)domem, (od)školy, (bez)brýlí, (pod)zemní, (pod)vodou, (pod)vodník, (od)pověď, (od)úst

b) (pod)patou, (pod)patek, (pod)mínka, (před)pověď, (před)domem, (před)děťmi, (bez)zboží, (bez)masý, (bez)masa, (bez)bolestný, (bez)bolesti, (od)podlahy, (od)daný, (za)prací, (za)pracovat

c) (bez)práce, (bez)pracný, (za)mořem, (zá)mořský, (před)jaří, (před)jarem, (po)vánoční, (po)Vánocích, pod(vodní),

(pod)vodou, (před)potopní, (před)potopou, (přes)pole,
(přes)polní, (pod)zemí

ZÁKLADNÍ SKLADEBNÍ DVOJICE

= základ věty (věta holá)

PODMĚT

- Vyjadřuje původce děje, nositele činnosti.
- Ptáme se: **KDO? CO? dělá?** – je vždy v 1. pádě.
- Značíme podtržením rovnou čarou.
- Je vyjádřen:
 - **podstatným jménem** (Maminka vaří.)
 - **přídavným jménem** (Raněná spadla.)
 - **zájmenem** (Já nepřijdu.)
 - **číslovkou** (Dva odešli.)

Podmět:

- **vyjádřený** – najdeme jej ve větě, je tam uveden – Pes štěká.
- **nevyjádřený** – ve větě není uveden, neznáme jej vůbec, nebo je znám z předešlé věty (Nepůjdu tam. – JÁ. Napíšeme dopis. – MY)
- **několikanásobný** – vyjádřen více slovy (Teta a strýc odjeli.)

PŘÍSUDEK

- Vyjadřuje, co podmět dělá, co se s ním děje.
- Ptáme se: **CO DĚLÁ PODMĚT?**
- Značíme podtržením vlnovkou.
- Vyjádřen:
 - **slovesem** (Pes štěká.)
 - **jménem + slovesem** (být, stát se, mít) = přísudek jmenný se sponou – Petr je šikovný. Otec je zpěvák.

Vyznačení základní skladební dvojice (ZSD):

Na zahrádce kvetou růže. Krasobruslař skočil trojitý skok.
Nepůjdeme tam. (MY)

Základní skladební dvojice

1. Podtrhni ve větě základní skladební dvojici. (př. Hráz se protrhla.)

- a) Holubi letí. Krávy se pasou. Bušíme kladivy. Bledule vykvetly. Rostou houby. Včelky létají. Lvi se plíží. Díváme se na televizi. Pastelky se polámaly. Autobusy odjely.
- b) Hvězdy svítí. Lípy kvetou. Kapky se třpytí. Obilí dozrálo. Kreslíme pastelkami. Přátelé se pobavili. Válím kouli. Krabice se rozmočila. Pařezy ztrouchnivěly. Kuřata pípají.

2. Z vět holých utvoř věty rozvité – napiš je. Podtrhni základní skladební dvojici. (př. Kuchař vaří. → Zkušený kuchař vaří oběd.)

- a) Zpěváci zpívají. Psi štěkají. Věra jedla. Ryby plavou. Květiny voní. Medvěd se najedl. Nakoupili jsme si. Čápi přiletěli. Lodka se převrátila. Spím.
- b) Veverka skáče. Ptáci zpívají. Žáby skřehotají. Vejce se rozbila. Štáva se rozlila. Kamarádi se smáli. Pomáhám. Kohout kokrhá. Babička plete. Umýváme.
- c) Padá sníh. Lidka maluje. Cizinec sleduje. Semínka vyklíčila. Zvedl se vítr. Neslyšíme. Sýrkory zobou. Mlýn klope. Hodiny odbíjejí. Čokoláda se rozplynula.

3. Podtrhni ve větách základní skladební dvojici. (př. Kadeřnice stříhá vlasy.)

- a) Růženka se píchla o trn růže. Jablůňka rostla nakřivo. Bětka rozbila umytý talíř. Bratr už tvrdě spí. Děda sází kedlubny. Prstýnek z pouti se blýská jako zlato. Kostka cukru se

rozplynula v čaji. Čas prázdnin plyne jako voda. Skupina zedníků postavila dům. Hrajeme si počítačové hry.

- b) Štěně pobíhalo po parku. Tatínek zalepil poškozený člun. Listnatým stromům opadalo listí. Na záhoně usychají karafiáty. Babička sype slepicím zrní. Z krabice se vysypala plyšová zvířátka. Řidič na mě zamával. Z vlaku vystoupili cestující. Ještě jsem neviděla ten nový film.
- c) Lence se přetrhl řetízek. Pestré kuličky se rozsypaly po podlaze. Chlapci si často hrají na indiány. Po operaci jel pacient do lázní. Bolest v zádech se často ozývá. Dozrávající třešně se červenají mezi listím. Rychlý kůň v závodě zvítězil. Zastavili jsme se u stánku s občerstvením. Na pouti se prodávají pouťová srdce. Sledujeme napínavý film.
- d) Slunce tam svítí skoro pořád. Od moře často fouká vítr. Polední slunce pálí. Lidé se schovávají do chládku. Kluci se ochlazují ve vodě. Někteří lidé leží na pláži i přes poledne. Maminka odpočívá ve stínu palem. Otec surfuje na novém prknu. Martin jezdí na tobogánu. Míša se s radostí potápí. Já píšu tyto zápisky.
- e) Měsíc se schoval za mraky. Korunami stromů zacloumal vítr. Ozývaly se neznámé zvuky. To asi bublá v dálce Sázava. Občas zahouká nějaká sova. Teď se v křovinách ozvaly záhadné šelesty. Petr se trochu bál. Se svítáním však mizely i jeho obavy. Konečně hlídka skončila. Konečně půjde spát.
- f) Dárky od rodičů nás překvapily. Vy jste nám všechno překazili. Postavili jsme pěkného sněhuláka. Letos v zimě jsem si dobře zabruslil. Koupili jsme v obchodě chléb a máslo. Děvčata se zúčastnila florbalového turnaje. Kamarádi si slíbili věrnost. Vlaštovky neúnavně krmily svá mláďata. Všichni jsme ulehli do postele. Slušný člověk své známé pozdraví.
- g) Jeho dcera brzy vyrostla. Zbělely mi vlasy. Bábovka se upekla dozlatova. Na záhoně rozkvetla růže. V létě padají hvězdy. Náš hráč dal dva góly. Autobus dnes přijel se zpožděním. Myš se

prokousala do sklepa. Malíř stál u stojanu. Čarodějnice přiletěla na koštěti.

- h) Tmu rozjasnilo světlo auta. Při bouřce drnčelo okno. Dítě odjelo na výlet. Kůň se proháněl v ohradě. Král rozeslal do světa posly pro sůl. Chlapec jezdil na novém kole. Posbírali jsme všechny houby v lese. Náš dům hlídají dva psi. Slohová práce se mi velmi povedla. Hosté si vybírají jídlo z jídelního lístku.
- i) Jízdní kola stojí opřena o stojany. Za špatného počasí letadla nestartují. Řízky nám velmi chutnají. Lidé si přejí dobré zdraví. Přes obce jezdí řidiči opatrně. Pod vánočním stromkem leží dárky. Noviny píší o zajímavých událostech. Napíšu dopis svému idolu. Srdečně vás zdravíme. Proč spolu nemluvíte?

Několikanásobný podmět

1. Dané věty spoj a vytvoř jednu větu s několikanásobným podmětem. Základní skladební dvojici podtrhni.

- a) Zpěvák zpívá hezkou písničku. Zpěvačka zpívá hezkou písničku./ Na zahradě rozkvetly růže. Na zahradě rozkvetly kopretiny. Na zahradě rozkvetly cínie./ Na stromě sedí drozd. Na stromě sedí káně. Na stromě sedí sýkorka./ Po silnici jezdí auta. Po silnici jezdí autobusy. Po silnici jezdí motocykly./ Žáci chodí do školy. Žákyně chodí do školy. Učitelé chodí do školy./ Koláče se upekly. Buchty se upekly./ V řece plavou pstruzi. V řece plavou štiky. V řece plavou ploštice./ Včely opylují květy. Čmeláci opylují květy./ Vlaštovky odlétají do teplých krajin. Čápi odlétají do teplých krajin./ Lékaři se starají o raněné. Sestry se starají o raněné.
- b) Jeník jede na saních. Linda jede na saních./ Kolem domu pobíhají psi. Kolem domu pobíhají štěňata./ Ráno mne bolí oči. Ráno mne bolí ruce. Ráno mne bolí kolena./ V ZOO se mi líbí sloni. V ZOO se mi líbí opice. V ZOO se mi líbí žirafy./ Anička se bojí bouřky. Filip se bojí bouřky. Kvído se bojí bouřky./ Na

obloze svítí měsíc. Na obloze svítí hvězdy./ V lese rostou lišky. V lese rostou hříbky. V lese rostou holubinky./ V pohádce vystupuje čert. V pohádce vystupuje princezna. V pohádce vystupuje víla./ V noci houká výr. V noci houká sýček. V noci houká vlak./ Jablka mi chutnají. Broskve mi chutnají. Meruňky mi chutnají. Švestky mi chutnají.

2. Opiš větu. Vyznač základní skladební dvojici. Podmět nahraď několikanásobným podmětem. (př. Rozbilo se nádobí. →Rozbily se hrnce, hrníčky a talíře.)

- a) V lese houkaly sovy. Děti si hrají na hřišti. Dopravní prostředky vozí děti do školy. Na stromech zraje ovoce. Zelenina nám chutná. Na zahrádce kvetou květiny. V obchodě voní pečivo. Zvířata po obědě odpočívají. V parku zpívají ptáci. Za městem rostou stromy.
- b) Po zemi leze hmyz. Na louce létají motýli. V akváriu lezou hadi. V rákosí skřehotají žáby. V rybníku plavou ryby. Domácí mazlíčci dělají radost dětem. Líbilo se nám oblečení. Líbí se nám televizní pořady. Honzíkovi se líbí hračky. Savci sají mateřské mléko.

3. Opiš věty. Vyznač základní skladební dvojici.

- a) Dni a týdny se pomalu vlečou. Dravci, šelmy a plazi patří v ZOO k nejobdivovanějším. Na břehu potůčku kvetou blatouchy a prvosenky. Za potokem se táhly louky, zahrady, pole, lesíky i nízké chalupy. K nehodě se seběhli novináři a reportéři. V lese koncertovali ptáci a bzučící hmyz. Jednou za rok chodí dědeček a babička do kostela. Nad kvetoucím keřem bzučí čmeláci a včely. Na návštěvu přišla teta, strýc a malý bratranec. Na louce se pasou krávy, kozy a ovce.
- b) Vrabci a sýkorky se slétli do krmítka. Chlapci a děvčata závodili v běhu na 600 m. Líbí se mi opera i muzikál. Na sluníčku se vyhřívají hadi a ještěrky. V lese rostou lišky, suchohříby, hříbky,

kolodějové a kováři. Mezi cizokrajné ptáky patří papoušci a tukani. Po Praze jezdí autobusy, trolejbusy, tramvaje i metro. Nejvíce mi pomohli Kamil a Milan. Pardáli, lvi a rysi patří mezi šelmy. Citróny a pomeranče obsahují vitamín C.

- c) Duby, břízy, lípy a javory řadíme mezi opadavé listnaté stromy. Andulky i korely zapište do třídy papoušků. Kočka a koťátka se vyhřívají na sluníčku. Na stromech dozrávají jablka, třešně a švestky. Žáci i učitelé počítají složité příklady. Prstýnky a řetízky se blyští na slunci. Parníky a lodě plují po Vltavě. Maminka i tatínek chodí do práce. Rýče, motyky a hrábě se schovají do kůlny. Matka i dcera sledují horor.
- d) Na dětské párty vystupuje klaun a kouzelník. Petr, Dušan a Marika si čtou mail. Mobilní telefony, počítače i tablety rozzáří dětské oči. Herci a herečky zahráli bezchybně své role. Housle a viola patří do skupiny smyčcových nástrojů. Nová trička, kalhoty i šaty nám udělaly velkou radost. Větrníky, věnečky a indiánky chutnají celé naší rodině. Propisky, tužky, pastelky i fixy znenadání dopsaly. Martina a Nikola jezdí na kole. Na zahrádce vyrostl hrášek, mrkev a fazole.
- e) Chlapci a děvčata chodili bruslit na rybník. Rohlíky a housky křupaly. Irena, Marek a Matouš často vzpomínali na Elzu. Okna i dveře se průvanem zavřely. Kytici tvořily růže, gerbery, karafiáty a kosatce. Na stole ležela tužka a papír. Venku dováděli kočka a pes. Sklenky, talíře i příbory se umyly v myčce. Babička a dědeček se těšili na vnoučata. Cestáři a dřevorubci zlikvidovali následky větrné smrště.

SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM

- Řídí se rodem, životností podmětu (+ jeho koncovkami).
- Shoduje se s podmětem v rodě, čísle.

KONCOVKY PŘÍČESTÍ MINULÉHO, MNOŽNÉHO ČÍSLA		
KONCOVKA PŘÍSUDKU	PODMĚT	PŘÍKLAD
-li	r. mužský životný	MŽ → i <u>Psi štěkali.</u>
	nevyjádřený	<u>oni</u> → i <u>Vrátili se domů.</u>
	my, všichni	→ i <u>Všichni utekli.</u>
	podmět zakončen na – ci, -či (sněhuláci, draci, uzenáči, ledborci)	<u>Draci letěli.</u> <u>Sněhuláci roztáli.</u> <u>Ledborci pluli.</u>
-ly	r. mužský neživotný	MN → y <u>Stromy se zlomily.</u>
	r. ženský	Ž → y <u>Slepice kdákaly.</u>
	děti	→ y <u>Děti křičely.</u>
	oči, uši... (v množném čísle – dle r. ženského)	<u>Oči plakaly.</u> <u>Uši zčervenaly.</u>

-la	r. střední	S → a <u>Jablka dozrála.</u>
------------	------------	---------------------------------

Shoda přísudku s podmětem

1. Napiš tyto věty v množném čísle. Doplň koncovku, podtrhni podmět a přísudek. Nad podmět napiš rod (MŽ = mužský životný, MN = mužský neživotný, Ž = ženský, S = střední).

a) Hráz se rozbořila. Dělo zahřmělo. Nemoc se zhoršila. Dítě se smálo. Hrncel se rozbil. Učitel učil. Jablkoň rozkvetla. Šel jsem domů. Křeslo se roztrhlo. Atlet běžel.

b) Klíč zarachotil. Myslivec střílel. Hoch cvičil. Antilopa utíkala. Strom šuměl. Střecha hořela. Letadlo letělo. Dítě utíkalo. Zabil jsem mouchu. Poleno hořelo.

c) Chlapec kreslil. Napsal jsem dopis. Dívka se styděla. Voják pochodoval. Stavení stálo. Auto se rozjelo. Zákazník si stěžoval. Člověk se divil. Sestra se vrátila. Dítě se umývalo.

d) Ptáče poletovalo. Bota se vyčistila. Veverka poskakovala. Kohout kokrhal. Metař zametal. Vagón se rozpojil. Kladivo bušilo. Vymaloval jsem. Dítě si četlo. Stůl se rozbil.

2. Doplň koncovku příčestí minulého ve větách. Podtrhni základní skladební dvojici, nad podmět nadepiš rod (MŽ = mužský životný, MN = mužský neživotný, Ž = ženský, S = střední).

a) Květiny zvald_. Žáci se učil_. Talíře se rozbil_. Hvězdy vyšl_. Holoubata vrkal_. Otepi se rozvázal_. Psi štěkal_. Koně řehtal_. Jel_ jsme na výlet. Děti výskal_.

- b) Keře rozkvetl_. Zrna klíčil_. Auta troubil_. Ptáci zpíval_. Koláče se upekli_. Krávy se pásly_. Učil_ jsme se počítat. Děti kreslil_. Pěstí se zavřel_. Nástroje se leskl_.
- c) Boty tlačil_. Mýdla voněly_. Okna se zavřel_. Děti si hráli_. Prodáváci prodávali_. Domy se zbožili_. Vrány krákal_. Písně zazněly_. Zazpíval_ jsme si písničku. Jehňata bečela_.
- d) Hvězdy se třpytily_. Topoly šuměly_. Silnice oschly_. Města se rozrůstala_. Rajčata už dozrála_. Viděl_ jsme film. Děti se smály_. Skřivani zpívali_. Víly tančily_. Holubi vrkaly_.
- e) Potoky hučely_. Okna řinčela_. Vozy rachotily_. Zvonky zvonily_. Auta troubily_. Sirény houkaly_. Trubky troubily_. Píšťaly pískaly_.
- f) Štěňata štěkaly_. Pěnkavy odpočívaly_. Koně řehotaly_. Hříbata se pásly_. Psi vrčeli_. Žáby skákaly_. Kočky mňoukaly_. Děti pomáhal_.
- g) Zrna klíčila_. Skla řinčela_. Děti plavaly_. Čepice visely_. Třešně zrály_. Čmeláci bzučeli_. Pupy pučely_. Hady syčeli_. Posvítily_ jsme si na ně. Ohně hořely_.

3. Z věty holé utvoř větu rozvitou. Podtrhni základní skladební dvojici, doplň koncovku. Nad podmět nadepiš rod (MŽ = mužský životný, MN = mužský neživotný, Ž = ženský, S = střední).

- a) Šeříky voněly_. Sledoval_ jsme zápas. Zvony zvonily_. Ptáci poletovali_. Židle vrzaly_. Lidé se zdravili_. Lampy svítily_. Skla řinčela_. Děti se radovali_. Polena hořela_.
- b) Klubka se kutálela_. Kosti se zlomily_. Vědra se naplnily_. Květy se rozvíjely_. Děti se zdravily_. Vrabci štěbetali_. Nadmul_ jsme se pýchou. Mláďata pípaly_. Řeky se rozvodnily_. Ptáci poletovali_.
- c) Drahokamy se třpytily_. Papíry se rozmáčely_. Pekaři pekli_. Cukrářky zdobily_. Děti ochutnávaly_. Najedli_ jsme se. Všichni jsme se smáli_. Číslo se rozmazalo_. Zpěváci zpívali_. Broskve dozrály_.

d) Kachňata plaval_. Hoši křičel_. Stromy rostl_. Ženy plakal_.
Louky se zazelenal_. Utíkal_ jsme domů. Muži pracoval_.
Koťata odpočíval_. Vlasy zhoustl_. Matky se radoval_.

4. Podtrhni ve větách podmět a přísudek. Doplň koncovku. Na podmět nadepiš rod (MŽ = mužský životný, MN = mužský neživotný, Ž = ženský, S = střední).

a) Pradleny pral_ prádlo. Počítače se nám rozbil_. Ve skleníku dozrával_ rajčata. Na hřišti si hrál_ děti. Na větvi se kýval_ jablíčka. Všechny děti odjel_ na výlet. Sousedi se sešli pod kvetoucí lípou. Na stěnách visel_ obrazy. Kocouři se honil_ po půdě. Poděkoval_ jsme za dárky.

b) Zemědělci vyjel_ do polí. Děti si připravil_ pomůcky na vyučování. Učil_ jsme se o zvířatech. Na žáky čekal_ adrenalinové zážitky. Na stole stál_ vázy s květinami. Na nebi svítil_ hvězdy. Kladiva bušil_ do kovadliny. V tělocvičně visel_ pevná lana. Stařečkové si povídal_ o počasí. Sluneční paprsky ozářil_ krajinu.

c) Na lavici stál_ glóbusy. Učitelé vítal_ děti ve škole. Děti jim přál_ dobrý den. Housenky ukusoval_ listy zelí. Děti pomáhal_ na zahradě sklízet zeleninu. Města se večer rozzářil_. Kopřivy nás popálil_. Parašutistům se neotevřel_ padáky. Horníci byl_ spuštěn_ do dolů. Kopal_ tam uhlí.

d) Děti užasle hleděl_ na první sníh. Rána byl_ chladná. Zmrzlé řeky lákal_ děti. Havrani poletoval_ nad polem. Koroptve hledal_ potravu. Stromy se skláněl_ k zemi. Sněhové vločky tiše poletoval_. Všichni jsme bruslil_.

e) Kuřata se brzy vylíhl_. Myši nadělal_ velké škody. Medvíďata dováděl_ s medvědicí. Děti pomáhal_ při úklidu. Bratři se setkal_ se svými nevěstami. Drahokam_ se na slunci třpytil_. Podepsal_ jsme důležité listiny. Muži nakrmil_ zvířata. Posbíral_ jsme z pole kamení. Lodi vyplouval_ na dalekou cestu.

- f) Vnoučata se tulil_ k babičce. Děti dělal_ radost rodičům. Želvy nehybně ležel_. Vrabci zobal_ lůj. Počítačové viry napadl_ počítače. Hrál_ jsme si na schovávanou. Listy na stromech žloutl_. Dřevaři kácel_ stromy. Děti sbíral_ červené šípky. Havrani přilétal_ k obydlím.
- g) Kosi vytahoval_ žížaly ze země. Žirafy natahoval_ krky. Za městy se třpytil_ jezera. Na stromě zrál_ třešně. Děti jel_ na hory. Muzea vystavoval_ hračky pro děti. Jezdil_ jsme na kole. Černé mraky se honil_ po obloze. Sokoli lovil_ myši. Lvice pobíhal_ v kleci.
- h) Jestřábi pozoroval_ koroptve. Opice skákal_ z větve na větev. Divadla hrál_ pěkná představení. Krajinou se ozýval_ hlasy. Zahradníci okopával_ záhony. Nad zelím poletoval_ bělásci.auta se smýkal_ po kluzké silnici. Děti sjížděl_ řeku na raftech. Cestoval_ jsme prstem po mapě. Kameny ležel_ na hromadě.
- i) Motýli sál_ šťávu z květů. Kolem třešně kroužil_ špačci. Jeřáby zvedal_ panely. Děti vítal_ babičku. Myši nadělal_ velké škody. Na mezi seděl_ děti. Tancoval_ jsme na karnevalu. Upečené buchty voněl_ po celém domě. Štěňata poskakovala u boudy.
- j) Rádi bychom se s vámi rozloučil_. Děvčata sledoval_ fotbalový zápas. Řidiči natankoval_ benzín. Slepice se někam zaběhl_. Koně se náhle splašil_. Děti včas utekl_. Na jaře rozkvetl_ stromy. Vlaštovky si slepil_ nové hnízdo. Ptáci vesele zpíval_.
- k) Přál_ jsme si všechno nejlepší. Cesty zapadl_ sněhem. V lesích se objevil_ vlci. Děti se bál_ tmy. Myši zalezl_ do děr. Na nádraží nás čekal_ rodiče. Zdravotní sestry pomáhal_ lékařům. Kuřata se tulil_ ke kvočně. Větve stromů se polámal_. Návštěvníci si se zájmem prohlédl_ obrazy.
- l) Chlapci si vyrobil_ píšťalky. Hráze rybníka se prolomil_. Náměstím se valil_ davy lidí. Nerozuměl_ jsme mu. Klíšťata se nám přísál_ k noze. Včely sál_ z květů šťávu. Psi přiběhl_ ke svému pánovi. Dívky si prohlížel_ nové šaty. Děti si půjčil_ knížky z městské knihovny. Polena v krbu shořel_.

- m) Před domem vykvetl_ pivoňky. Zvony se rozezněl_ nad krajinou. Státy mezi sebou uzavřel_ obchodní dohody. Nad naší střechou kroužil_ čápi. Z kočáru vystoupil_ dvě starší ženy. Děti přiběhl_ k babičce. Hejna vran se vznášel_ nad polem. Chodil_ jsme vždycky spolu. Muži stavěl_ hráz. Děti si zaplavali_ v rybníku.
- n) Oba oddíly sportovců souhlasil_ s návrhem trenéra. Děti často potřeboval_ rady učitelů. Malé skupinky lidí stál_ u náměstí. Závodní koně překonal_ poslední překážky. Na obzoru se objevil_ dopravní letadla. Do hor vedl_ kamenité cesty. Jeho prsty marně hledal_ ve tmě kliku. Těžké boty vojáků duněl_ po umrzlé silnici. Kobylky luční závodil_ v jemně orosené trávě. Jeho úspěch jsme nepřekonal_.
- o) Chlapci hrál_ kopanou. Dívky skákal_ přes švihadlo. Stromy se už zbavil_ listí. Děti skotačil_ na hřišti. Navštívil_ nás naši přátelé. Na stráních hor ležel_ malebné vsi. Skupiny výletníků se procházel_ zámek. Nad horami se stahoval_ mračna. Vykoupal_ jsme se v moři. Dva pastevci pásli_ ovce.
- p) Obyvatelé vybíhal_ z domů. Za cirkusovým průvodem povykoval_ hoši. U vody ležel_ rybářské pruty. To byl_ tenkrát časy. Krasojedkyně jezdil_ na bělouších. Zrcadla se krásně třpytil_. Přišl_ tři šašci. Děti se jim smál_. S úsměvem jsme odcházel_ domů.
- q) Básničky se mi líbil_. Zahradníci okopával_ okrasné záhony. Po bouřce ležel_ na silnici vyvrácené stromy. Děti se vracel_ ze školy. Náš dům hlídal_ dva psi. Jablka už dozrával_. Ve slohové práci byl_ chyby. V pekárně se pekl_ koláče. Maliny nám chutnal_. Jízdní kola stál_ u obchodu.
- r) Za špatného počasí letadla nestartoval_. Řízky nám chutnal_. Děvčata slušně zdravil_. Zedníci stavěl_ domy. Odjel_ jsme na výlet do Prachovských skal. Naše děti chtěl_ sázet stromky. V létě padal_ hvězdy. Autobusy přijel_ pozdě. Tmu rozjasnil_ světla auta. Hosté se dobře bavil_.

- s) Žáci psal_ diktát. Dívky zaléval_ květiny. Poupata růží se pomálu rozvíjel_. Stromy ve větru šuměl_. Na kameni se vyhříval_ ještěrky. U řeky nás obtěžoval_ komáři. Na záhoně se rozmnožil_ housenky. Rybáři seděl_ na břehu rybníka. Děvčata skákal_ přes švihadlo. Děti vesele dováděl_.
- t) Stoly se prohýbal_ pod množstvím jídla. Na ulicích se rozsvítil_ světla. Tyto knihy se všem čtenářům líbil_. Hodiny odbil_ desátou hodinu. V parku zpíval_ drozdi. Cestáři opravoval_ silnice. Děti odjel_ na tábor. Třásl_ jsme se strachy. Ve včelínu se začal_ ozývat včel_. Vojáci cvičil_ se zbraněmi.
- u) V sadech rozkvetl_ jabloně. Zahradníci sklízel_ úrodu. Jablíčka na stromě červenal_. Ptáčci v parku zpíval_. Děti si hrál_ na vojáky. Pavouci pletl_ sítě. Sledoval_ jsme v televizi nový seriál. Bratři nás doprovodil_ domů. V křoví se ozýval_ hlasy ptáků. Housata se batolil_ v trávě.
- v) Jablka brzy dozrál_. Na vysoké skále sídlil_ orli. Na rybníce se potápěl_ lysky. Na zahradě řádl_ krtci. Sestry ho podporoval_. V údolí bublal_ potůčky. Děti si hrál_ na zahradníky. Snažil_ jsme se dokončit svou práci včas. Obložené chlebíčky nám chutnal_.
- w) Kolečka se pomalu otáčel_. Dívky si učesal_ vlasy. Závodní koně běželi Velkou pardubickou. Děti se seběhl_ na náměstí. Kluci jezdil_ na kole. Z lesa vyšl_ myslivci. Na obloze se křižoval_ blesky. Zpíval_ jsme koledy. Skupiny žáků postával_ před školou.
- x) V troubě voněl_ buchty. U močálu létal_ krásná šídla. Na vysokém buku sídlil_ havrani. Nezralé švestky padal_ na zem. V budce hnízdil_ vrabci. Po dešti vylézal_ žížal_. Bezové keře krásně voněl_. Cáchal_ jsme se ve vodě. Děti sbíral_ maliny. V tůni plaval_ ryby.

y) Na lísce hodoval_ dvě veverky. Tajemná bludiště nás lákal_ k návštěvě. Vyhříval_ jsme se u kamen. Houbaři nosil_ plné koše hub. Růže opojně voněl_. Nejvíce jsme se těšil_ na prázdniny. Opečená kuřata nám chutnal_. Žáci dostal_ dva domácí úkoly. O Zlatého slavíka soutěžil_ hudební skupiny. Na jaře se rozvodnil_ potoky.

SHODA PŘÍSUDKU S NĚKOLIKANÁSOBNÝM PODMĚTEM

Příčestí minulé, množné číslo:

Podměty stejného rodu

- Jsou-li ve větě všechny podměty stejného rodu → koncovka v přísudku je stejná, jako kdyby ve větě byl jen jeden podmět.

Podměty různého rodu

- Je-li alespoň jeden z podmětů rodu mužského životného, pak v přísudku je **měkké i**.
- Není-li ani jeden z podmětů rodu mužského životného, pak v přísudku je **tvrdé y**.

KONCOVKY PŘÍČESTÍ MINULÉHO, MNOŽNÉHO ČÍSLA		
KONCOVKA PŘÍSUDKU	PODMĚT	PŘÍKLAD
-li	všechny podměty r. mužského životného	$M\check{Z} + M\check{Z} \rightarrow i$ <u>Psi a vlci štěkali.</u>
	alespoň 1 podmět r. mužského životného	$M\check{Z} + \check{Z} \rightarrow i$ <u>Psi a lišky vyli.</u>
-ly	všechny podměty r. mužského neživot.	$MN + MN \rightarrow y$ <u>Stromy a keře se zlomily.</u>
	všechny podměty r. ženského	$\check{Z} + \check{Z} \rightarrow y$ <u>Husy a kačeny kejhalý.</u>

	podmět r. mužs. neživ. + ženského	$MN + \check{Z} \rightarrow y$ <u>Stoly a lavice se rozbily.</u>
	podmět r. mužs. neživ. + středního	$MN + S \rightarrow y$ <u>Stromy a obilí se zazelenaly.</u>
	podmět r. ženského + středního	$\check{Z} + S \rightarrow y$ <u>Krávy a telata bučely.</u>
	podmět r. mužs. neživ. + žens. + střed.	$MN + \check{Z} + S \rightarrow y$ <u>Stoly, skříně a křesla se rozbily.</u>
-la	r. střední	$S + S \rightarrow a$ <u>Jablka a rajčata dozrála.</u>

Shoda přísudku s několikanásobným podmětem - stejný rod

1. Podtrhni základní skladební dvojici. Převeď věty do minulého času. Doplň koncovku.

- a) Na zahradě kvetou bledule a sněženky. Ještěrky a užovky se vyhřívají na sluníčku. Kuřata a housata běhají po dvorku. Stromy a keře krásně voní. Nad domem letí vrabci a špačci. Auta a kola jedou po silnici. Jeleni a srnci běží ke krmelci. Kalhoty a mikiny se snadno zašpiní. Chutnají nám banány a pomeranče. Vidličky a lžičky se umyjí.
- b) Růže, gerbery a slunečnice kvetou. Štěňátka a koťátka si hrají s klubíčkem. Vlaky a autobusy přijedou pozdě. Psi a vlci vyjí na měsíc. Domy a obchody se zavřou. Čápi a skřivani přiletí z teplých krajin. Žáci a učitelé jedou na školní výlet. Princezny a královny si žijí v přepychu. Maminky a babičky pletou svetry. Kuchaři a cukráři nás lákají na lahodné pokrmy.

Shoda přísudku s několikanásobným podmětem - různý rod

2. Podtrhni základní skladební dvojici. Doplň koncovku.

- a) Chlapci a dívky zpíval_. Muži a ženy cvičil_. Houslisté a klavíristé koncertoval_. Zpěváci a zpěvačky koncertoval_. Ropuchy, skokani a rosničky kvákal_. Kombajny a traktory vyjel_ do polí. Babičky a dědečkové vyprávěl_ dětem pohádky. Pekaři a pekařky pekli_ rohlíky. Poslanci a poslankyně odpovídal_ na dotazy. Učitelé a učitelky se staral_ o děti.
- b) Slepice a kuřata běhal_ po zahradě. Naše kočky a psi se snášel_ velmi dobře. Hříbata, telata, ovce a kozy se pásli_ na louce. Slepice, kuřata a kohouti zobal_ zrní. Kobyly a hříbata se pásli_ na mezi. Marie, Hana a Karel uspořádal_ dopravní soutěž. Psi i kočky vítal_ svého pána. Lidé ani stroje nezahálel_. Děti a učitelky odjel_ na školní výlet. U lesa se pásli_ zajáci a srnky.
- c) U moře odpočíval_ rodiče a jejich děti. Holubi a hrdličky seděl_ na stromě. Na polích se objevil_ havrani a vrány. Na kamenité stráni se vyhříval_ hadi a ještěrky. Hyeny a šakali se postaral_ o zbytky lví kořisti. V hradní vížce se usídlil_ netopýři a sovy. Babičku nejvíce na zahrádce zlobil_ krtci, hraboši a myši. V močále plaval_ pulci a žáby. Na louce v trávě pořádal_ koncert cvrčci a luční kobylky. Raci a škeble býval_ v křišťálově čistých horských potocích.
- d) Čápům sloužil_ za potravu hadi, myši a žáby. Kohouti a slepice se popelil_ na smetišti. Lékaři a sestry se staral_ o raněné. U řeky nás obtěžoval_ komáři a mouchy. Děti, duchodci a studenti platil_ poloviční vstupné. Volavky a čápi lovil_ na mělčině drobné rybky. Mařenka a Jeníček přišel_ k perníkové

- chaloupce. Časy i lidé se změnil_. Kopce, pole, louky i údolí se ztrácel_ v mlze. Plazi, dravci, šelmy se těšil_ pozornosti diváků.
- e) Kočky a kořata se vyhříval_ na zápraží domu. V pohádce vystupoval_ vodníci, víly a rusalky. Jabloně a hrušně už dávno odkvetl_. Auta, autobusy a tramvaje před křižovatkou zastavil_. Z lyžařského můstku skákal_ závodníci a závodnice z celé Evropy. Nad potokem přeletěl_ motýli a vážky. Na stole ležel_ odborné knihy a časopisy. Bratřenci a sestřenice si pochutnával_ na dortu. Sloni, žirafy a zebry zděšeně prchal_ před lovci. Mezi obilím rostl_ chrpy, vlčí máky a koukoly.
- f) Pěnkavy a strnadi se ozýval_ ze křoví. Kosi i jejich mláďata poskakoval_ ve větvích stromu. Maminka a tatínek se vrátil_ z práce. Auta a traktory stál_ před dílnou. Na našem dvoře běhal_ housata a kuřata. Lvi a pardáli se neslyšně pohyboval_ savanou. Kapři a štiky plaval_ ve vodě. Lvi a lvice ležel_ v kleci. Srnci, srny, jeleni a laně pil_ vodu z potoka. Koroptve a zajíci běhal_ po poli. Kočky a kořata si hrál_ s klubíčkem.
- g) Kozy, kozli a kůzlata vesele poskakoval_. Učitelé, učitelky a děti sledoval_ televizní soutěž pro školy. Otec, matka a děvče odešl_ z domu. Rodiče a děti šl_ na slavnost. Vrabci a jejich mláďata skákal_ po střeše. Chlapci, dívky i malé děti se koupal_. Vlaky a auta se rozjel_. Maliny, jahody, borůvky a ostružiny voněl_. Voda, oheň a vítr se spikl_ proti nám. Mrkev, celer a petržel se zelenal_ na záhonech.
- h) Růže, astry a hledíky odkvétal_. Sešity, knihy a papíry byl_ rozdán_ žákům. Přišli k nám Mikuláš, andělé a dva čerti. Otec, matka a děti odešl_ do divadla. Talíř a miska se rozbil_. Hřebeny a kartáče ležel_ na polici. Ke krmítku přiletěl_ kosi a

sýkorky. Kohouti, slepice a kuřata spal_ v kurníku. Květy a poupata voněl_. Kořata a kocouři se honil_.

- i) Omrzl_ nám uši i nosy. Náš pes a kočky se snášel_ velice dobře. Petr, Marta a Monika nachystal_ svým rodičům překvapení. Skupina turistů a průvodce se vydal_ na cestu do hor. Na hřiště nastoupil_ rozhodčí i obě mužstva. Klíšťata i slunéčka sedmitečná se ukryl_ do trávy. U betléma v kostele hořel_ lampičky a svíčky. Na jaře se probudil_ jezevci i ježci. Sněženky a bledule oznamoval_ příchod jara. Motoroky, auta a autobusy stál_ na hlídaném parkovišti.

VĚTA JEDNODUCHÁ, SOUVĚTÍ

Věta jednoduchá

Obsahuje pouze jednu základní skladební dvojici.

- V potoce plavou ryby.
- V rybníku plavou kapři, amuři, štiky a candáti.
- V zoologické zahradě jsme viděli papoušky, opice a slony.
(my)

Souvětí

Obsahuje dvě a více základních skladebních dvojic.

= spojení dvou a více vět jednoduchých.

Souvětí obsahuje tolik vět, kolik má základních skladebních dvojic.

Věty spojujeme pomocí:

- **čárky** (Tonda sedí u stolu, píše úkoly. (Tonda))
- **spojky** (a, i, ani, ale, nebo, avšak, proto, neboť, že, aby, protože, ...)
- Tonda sedí u stolu a píše úkoly. (Tonda) Zahradník nám říkal, že mu všechno zmrzlo.
- **vztažnými zájmeny** (kdo, co, jaký, který, čím, jenž)
- Petr prozradil, kdo objevil záhadný poklad.
- **vztažnými příslovci** (kde, kdy, kam, ...)
- Učitelé řekli dětem, kam pojedou na výlet. (Oni)
- **neurčitými číslovkami** (kolik, ...)
- Strýc nás informoval, kolik lidí přijede na návštěvu.

Ve psaném projevu souvětí oddělujeme čárkou, většinou ji nepíšeme před spojkami a, i, ani, nebo.

Věta jednoduchá, souvětí

1) Vytvoř z daných vět souvětí. Podtrhni, jakým způsobem jsou spojeny (čárka, spojka, ...).

a) Slunce začalo hřát. Nastala obleva./ Děti si hrály na hřišti. Domů se vrátily večer./ Chtěl bych mít psa. Mám rád psy./ Libor sjížděl prudký svah. Spadl. Zlomil si ruku./ V lese rostou houby. Houbaři hledají v lese houby./ Odpoledne jsem seděla na terase. Četla jsem si knížku. Opalovala jsem se./ Musela jsem okopat záhony. Na záhonech vyrostl plevel./ Katka slaví narozeniny. Dostala spoustu dárků./ Pomáhám mamince s úklidem. Mám rád maminku./ Těším se na prázdniny. O prázdninách budu odpočívat.

b) Zahradníci prodávali na trhu květiny. Květiny krásně voněly./ V pohádkách vystupují draci. Draci ohrožují život princezen./ Sloni si nabrali do chobotu vodu. Sloni postříkali návštěvníky ZOO./ Petra se odpoledne nudila. Petra si šla zaplavat do bazénu./ Blíží se bouřka. Ptáci hledají úkryt./ Je hezké počasí.

Chodím s naším psem ven./ Zuzana se chlubila. Dostala nový počítač./ Maminka se brzy vrátí. Musím si uklidit pokoj./ Můžeš jít do kina. Vrať se brzy./ Nebyl včas hotový. Pomohla jsem mu.

- c) Horolezec si na chvíli oddychl. Čekal ho náročný výstup./ Lidský věk se prodlužuje. Zdravotní péče se zlepšuje./ Vaříme na indukčním sporáku. Jídlo je rychle připravené./ Sportovec musí mít pevnou vůli. Neustále musí zlepšovat své výkony./ Lesní požár byl rozsáhlý. Lidé neztráceli odvahu s ním bojovat./ Z teplých krajin se k nám vrátili čápi. Udělali si hnízdo na komínu./ Chlapci chytali ryby pod příkrou hrází. Pod příkrou hrází bylo hodně ryb./ Žáci se včera doma učili. Žáci dnes psali prověrku./ Inka rozbila talíř. Talíř byl mokrá a kluzký./ Nad městem přeletěla letadla. Za letadly vlál reklamní slogan.

2) Vytvoř souvětí – doplň vhodné věty.

___, ale ___./ ___, protože ___./ Když ___, ___./ Buď ___, nebo ___./ ___, který ___./ ___, že ___./ Pokud ___, ___./ ___, kdo ___./ Kdyby ___, ___./ ___, aby ___./

3) Spoj věty vhodnými spojovacími výrazy. V jednotlivých větách podtrhni základní skladební dvojice.

- a) V dopisu byla prosba, ___ Vilda přijel na prázdniny k babičce. Říkala nám, ___ na schůzku přijde později. Víím, ___ by ti mohl poradit s domácím úkolem. ___ se Dana opalovala na dece, Adam se koupal v rybníku. Zahrajeme si volejbal, ___ si rovnou zaplaveme? Je pozdě, ___ půjdu domů. Uklidím za tebe nádobí, ___ musíš mi koupit své nové kolo. ___ mě políbíš, změním se v princeznu. V naší zahradě stojí strom, ___ nemá žádné ovoce. Setmělo se ___ zvedl se vítr.
- b) Řeka vyschla, ___ dlouho nepršelo. Sluníčko už svítí, ___ venku ještě není teplo. Paní učitelka nám prozradila, ___ pojedeme

na tajný výlet. ___ vyučování skončilo, žáci zůstali sedět na svých místech. Eliška se rozbřečela, ___ si rozbila nový mobil. Nikola hraje na klavír ___ Lucka hraje na kytaru. Monika šla do obchodu, ___ ji honila mlsná. Katka zašeptala, ___ ji bolí břicho. Ptala jsem se, ___ mohl kouzelník zmizet. Kohoutek poprosil slepičku, ___ mu přinesla vodu.

4) Ve větách vyznač základní skladební dvojice. Do závorky napiš, zda se jedná o větu jednoduchou – souvětí (J, S), počet vět. (př. Kdo se moc ptá, hodně se dozví ^(on). (S, 2) Maminka peče koláče. (J, 1)

- a) Když se ozval zvonek, přišel učitel do třídy. Začal hustě padat déšť, a proto jsme zůstali doma. Chodili jsme po lese celý den, hledali jsme houby, ale žádné jsme nenašli. Chodím brzy spát, abych byl ráno vyspalý. Film se mi líbil, protože mám rád historické filmy, protože v něm hrál můj oblíbený herec. Když dostanu špatnou známku, musím se učit a nesmím se dívat na televizi. Vzpomínáš si, jak jsme se v létě koupali v moři, mlsali zmrzlinu a opalovali se? Zpěvačky, zpěváci, tanečnice a tanečníci uspořádali zábavné vystoupení pro diváky. Přísloví praví, že ranní ptáče dál doskáče. Zničila jsem úplně nové boty.
- b) Aleš se zeptal, kdy přijede vlak, kterým pojedete do Pardubic. Jana se zeptala, jestli může jít s námi do tělocvičny, aby si s námi zahrála vybíjenou. Když budu mít samé jedničky, dostanu psa, který se mnou bude trávit všechny volné chvíle. Svěřila jsem se svému kamarádovi se svým trápením. Když hmyz v letu zavadí o pavučinu, chytí se do ní a pavouk přispěchá, aby se zmocnil své kořisti. Vosy nás píchnou žihadlem, když je v hnízdě vyrušíme nebo když je vydráždíme. Žáci spočítali všechny příklady. Kočky se zdají tlustší, když je zima, protože chlupy samočinně vztyčí, jestliže vnější teplota klesne. Do autobusu nastupovali cestující. Potřebujeme vhodné nářadí, abychom opravili rozbité kolo.

- c) Téměř všichni medvědi milují med, takže přepadávají hnízda divokých včel, vyhrabou je drápy a smlsnou si na své pochoutce. Jakmile se narodí malý klokan, leze po srsti matky, až se dostane do vaku, který má matka na bříše. V květnu uhodily velké mrazy, a tak všechna zelenina a ovoce pomrzly. Ve váze voněly růže. V tropech některé říční ryby nemohou téměř používat oči, protože voda v řekách je kalná, takže vysílají elektrické náboje, aby se lépe orientovaly. Kadeřnice vykouzly na hlavách klientek zajímavé účesy. Musíme uklidit v kuchyni, v obývacím pokoji i v ložnici. Včela, která oběť bodla svým žihadlem, se poraní a zpravidla rychle hyne, protože s žihadlem, které se háčkem zachytilo v kůži oběti, si utrhne i část zadečku. Otevřel mi, až když jsem několikrát zazvonil. Na dětském hřišti si hrají malé děti.
- d) Zastavím se pro tebe, ale jakmile přijede auto, musíš být připravena k odjezdu. Až se rozhodnete, napište mi, abych se podle toho mohl zařídit. Chtěla jsem jet v neděli na výlet, ale není mi dobře, a tak zůstanu raději doma. Slíbila jsem Tondovi pomoc, ale to jsem netušila, jak ji zneužije. Pod rozpáleným sluncem rostou na poušti kaktusy. V Krkonoších na Labské louce pramení největší řeka České republiky. Kdo to ví, odpoví. Pověz nám, kam pojeděš na prázdniny. Břízy u potoka se už zazelenaly, ale topoly byly ještě holé. Je konec zimy, mrazy skončily, vždyť už přiletěli čápi.
- e) Kamarádky přišly pozdě, protože jejich autobus měl zpoždění. Měli bychom jíst zdravě, neboť na složení naší stravy závisí naše zdraví. V hnízdě pobýval dospělý orel se čtyřmi mláďaty. K obědu jsme měli rybí polévku a vepřový řízek s bramborovým salátem. Prosím tě, počkej chvíli, budu ti vyprávět, co se mi včera stalo. Měla jsem dojem, že celý dům spí. Otáčivé hlediště v zámeckém parku v Českém Krumlově po několikaleté přestávce opět ožilo. Slunce jávalo nad zemí, rosa se třpytila, ranní květiny zářily, skřivan cvrlikal vysoko na nebi,

vlaštovky se proháněly vzduchem. Lekl se, až zavrával. Pohlédl na mě pátravě a trochu užasle.

- f) Nevím, co je na tom divného. Je čas růží a pivoněk, voňavých svlačců a lilií. Bílým šátkem mává, kdo se loučí. Celé odpoledne jsem proseděl doma na balkoně a hleděl jsem na zelené hlavy kopců. Chceš, abych k vám přišla na návštěvu? Začíná léto a teploty se šplhají vzhůru. V dálce se sice blýskalo, ale hřmění nebylo ještě slyšet. Žáby jsou velmi užitečné, protože zneškodňují velké množství hmyzu. Nebyli jsme ohlášeni, a tak náš příjezd způsobil malý poplach. Když jsem se vrátila ze školy, čekalo na mne překvapení.
- g) U cesty stál kaštan, pod nímž sedávaly stařenky, odpočívaly děti. Na blankytně modrém obzoru nebyl ani jeden mráček. Věděli, že s tím nic neudělají. Četl knihu a přitom se díval na televizi. Kristýna si stěžovala, že jí někdo strčil do tašky kámen a ona ho celý den nosila s sebou. Chůva hlídala děvčátko, které si hrálo na písku. Věřila jsem, že se brzy vrátí a přiveze mi něco dobrého na zub. Když jsem dojedla, začaly se mi klížit oči, a tak jsem šla spát. Sdělovali jsme si, co zajímavého jsme prožili na výletě. Sledovala jsem, jak se auto pomalu rozjíždí.
- h) Petr se chlubil, že dostal nový počítač. Než se maminka vrátí z práce, musím si uklidit pokoj, abych jí udělala radost. Jirka se chce zlepšit v angličtině, a tak si denně opakuje slovíčka. Můj bratr má krásně bílé zuby. Desítky lidí denně proudí ulicemi, které vedou na bývalé parkoviště. Bernardýni nosívali obyčejně na krku soudek s rumem, protože byli vycvičeni, aby nacházeli lidi, co zapadli do závěje, a donesli jim rum na posílení. Mohl bych vyprávět o voříškovi z indiánské rezervace, který nám skočil do auta a dal se převézt do Arizony. Kam člověk pohlédne, nachází nějaké tajemství nebo záhadu. V posledních dnech se ochladilo a chvílemi poletoval sníh. Tom přemýšlel o zábavném programu, který si na dnešek připravil, aby udělal radost svým spolužákům.

- i) Brzy se setmělo, a než jsme našli správnou cestu, nebylo vidět ani na krok. Odpoledne se vydám na průzkum okolí našeho domova. Z lesa se celou noc ozývalo táhlé volání hladových vlků. Vlk se rozeběhl k místu, odkud vycházelo volání, potom se však vrátil. David věděl, že dostihne dědu, když poběží rychle. Řekni mu, ať zavolá, aby hned přišli. Chlapci chodili každé odpoledne na hřiště, aby si zahráli fotbal. Nechci, aby mi do toho někdo mluvil. Přestože sluníčko svítilo, voda byla studená, a tak jsme koupání odložili na jindy. Koupili jsme si pravítka, tužky a sešity.

Souhrnná cvičení

1. Dopln chybějící písmena a znaménka za větami.

- a) Kolik je hod-n___ Dnešn- vyučován- skonč-lo___ Zavř- dveře___
Nejdou ti špatně hod-nk-___ Oprav si domác- -kol___ Zahradn-k
zalévá záhon- ředkviček___ Uvař kuřec- polévku___ Ned-vej se
na televizi___ Kam pojeděš na prázdn-n-___ Jdu s koš-kem do
lesa na houby___
- b) Chutná mi pražená kukuř-ce___ Vid-š toho pestrého mot-la___
Př-jd' ke mně___ Odbila prvn- hod-na___ Kam jsi schovala
zahradn-ckou mot-čku___ Moje sestra má ch-tré d-tě___ Obleč si
kalhot-___ P-jdeš plavat___ Babičko, upeč bábovku___ V -terý
utíkám dom-___
- c) K čemu je dobr- sn-h___ Nevzbud' zimn- spáče___ V norách a
hn-zdech spí ježc- a jezevc-___ R-žena koupila pět rohlík-___
Máš ráda bor-vkový kompot___ Běž dom- kolem pot-čku___

Nepřežvykuj__ Pomáháš pan- uč-telce__ Budíte t-še__ Č-m se ž-ví prase domác-__

- d) Tř-d-te doma odpad__ Jsou na hradě straš-dla__ Natrhej r-bíz na marmeládu__ Loď vyplula na š-ré moře__ Př-š-j si knoflík__ Jsou na hradě straš-dla__ Co budeme mít k večeř-__ Kter- ž-voč-ch má nejdelš- krk__ Uvař oběd__ Tat-nek louská ořech-__
- e) Po -žasném obědě jdeme k r-bn-ku__ Kteř- ž-voč-chové tam ž-j-__ Dávej pozor__ Nespadni__ Bud' zt-cha__ Co vid-š__ Neumaž se__ V r-bn-ku se proháněj- kapř- a št-ky__ Na hlad-ně plavou kachn- a labutě__ R-bář-, ch-tli jste nějaké r-by__

2. Doplň i/y, párové hlásky (b-p, h-ch, d-t, d'-t', z-s, ž-š, v-f).

- a) Do čaje si př-dáváme sla-ký me-. V d-vadle hrály dřevěné lou-ky. Zatr- na tru-ku! Je to tvůj nápa-? V ř-čce se prohán- malý pstru-. Máme studen- listopa-. Vla-ka polož-la zaj-mavé otá-ky. Od r-bníka se ozývalo kvákán- ža-. Tat-nek nese pln- koš-k hu-. Vypadl mi předn- zu-.
- b) Vzdu- byl vl-ký a tě-ký. Vlašto-k- létaly ní-ko u země. Blí-ko zaburácel hrom. Na obloze se objevily blesk-. Spadly prvn- kapk- deště. Zač-ná pru-ká bouřka. Tere-ko, ho- bato- na záda a bě- se schovat do chat-. Za chvíli bude svít-t slun-čko. Možná uvid-me duhu. Na siln-ci se budou krout-t ž-žaly.
- c) Koupili jsme si hromá-ku kopři- a praví-ko. Oloupal jsem si mrke- a udělal si salá-. V př-běhu šla stono-ka na výlet. Uvař-m ti r-žový nák-p. Do bu-t- dáme tvaro-. Výpra-č- pracuje na nádraž-. Pekař- pečou hou-ky. V pono-ce je d-ra. Po r-bn-ce pluje lo-ka. Na pomlá-ce je barevná stu-ka.

- d) Na vychá-ce jsme viděli srnk-. Od Mirk- jsem dostal tu-kovník na tu-k-. Na chodn-ku cho-te vpravo. Str-c Jose- ch-t-l zlatou ry-ku. V klu-ku vln- byla schovaná pět-koruna. Václa- vyměn-l žáro-ku. U bří-ky rostly dva hří-ky. Z ústři-ků látk- jsme uš-li panenku. V lese se objevili lo-ci s pu-kami. V bábo-ce jsou oř-šk-.
- e) Malá Ane-ka nakreslila nosoro-ce, mu-ku a vá-ku. Děť- jdou na prochá-ku. Ve stáj- ře-tá kůň. Prohlíž-me si stř-brné řetí-ky. Posa-te se na poho-ku. Poslouchám pohá-dku o drac-ch. Sně-ten kře-ký šlehačkový dort-k. Lyžař- závod- v běhu na bě-kách. Pac-ent odpoč-val na lů-ku. Vid-m c-lovou pá-ku.

3. Do neúplných slov doplň i/y, doplň koncovku přísudku a podtrhni základní skladební dvojici.

- a) Žáci sb-l- ptačí budku pomocí hřeb-ků. Horn-ci dob-val- uhlí. Na slunci se třp-til- bronzové pl-šky. Chlapci prop-chl-fotbalový m-č. Sl-šel- jsme odb-jet hod-ny. Hb-té las-čky se honil- po stromech. V lese v-l- vlci. Včelky op-loval- květy slunečn-c. Usl-šel- jsme v-křik v-plašeného s-čka. Krávy si zv-kl-na nový příb-tek.
- b) Na dvorku se čep-řil- slep-ce. Hladové děti se nas-til- s-rovou zelen-nou. Tat-nkovi zv-šil- měs-ční plat. Lesn- v-ly tancoval-při měs-čku. Zedn-ci pracoval- ve velké v-šce. V-letn-ci pozoroval- v-chod slunce. Mal-ři v-maloval- celý b-t. V- jste se zm-lil-. M-slivci zab-l- l-šku se vztekl-nou. Na dvorku p-pal-kuřátka.
- c) Bab-čky sb-ral- borůvky. Na závodišti závodil- neob-čejně hb-té kob-ly. Na b-délku seděl- andulky. Na m-tině se v-hříval- zm-je.

Ve sklen-ku zčervenal- rajčata. Děti odb-l- domácí úkol. Řemeslníci slep-l- rozb-té um-vadlo. V pros-nci nás postrašil- čerti. Žáci v-plel- záhon plný p-ru. S-Iničáři začal- s-pat p-sek na zmrzlou s-lnici.

- d) M- jsme se um-l- v nové um-várně. V ostré zatáčce dostal- auta sm-k. Zpěváci zazp-val- vánočn- koledy. Včelky op-loval- květy jablon-. Netop-ři ob-val- opuštěné půdy. P-tláci ulovil- muflona. Mí rod-če měl- sm-sl pro pořádek. Roztom-lé děti zatancoval- nový taneček. Místní ob-vatelé uspořádal- soutěž v pečen- koláčů. Autobusy v-jel- na dáln-ci.
- e) V koupelně voněl- nová b-linková m-dla. L-žaři si namohl- l-tka. Zahradn-ci natrhal- tul-pány. Děti mluvil- pl-nně angl-cky. Dědečkovi spl-valy vzpom-nky. Mam-nky se rozpl-val- štěstím. Nasb-ral- jsme léčivé b-liny. Na l-stech se třp-til- kapky rosy. Sběratelé v-stavoval- sb-rky krab-ček od zápalek. Vyrazil- jsme s rodiči na v-let.
- f) Řezníci zmraz-l- maso b-ka. Při v-učování děti z-val- únavou. Na m-sce os-chal- s-ry. Nová košťata se zlomil-. V-dry v-běhl- z doupěte. Do naší v-sky zav-tal- klauni. Ml-náři namlel- ob-lí. Obchodn-ci uzavřel- v-hodný obchod. Ukl-zečky v-sm-čil- celý dům. Hradý z p-sku se zbořil-.
- g) Kom-níci v-čistil- kom-n. Medvědi lovil- ryby. Růže už odkvetl-. Chodil- jsme na v-lety. Klemp-ři pob-l- střechu b-lým plechem. Na pap-r se rozlil- lep-dla. Rohl-ky se spálil-. Děti našl- p-tlík zlata. L-žaři si navlékl- l-žařské rukav-ce. Koupil- jsme si v-borný makový záv-n.
- h) Mot-li poletoval- nad b-linkami. Jablka spadl- do hl-ny. Rybáři ulov-l- kapr-. Vozy nesl-šně zastavil- u chalupy. Děti namaloval- medv-dka m-vala. Přátelé si pov-dal- o životě v přep-chu.

Skleněné lahve se rozb-l-. Četníci hon-l- p-tláky. V-hodil- jsme žv-kačku. D-vky pov-koval- na hřišti.

- i) Jezera se třp-til- ve sv-tu měs-ce. Hlem-ždi nakladl- vajíčka do trávy. M-ši nadělal- velké škody. Ve stodole se rozvázal- p-tle s ob-lím. Unavení v-letníci klop-tali po kamení. Na smetišti se čep-řil- kohouti. Děti zp-toval- své svědomí. Pampel-šky odkvetl-. V lese houkal- v-ři. Kožená křesla se rozb-l-.

4. Dopln chybějící písmena, podtrhni základní skladební dvojice. Urči ohebné slovní druhy (podstatná jména - 1, přídavná jména - 2, zájmena - 3, číslovky - 4, slovesa - 5).

- a) Domorodci se uprostřed savany nesl-šně pohyboval- mezi lv-. Kamarádstv- si peněz- nekoupíš. Na trhu jsme koupil- dvě dobře v-krmené hus-. Nadb-tek v-robků v-řeší jenom některé naše problém-. Sestra a bratr se chtěl- stát cestovatel-. Zapomněl- jsme tašku s l-čidl- v sále pod sedadl-. V-datné deště a záplav- způsobil- zemědělcům velké škody. Krab-čky s lep-dl- zůstal- ležet na stole. Na starob-lém hradě strašil- strašidla. Bab-čka si při chůz- pomáhá hol-.
- b) S chovatel- jsme hovořil- o přípravě krmných směs- pro lv- a šakal-. Děti pozoroval- mladé kos-. Zemědělci v-sazoval- kolem pol- větrolam-. Rozčep-ření vrabci zam-řil- k l-sce na kraji lesa. Na podz-m děti sb-ral- kaštiny pro zv-řátka. V babiččině kuchyni v-sel- plátěné p-tl-ky s usušenými b-linam-. Třp-tivé drahokam- se m-hotavě bl-štěl- v měs-čním sv-tu. V létě děti lákal- les- s pochoutkam- a bohatstv-m plodů. Podz-mní mlhy zahalil- celé údol-. Děti našl- v p-sku sem-nka.
- c) Žáb- zm-zel- v rákos-. Nепropustné prales- dlouho tvořil- přirozené hradb- českého knížectv-. V některých les-ch rostl-

houb- stále méně. Na zahradě jsme v-ryl- bulv- červené řep-.
Orl-, sov- a sokol- sežral- drobné savce. Ledňácci lovil- ryb- na
břez-ch potoků. Za sv-tání děti v-razil- na v-let. Na mez-ch
mezi pol- létal- čmeláci. Naši hráči z-skal- v-razné v-těžstv-.
Afričané přechovával- med ve v-dlabaných tykv-ch.

- d) P-sečné přes-p- se přemístil- na v-chod. Již v pravěku si děti
hrál- s hračkam-. Na neb- se objevil- temné mraky. Mnoho sol-
škodí zdrav-. Klas- ob-l- už dozrál-. V les-ch jsme našl- pravé
hřib-. Vojáci cvičil- před svými velitel-. Mezi květinam- létal-
včel-. Na břez-ch rybníka se pásł- hus-. Ve větv-ch nízkého
křov- měl- hnízdo kos-.
- e) Želv- patří mezi plaz-. Čáp- se procházel- mezi močál- a hledal-
žáb-. Automobil-, motocykl- a autobus- v-pouštěl- do okol-
velké množství pl-nů. L-vance s jahodam- nám chutnal-. Potok
lemoval- vrb- a topol-. Vlaky projížděl- několika tunel-. Přijel-
auta s p-tl- uhl-. Učitelé se poradil- s ředitelem škol-. Děti
pomáhal- mam-nce um-vat nádob-. V mechu mezi pařez- rostl-
houb-.
- f) Strom- na podz-m pozb-l- l-stí. V b-střině plaval- pstruz-. M-
všichni jsme sb-ral- léčivé b-l-ny. Na s-pce by neměl- b-t m-ši.
Mal-ři v-b-lil- ob-tné m-stnosti. Ovce l-zal- krystal- sol-. Děti si
to nev-m-slel-. Na ul-cích se rozsv-til- lamp-. Vlaštovky v-trvale
šv-tořil-. Naši pozval- na z-třejší v-let ciz-nce.
- g) Nastal- kruté mraz-. Ps- pronásledoval- kočky. Na svaz-ch hor
ležel- malebné vs-. Rodiče na děti počkal- u škol-. Včel- a
motýl- létal- z květu na květ. Děti obdivoval- slony. Sloni se
dětem líb-l-. Mezi ozdob- zámeckých parků patří také páv-. Ve
v-běhu jsme v-děl- lv-. Přijížděl- automobil- s p-tl- brambor.

- h) Nesl-šel- jste h-kat osl-? Všichni si přál- v-těžstv-. Chv-li jsme seděl- pod břízam-. U chalup- v Břeclav- se pásl- kráv-. Kapky ros- na stéblech slám- se třp-til- jako drahokam-. Cestovatelé sl-šel- v-t šakal-. Mezi oběma král- vzniklo nepřátelstv-. Na mez- měl- hnízdo vos-. V bl-zkém v-sokém lese zahoukal v-r. Děti v-skal- radostí nad v-těžstv-m.
- i) Hus-té dob-l- v-těžstv- u pražského V-šehradu. Na os-ce seděl- s-kory. L-dé vozil- do ml-na seml-t ob-l-. V hlavě se m- m-hal- neveselé m-šlenky. Kluci chtěl- v-pudit s-sl- vodou. Ps- hltavě polykal- zbytky jídla. Chlapci si koupil- b-lou košil-. Pochutnal- jsme si na pstruz-ch. Děti se učil- zacházet s počítacl-. Rybáři hledal- pod kameny žížal-.
- j) Tyto barv- rychle v-bledl-. Dřevorubci porazil- dub- a buky. Pes se v-nořil z vody a ve zdv-žené tlamě držel větv-čku vrb-. V Lab- jsme zahlédl- krokodýl-. Ve step- jsme nepotkal- žiraf-. Na jedl- seděl- dva datl- a povídal- si o počas-. V rokl- jsme se střetl- se lv-, ale naštěstí jsme měl- plné kaps- žeml-. Děti v-razil- na procházku v nové obuv-. Mám nerv- z ocel-. V telev-z- závodil- formule.

5. Dopln chybějící písmena, podtrhni základní skladební dvojice. Urči slovní druhy.

- a) Chtěl- jsme se seznámit s nov-mi sp-sovatecl-. Obchodníci byl- spokojen- s malířov-mi díl-. S rychl-mi auty jsme se dostal- k cíl- velmi brz-. Pod přev-sl-mi větvemi v-růstal- l-šejníky. Vědci us-lovně přem-šlel- o nov-ch v-nálezech. S-pké surov-ny se přepravoval- v-hradně speciálním- voz-dl-. Pod sv-sl-mi skalam- se objevil- dvě loďky. B-stří chlapci hb-tě odpov-dal- na v-chovatelčin- dotaz-. Mal- červ- si prožral- cestičku v mrkv-. M-nce se kdysi v-ráběl- z ryz-ch ušlechtil-ch kovů.

- b) L-kožrouti jsou škodliv- brouci. K večeři m- připravil- knedl-ky se zel-m a vepřov-m masem. Okolo ohně křepčil- domorodci s pomalovaným- těl-. Mezi ryb-m a vepřov-m tukem je z hlediska zdravé v-živ- velký rozdíl. Orl- zrak a ps- čich mnohokrát předčí l-dské sm-sl-. Zubař zhotovil tatínkov- nov- uměl- chrup. Nad vs- kroužil- bíl- holub-. Bos- chlapci běhal- za motýl-. Větrolam- chránil- krajinu před nepřízniv-m počasím. Na pastv-ně pob-hal- mal- b-čci.
- c) Zb-tek klobás- dostal mal- psík. Na jedl- seděl- dva siv- holub-. V-ko jsme přib-l- rezav-m hřeb-kem. O v-kendu nás navštívil- nov- sousedi. Vedle kob-l- klusal- dva mal- hřebečkové. Na jaře přiletěl- ptáci z tepl-ch krajin. Dívky ležel- v postel- v tepl-ch nočních košil-ch. Na jedlov-ch větv-ch v-rostl- šišky. V-sázel- jsme živ- plot. Po vs- se proháněl- toulav- ps-.

Zdroje

- Bičíková, V., Topil, Z., Šafránek, F.: Český jazyk – pracovní sešit pro 6. ročník. Tobiáš, Havlíčkův Brod 2009.
- Bičíková, V., Topil, Z., Šafránek, F.: Český jazyk – pracovní sešit pro 7. ročník. Tobiáš, Havlíčkův Brod 2009
- Bičíková, V., Topil, Z.: Český jazyk s Tobiášem. Tobiáš, Havlíčkův Brod 1996
- Blažek, Š.: Psaní předpon a předložek. Nová škola, Brno 2006.
- Blumentrittová, V.: Procvičujeme druhy slov. Blug.
- Bradáčová, L.: Pracovní sešit II k učebnici Český jazyk 3. ALTER, Praha 2006.
- Bradáčová, L.: Pracovní sešit I k učebnici Český jazyk 3. ALTER, Praha 2006.
- Buriánková, M., Dvořáková, Z.: Pracovní sešit český jazyk pro 5. ročník ZŠ. SPN, Praha 2010.
- Buriánková, M., Dvořáková, Z.: Pracovní sešit český jazyk pro 3. ročník ZŠ. SPN, Praha 2011.

Burianová, H., Jízdná, L., Tarábková, M.: Český jazyk, PS pro 2. ročník ZŠ. Didaktis, Brno 2009.

Dočkalová, L.: Český jazyk 5 nově. Nová škola, Brno 2011.

Geržová, M., Fukanová, J.: Český jazyk 2 nově – PS pro 2. ročník, 1. díl. Nová škola, Brno 2006.

Geržová, M., Fukanová, J.: Český jazyk 2 nově – PS pro 2. ročník, 2. díl. Nová škola, Brno 2006.

Hájková, E., Pišlová, S.: Český jazyk pro 3. ročník ZŠ – pracovní sešit. JINAN, Úvaly 1993.

Hauser, P. a kol.: Čeština hravě. Pansofia, Praha 1999.

Hošnová, E., Bozděchová, I.: Český jazyk pro ZŠ 6 – pracovní sešit. SPN, Praha 2006.

Hošnová, E., Bozděchová, I.: Český jazyk pro ZŠ 7 – pracovní sešit. SPN, Praha 2008.

Janáčková, Z.: Vyjmenovaná slova nově. Pracovní sešit pro 3. ročník. Nová škola, Brno 2011.

Jirků, Z.: Český jazyk 5. Nová škola, Brno 2010.

Jirků, Z., Tabarková, J. Vyjmenovaná slova hrou. Pracovní sešit pro 3. ročník. Nová škola, Brno 2004.

Konopková, L., Tenčlová, V., Volfová, V.: Český jazyk pro 3. r. ZŠ – pracovní sešit. Fortuna, Praha 2004.

Krausová, Z. a kol.: Český jazyk 6 pracovní sešit. Fraus, Plzeň 2012

Krejčová, M.: Procvičujeme přídavná jména. JINAN, Úvaly 1997.

Krejčová, M.: Procvičujeme pravopis velkých písmen. JINAN, Úvaly 1997.

Melichárková, I., Švecová, L.: Český jazyk 2 pracovní sešit. Dialog, Liberec 2003.

Mühlhauserová H., Zbořilová J., Janáčková Z.: Poradíš si s pravopisem? Pracovní sešit pro 4. ročník. Nová škola, Brno 2005.

Mittermayerová, M.: Pracovní sešit pro 3. ročník Český jazyk 3. Nová škola, Brno 2006.

Polnická, M.: Pravopis podstatných jmen rodu mužského. Nová škola, s. r. o, Brno 2011.

Potůčková, J.: Pracovní sešit z českého jazyka pro 2. roč. I. díl. Studio 1+1, Brno 2007.

Potůčková, J.: Pracovní sešit z českého jazyka pro 2. roč. II. díl. Studio 1+1, Brno 2000.

Potůčková, J.: Pracovní sešit z českého jazyka pro 3. roč. I. díl. Studio 1+1, Brno 2012.

Potůčková, J.: Pracovní sešit z českého jazyka pro 3. roč. II. díl. Studio 1+1, Brno 2012.

Potůčková, J.: Český jazyk pro 3. roč. I. díl. Studio 1+1, Brno 2012.

Potůčková, J.: Český jazyk pro 3. roč. II. díl. Studio 1+1, Brno 2001.

Potůčková, J.: Pracovní sešit z českého jazyka pro 5. roč. I. díl. Studio 1+1, Brno 2006.

Styblík, V., Melichar, J.: Český jazyk. SPN Fortuna, Praha 1994.

Styblík, V.: Mluvnická a pravopisná cvičení. Fortuna, Praha 1992.

Špuláková, I.: Opakujeme češtinu ve 3. – 5. ročníku. Nová škola, s. r. o., Brno 2011.

Štěrbová, L., Bednářová, L.: Čeština pro 4. ročník ZŠ. JINAN, Úvaly 2005.